

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ :
Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ.
ΜΕΛΕΤΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΟ Χ.Α.Α.**

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ: ΜΑΣΤΡΟΚΟΥΚΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΣΙΔΕΡΗ -ΤΣΑΜΗ ΜΑΡΙΑ**

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

ΠΑΤΡΑ - 2013

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας πραγματοποιήθηκε μια θεωρητική διερεύνηση του θέματος της κοινωνικής λογιστικής και διαμέσου αυτής, της κοινωνικής εταιρικής ευθύνης. Η διερεύνηση αυτή είχε ως υπόβαθρο δευτερογενή στοιχεία τα οποία αφορούν έρευνες για το αντικείμενο της κοινωνικής λογιστικής και την επιχειρηματική ηθική εν γένει.

Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνηθεί ο βαθμός κοινωνικής επίδοσης των υπό μελέτη Ελληνικών εταιρειών, οι παράγοντες που προσδιορίζουν αυτή την κοινωνική επίδοση και το επίπεδο των πληροφοριών που δημοσιεύονται στους κοινωνικούς απολογισμούς των εταιρειών. Σχετικά με τον πρώτο στόχο και διαμέσου της έρευνας που πραγματοποιήθηκε είναι προφανές ότι υπάρχει αυξανόμενη συνειδητοποίηση από πλευράς μεγάλων εταιρειών του ρόλου τους ως «εταιρικών πολιτών» και της κοινωνικής ευθύνης τους.

Τα αποτελέσματα της έρευνας μας δείχνουν ότι η μεταβλητή «liabilities» (υποχρεώσεις) παρουσιάζει την υψηλότερη σημαντικότητα από όλες τις μεταβλητές οι οποίες, ναι μεν σχετίζονται θετικά με την κοινωνική επίδοση των υπό ανάλυση εταιρειών, αλλά όχι σε ικανοποιητικό επίπεδο σημαντικότητας. Η μεταβλητή ελέγχου «Fixed Asset Age»(ηλικία παγίων του ενεργητικού) παρουσιάζει θετική συσχέτιση με το επίπεδο κοινωνικής επίδοσης που διαμορφώνουν οι εταιρείες. Αξίζει, τέλος να σημειωθεί ότι υπάρχει ένας ολοένα και αυξανόμενος ρυθμός παροχής «κοινωνικών» πληροφοριών από μέρους των ελληνικών επιχειρήσεων καθώς οι περισσότερες εκδίδουν πλέον κοινωνικό απολογισμό και επιπροσθέτως περιλαμβάνουν κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις στις ιστοσελίδες τους στο διαδίκτυο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	1
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ	7
2.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ	12
2.2 ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ	15
2.3 Η ΜΟΡΦΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ: ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟΙ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ	17
2.4 ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΥΠΕΥΘΥΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	21
3. Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ	24
3.1 Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ: ΜΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ	24
3.2 ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ Ε.Κ.Ε	26
3.3 ΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΕΚΕ	28
3.4 Η ΕΞΑΠΛΩΣΗ ΤΗΣ ΕΚΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	28
3.5 ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ	31
4. ΘΕΩΡΙΕΣ ΗΘΙΚΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	53
4.1 STAKEHOLDER THEORY	54
4.2 LEGITIMACY THEORY	57
5. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	61
5.1 ΤΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΑΑ1000	65
5.2 ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΣΥΜΦΩΝΟ	68
5.3 GLOBAL REPORTING INITIATIVE (GRI)	71
5.4 SOCIAL ACCOUNTABILITY 8000 (SA8000)	76
6. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	79
6.1 ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	79
6.2 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ	80
6.2.1 ΠΙΝΑΚΑΣ	80
6.2.2 ΣΧΟΛΙΑ	80
6.3 ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗ	81
6.3.1 ΣΧΟΛΙΑ	82
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	84
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	86
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ	87
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ	88

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

«ΕΙΣΑΓΩΓΗ»

ΟΡΙΣΜΟΣ

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει και αναλύει το θέμα της κοινωνικής λογιστικής, η οποία μπορεί να θεωρηθεί ως το σύγχρονο παρακλάδι της επιχειρηματικής ηθικής, εξετάζοντας την κοινωνική επίδοση των Ελληνικών επιχειρήσεων. Η περιβαλλοντική κρίση που υφίσταται ολόκληρος ο πλανήτης, ως αποτέλεσμα της αλόγιστης συμπεριφοράς των ανθρώπων, είτε ως μεμονωμένα άτομα είτε συλλογικά μέσω των δραστηριοτήτων των εταιρειών, οδήγησε στην παγκόσμια κινητοποίηση και στην δημιουργία πολλών κυβερνητικών και μη οργανισμών με σκοπό να περιορίσουν την ασύστολη δράση των επιχειρήσεων.

Ως Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη εννοούμε την ηθική συμπεριφορά μιας επιχείρησης στις σχέσεις της με την κοινωνία. Ειδικότερα, αυτό σημαίνει τις υπεύθυνες ενέργειες της διοίκησής της κατά τις σχέσεις της με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders). Λόγω του πολυσύνθετου χαρακτήρα της έννοιας δεν υπάρχει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός σε παγκόσμιο επίπεδο, παρόλο που χρησιμοποιείται ευρύτατα στο δημόσιο διάλογο και διάφοροι φορείς έχουν διατυπώσει τους δικούς τους ορισμούς. Η διαφορετικότητα των ορισμών συνδέεται με τη διαφορετική φιλοσοφία, τον διαφορετικό βαθμό ανάπτυξης κάθε χώρας, τις διαφορετικές προτεραιότητες που υπάρχουν στις διάφορες περιφέρειες.

Παρά τους διαφορετικούς ορισμούς υπάρχουν **τρία σημεία** για τα οποία υπάρχει **συναίνεση**. Το ένα είναι ο **εθελοντικός χαρακτήρας** της Ε.Κ.Ε, δηλαδή όλες οι δράσεις που οι εταιρίες εφαρμόζουν πέρα από το νόμο. Το δεύτερο είναι η **στενή σχέση** της με την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης και το τρίτο είναι **στρατηγική επιλογή** της επιχείρησης και όχι απλά δευτερεύουσα περιστασιακή επιλογή.

Πως αντιλαμβάνονται οι επιχειρήσεις την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη:

Ύστερα από έρευνα που έγινε πρόσφατα σε διεθνές επίπεδο, προέκυψε ότι οι επιχειρήσεις κατανοούν με διαφορετικό τρόπο την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Το άνοιγμα της κλιμάκωσης της κατανόησης είναι μεγάλο και μπορεί να χωριστεί στα εξής επίπεδα:

- 1.** Στο πρώτο επίπεδο εντάσσονται επιχειρήσεις που θεωρούν ότι κοινωνική ευθύνη είναι η παροχή εργασίας στο προσωπικό τους και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Γι' αυτές ηθική συμπεριφορά σημαίνει σεβασμός της νομοθεσίας. Βέβαια, στην περίπτωση αυτή δεν μπορούμε να πούμε ότι λόγω του ότι οι επιχειρήσεις αυτές σέβονται τους νόμους είναι και κοινωνικά υπεύθυνες.
- 2.** Σε ένα λίγο υψηλότερο επίπεδο, η Ε.Κ.Ε. εξομοιώνεται με την αγαθοεργία. Στο επίπεδο αυτό οι επιχειρήσεις δημιουργούν συνήθως ένα ίδρυμα μέσα από το οποίο προωθούν τις δωρεές τους.
- 3.** Στο επίπεδο των "αρνητικών κριτηρίων" έχουμε επιχειρήσεις που λένε ότι "δεν προξενούν ζημιά": Δεν μολύνουν το περιβάλλον, δεν καταναλώνουν μη ανανεώσιμους φυσικούς πόρους, δεν παράγουν επιβλαβή προϊόντα.
- 4.** Το επόμενο επίπεδο, γνωστό ως "θετικές δράσεις", για μερικές επιχειρήσεις σημαίνει θετική ενασχόληση με κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα, ως μέρος της

εσωτερικής τους δυναμικής. Για παράδειγμα εντάσσουν στις στρατηγικές τους κάποιο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης ή απασχολούν άτομα από μειονεκτούσες ομάδες.

5. Πέμπτο είναι το επίπεδο της “παγκόσμιας επιρροής”. Εδώ οι επιχειρήσεις δέχονται ότι έχουν επιρροή και ευθύνη που ξεπερνά το χώρο στον οποίο είναι δραστηριοποιημένες. Αυτό περιλαμβάνει και επιχειρήσεις που διενεργούν κοινωνικούς ελέγχους στην παραγωγική τους αλυσίδα.

6. Τέλος έχουμε το επίπεδο “ενσωμάτωσης αποστολής και ευθύνης”. Πρόκειται για καινοτόμες επιχειρήσεις που έχουν δημιουργηθεί σε συνεργασία με ΜΚΟ ή άλλους κοινωνικούς φορείς στην Ολλανδία, το Βέλγιο, τον Καναδά κ.λ.π. ειδικά με στόχο την παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών που σε όλα τα στάδια λαμβάνουν υπόψιν τις αρχές της Ε.Κ.Ε.

Πως εφαρμόζουν την ΕΚΕ οι επιχειρήσεις:

Αντικατοπτρίζοντας τις πιο πάνω διαφορετικές αντιλήψεις, οι επιχειρήσεις εφαρμόζουν δράσεις Ε.Κ.Ε. με πολύ διαφορετικούς τρόπους.

1. Το πρώτο επίπεδο είναι εκείνο πέρα από το οποίο πολλές επιχειρήσεις δεν προχωρούν. Απλά συντάσσουν έναν κώδικα ηθικής ή έναν οδηγό καλής συμπεριφοράς, στον οποίο εκθέτουν μια σειρά από προθέσεις και παραινήσεις σχετικά με την κοινωνία και το περιβάλλον.

2. Στο επόμενο επίπεδο βρίσκονται επιχειρήσεις που επιθυμούν έντονα την έναρξη ενός συγκεκριμένου προγράμματος που ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της Ε.Κ.Ε. Για παράδειγμα η υιοθέτηση ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης ή η συζήτηση με ένα προμηθευτή σχετικά με τις συνθήκες εργασίας του προσωπικού του, αν αυτός λειτουργεί κυρίως σε χώρα του τρίτου κόσμου. Στο επίπεδο αυτό η επιχείρηση έχει δραστηριοποιηθεί αλλά ενεργεί ανεξάρτητα και χωρίς συνεργασία με άλλους φορείς. Είναι η επιχείρηση που μόνη της θέτει τους στόχους, αναλαμβάνει τις δράσεις, προβαίνει σε ελέγχους. Οι δράσεις μπορεί να είναι εφαπτόμενες ή άμεσα σχετικές με τις βασικές λειτουργίες της.

3. Στο επίπεδο αυτό έχουμε επιχειρήσεις που αποφασίζουν να εφαρμόσουν κάποιο σύστημα αξιολόγησης των δράσεων Ε.Κ.Ε. Αυτό το διαγνωστικό εργαλείο μπορεί να είναι μοναδικό για την επιχείρηση ή να είναι κάποιο από τα αναγνωρισμένα πρότυπα. Παραδείγματα είναι το EMAS και το ISO 14001 για το περιβάλλον, ή το SA 8000 για το ανθρώπινο δυναμικό. Όταν χρησιμοποιείται ένα εξωτερικό διαγνωστικό πρότυπο, η αξιολόγηση μπορεί να γίνεται είτε εσωτερικά ή από έναν εξωτερικό σύμβουλο.

4. Το τέταρτο επίπεδο είναι εκείνο κατά το οποίο η Ε.Κ.Ε. ενσωματώνεται στην επιχείρηση στο πλαίσιο ενός πλήρους εξειδικευμένου συστήματος διαχείρισης. Αυτή η προσέγγιση αφορά κυρίως θέματα περιβάλλοντος και λιγότερο κοινωνίας. Όταν υπάρχει για παράδειγμα ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης αυτό σημαίνει ότι όταν λαμβάνονται οποιεσδήποτε αποφάσεις πρέπει να λαμβάνεται υπόψιν και η περιβαλλοντική πλευρά τους.

5. Τέλος, στο επίπεδο αυτό έχουμε επιχειρήσεις που δεν αρκούνται μόνον στην εφαρμογή ενός προτύπου ή εξειδικευμένου συστήματος διαχείρισης. Προχωρούν σε διάλογο με τα ενδιαφερόμενα μέρη τους σχετικά με τους στόχους των προγραμμάτων Ε.Κ.Ε., τα στάδια εφαρμογής, την ποιότητα των ελέγχων, τη δυνατότητα ευρύτερης επικοινωνίας των αποτελεσμάτων κ.λ.π. και καταλήγουν σε δράσεις μέσα από τις οποίες θα έχουν όφελος και τα δύο μέρη (επιχείρηση και ενδιαφερόμενα μέρη).

Επειδή το θέμα είναι πολύπλευρο και οι προσεγγίσεις τείνουν να εστιάζουν σε διαφορετικές πλευρές του, για αυτό υπάρχουν ερευνητικές προσπάθειες που

εστιάζουν στην εταιρική διακυβέρνηση, στο μοντέλο ηγεσίας της επιχείρησης, στις οργανωτικές δομές, την κουλτούρα του οργανισμού, στο μάρκετινγκ, στην παραγωγή, στο περιβάλλον, στα εργασιακά δικαιώματα, στις διακρίσεις μέσα στην επιχείρηση, στην κοινωνική ευθύνη, στις νομικές πλευρές, στις αμοιβές των στελεχών, στην εκπαίδευση και στην ψυχολογία της εξαπάτησης. Μία ερευνητική προσπάθεια είναι αυτή των Cormier και Magnan (2003), οι οποίοι εξέτασαν δείγμα 246 επιχειρήσεων από την Γαλλία μελετώντας τα οικονομικά τους στοιχεία. Σύμφωνα με την έρευνα, βάση των τάσεων που παρατηρήθηκαν μεταξύ των επιχειρήσεων της Βόρειας Αμερικής, οι Ευρωπαϊκές επιχειρήσεις θεωρούν ολοένα και περισσότερο τις στρατηγικές περιβαλλοντικής πληροφόρησης σαν εργαλείο αυξανόμενης αξίας. Μάλιστα, υπάρχουν ενδείξεις ότι οι επιχειρήσεις στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες επεκτείνουν τόσο την ποσότητα όσο και την ποιότητα της αποκάλυψης πληροφοριών που βασίζονται στο περιβάλλον (KPMG, 1999).

Παρόλα αυτά, η μορφή τέτοιας περιβαλλοντικής πληροφόρησης ποικίλει σε μεγάλο βαθμό μεταξύ των επιχειρήσεων καθώς το περιεχόμενο της δεν είναι αυστηρά νομοθετημένο. Πάραυτα, αποφασίζοντας την στρατηγική της περιβαλλοντικής τους πληροφόρησης, οι Γαλλικές επιχειρήσεις πρέπει να επιτύχουν μία λεπτή ισορροπία μεταξύ των ωφελών από μία πολιτική ανοιχτής δημοσιοποίησης και του πιθανού κόστους που προκύπτει από το κοινωνικό - οικονομικό πλαίσιο στο οποίο λειτουργούν. Για παράδειγμα, πολλές Γαλλικές βιομηχανικές επιχειρήσεις καταθέτουν τώρα οικειοθελώς τα επενδυτικά τους σχέδια για αξιολόγηση από οικολογικές οργανώσεις. Επιπρόσθετα, ακόμη και οι συναλλαγές μεταξύ των επιχειρήσεων διέπονται από οικολογικές ανησυχίες, με κάποιες επιχειρήσεις να απαιτούν από τους προμηθευτές τους να συμμορφώνονται με αυστηρές «γραμμές» περιβαλλοντικής διαχείρισης. Όντως, πρωτοβουλίες περιβαλλοντικής διαχείρισης είναι αυτές που υπογραμμίζουν την επιτυχία πολλών Γαλλικών επιχειρήσεων.

Τέλος, οι Γαλλικοί περιβαλλοντικοί νόμοι και κανονισμοί επιβάλλονται με κάποια αυστηρότητα. Ως εκ τούτου, μία κακή περιβαλλοντική διαχείριση μπορεί να είναι δαπανηρή για μια Γαλλική επιχείρηση, είτε άμεσα (πρόστιμα, ποινές, κλείσιμο επιχειρήσεων) είτε έμμεσα (απώλεια προμηθευτών ή / και πελατών).

Στόχος αυτής της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας είναι να αποσαφηνίσει το αντικείμενο της κοινωνικής λογιστικής και να δείξει την χρησιμότητα των εργαλείων και των στρατηγικών της.

Ειδικότερα οι σκοποί είναι:

1. Η αποσαφήνιση του θεωρητικού πλαισίου της κοινωνικής λογιστικής.
2. Η εμπειρική εξέταση των Ελληνικών εταιρειών ως προς την κοινωνική τους επίδοση.
3. Ο προσδιορισμός των παραγόντων που επηρεάζουν την κοινωνική επίδοση των Ελληνικών εταιρειών.

Η θέση της διπλωματικής εργασίας είναι ότι η εταιρική υπευθυνότητα είναι προς όφελος όχι μόνο της κοινωνίας αλλά και των εταιρειών, καθώς και ότι η διάδοση της εν λόγω πρακτικής στον Ελληνικό χώρο, συγκριτικά με το εξωτερικό είναι ακόμη σε εμβρυϊκό στάδιο ανάπτυξης.

Το αντικείμενο της κοινωνικής λογιστικής είναι ένα πεδίο ανεξερεύνητο για τα Ελληνικά δεδομένα κάτι το οποίο συμπεραίνεται από την μη ύπαρξη ελληνικής βιβλιογραφίας (γεγονός που αποδεικνύει την επικαιρότητα του θέματος). Μόλις το 2007 πραγματοποιήθηκε μέτρηση για την κοινωνική επίδοση ορισμένων Ελληνικών επιχειρήσεων, διαμέσου του θεσμού «Accountability Rating», αυτό συνεπάγεται και τον περιορισμό στο χρονικό διάστημα που μελετήθηκε. Τέλος, η απουσία μιας

ενιαίας βάσης δεδομένων η οποία θα περιλαμβάνει όλη την απαιτούμενη «κοινωνική» πληροφόρηση για το σύνολο των Ελληνικών εταιρειών αποτελεί ακόμη μια τροχοπέδη για τον αριθμό των εταιρειών προς μελέτη.

Τα αποτελέσματα της παρούσας πτυχιακής βασίστηκαν στα στατιστικά αποτελέσματα που προέκυψαν από την βάση δεδομένων και η στατιστική ανάλυση βασίστηκε σε συλλογή και ανάλυση δευτερογενών δεδομένων που αφορούν όλο το φάσμα της κοινωνικής λογιστικής και της ηθικής των επιχειρήσεων . Οι κύριες πηγές συλλογής δεδομένων ήταν το Ινστιτούτο Κοινωνικής Καινοτομίας, το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, οι ιστοσελίδες των υπό εξέταση Ελληνικών εταιρειών, η βάση δεδομένων Hellastat , άρθρα από επιστημονικά περιοδικά και εφημερίδες από όλο τον κόσμο αλλά και από έρευνες δημοσιευμένες στο διαδίκτυο. Το μέρος της εργασίας που καλύπτει το εμπειρικό κομμάτι παρουσιάζεται από τα δευτερογενή στοιχεία που έχουν εκδώσει οι υπό ανάλυση Ελληνικές επιχειρήσεις στα ετήσια δελτία τους , στους κοινωνικούς απολογισμούς τους και στις ιστοσελίδες τους στο διαδίκτυο.

Η εργασία αυτή απαρτίζεται από 7 κεφάλαια : Το πρώτο αποτελείται από την παρούσα εισαγωγή, το δεύτερο παρουσιάζει αναλυτικά το αντικείμενο της κοινωνικής λογιστικής και τι αυτό πραγματεύεται, το τρίτο κεφάλαιο αποσαφηνίζει το θέμα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, ενώ στο τέταρτο παρουσιάζονται οι θεωρίες περί ηθικής των επιχειρήσεων. Το πέμπτο κεφάλαιο πραγματεύεται το θεσμικό πλαίσιο το οποίο διαμορφώνει το αντικείμενο της κοινωνικής λογιστικής .Στο έκτο κεφάλαιο αναφέρονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εμπειρικής διαδικασίας που ακολουθήθηκαν, όπως η μεθοδολογία και τα μοντέλα εκτίμησης που χρησιμοποιήθηκαν, προκειμένου να προσδιοριστούν οι σκοποί αυτής της εργασίας. Στο έβδομο και τελευταίο κεφάλαιο αναφέρονται τα συμπεράσματα αυτής της μελέτης. Στο τέλος της παρούσας εργασίας παρατίθενται πίνακες με τα αποτελέσματα της εμπειρικής μελέτης , όπως επίσης και οι βιβλιογραφικές αναφορές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

«ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ»

Όλες οι επιχειρήσεις υποχρεούνται από το νόμο να εκτελούν λογιστικές εργασίες με αντικείμενο την καταγραφή και την αξιολόγηση των οικονομικών στοιχείων τους, εντός μιας δεδομένης χρονικής περιόδου. Οι εν λόγω εργασίες περιορίζονται στην αμιγώς οικονομική διάσταση των δραστηριοτήτων κάθε επιχείρησης, αφήνοντας εκτός πεδίου διερεύνησης δραστηριότητες και παράγοντες λειτουργίας της επιχείρησης κοινωνικού περιεχομένου. Οι πρακτικές κοινωνικής αξιολόγησης απαντούν με την εφαρμογή τους σε αυτήν ακριβώς την ανάγκη και την έλλειψη που αφορά την αξιολόγηση των κοινωνικών αποτελεσμάτων της επιχείρησης, την εκτίμηση δηλαδή της επίδρασης που έχει η τελευταία στο εσωτερικό και εξωτερικό κοινωνικό της περιβάλλον.

Σε γενικές γραμμές, το κόστος και τα οφέλη που προκύπτουν από την λειτουργία μιας κοινωνικής επιχείρησης είναι σαφώς περισσότερα από αυτά που καταγράφονται με χρηματικούς όρους. Οι σημαντικότερες λειτουργίες των κοινωνικών επιχειρήσεων (και γενικότερα των οργανισμών με κοινωνικό χαρακτήρα) αφορούν την επίτευξη κάποιων κοινωνικών, κοινοτικών (με την έννοια της τοπικής κοινότητας) ή περιβαλλοντικών στόχων. Αν και η οικονομική βιωσιμότητα και η κερδοφορία αποτελούν σημαντικές προτεραιότητες για τη λειτουργία της επιχείρησης, ο ρόλος τους παραμένει δευτερεύων για τη γενικότερη πορεία και τους στόχους της.

Κατά την δεκαετία του 1960(σύμφωνα με τον Burdett D. K.,1954), εμφανίστηκε στη διεθνή βιβλιογραφία ένας σημαντικός αριθμός άρθρων που αφορούσαν τα θέματα της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων ύστερα από την εκδήλωση της επιθυμίας να δοθεί έμφαση στην υπευθυνότητα των οργανισμών, σε όρους ευρύτερους από τις οικονομικές δραστηριότητες. Οι εταιρείες έχουν αρκετούς συμμετέχοντες (stakeholders), οι οποίοι εκφράζουν ενδιαφέρον για τις δραστηριότητες τους, όχι μόνο για τις χρηματοοικονομικές επιδιώξεις τους αλλά και για τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές δραστηριότητες τους.

Στις δημοσιεύσεις αυτές δεν χρησιμοποιούνταν πάντα η ίδια ορολογία ή όπου αυτή ήταν ίδια χρησιμοποιούταν με διαφορετικό περιεχόμενο. Ο όρος όμως που χρησιμοποιούνταν συνεχώς ήταν αυτός με τίτλο «Λογιστική Κοινωνική Ευθύνη των Επιχειρήσεων»(Λ.Κ.Κ.Ε.) ή περισσότερο ως «Κοινωνική Λογιστική».

Η κοινωνική λογιστική αποτελεί τον κλάδο εκείνο της λογιστικής που ασχολείται με την παροχή πληροφοριών, οι οποίες αναφέρονται στις δραστηριότητες των επιχειρήσεων που προκαλούν κοινωνικές επιπτώσεις.

Ο όρος «κοινωνική λογιστική» συνεπάγεται μια διαδικασία μέσω της οποίας η επιχείρηση συλλέγει, αναλύει και ερμηνεύει περιγραφικές, ποσοτικές και ποιοτικές πληροφορίες με στόχο τον έλεγχο και την αξιολόγηση των κοινωνικών της επιδόσεων.

Η χρηματοοικονομική λογιστική είναι ο κλάδος εκείνος της λογιστικής, ο οποίος ασχολείται με την παροχή χρηματοοικονομικών- κατά κανόνα -πληροφοριών, οι οποίες αναφέρονται στις οικονομικές μονάδες, με σκοπό να υποβοηθήσουν κυρίως τους ενδιαφερόμενους εκείνους που βρίσκονται εκτός των οικονομικών μονάδων να λάβουν ορθές οικονομικές αποφάσεις (Ναούμ Β.Χρήστος,1994).

Από την σύγκριση των δύο αυτών μορφών λογιστικής προκύπτει ότι η διαφορά τους βρίσκεται στο είδος των πληροφοριών που παρέχουν. Πιο συγκεκριμένα η

χρηματοοικονομική λογιστική παρέχει, κυρίως, χρηματοοικονομικής φύσεως πληροφορίες, ενώ η κοινωνική λογιστική παρέχει εκτός από πληροφορίες χρηματοοικονομικής φύσεως και πληροφορίες ποιοτικής φύσεως. Οι πληροφορίες της κοινωνικής λογιστικής παρέχονται σε όλους εκείνους που ενδιαφέρονται για τις οικονομικές μονάδες, οι οποίοι κατατάσσονται σε δύο ομάδες. Στην πρώτη ομάδα υπάγονται όλοι εκείνοι που βρίσκονται εντός των οικονομικών μονάδων και τις διοικούν, δηλαδή αποτελούν την διοίκηση των μονάδων αυτών και ονομάζονται εσωτερικοί χρήστες των πληροφοριών. Στην δεύτερη ομάδα περιλαμβάνονται όλοι εκείνοι που βρίσκονται εκτός των οικονομικών μονάδων και αποκαλούνται εξωτερικοί χρήστες των λογιστικών πληροφοριών.

Η κοινωνική λογιστική μπορεί να εφαρμοστεί τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, διότι οι δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα και στους δύο αυτούς τομείς έχουν κοινωνικές επιπτώσεις. Αποτελεί μια διαφορετική δραστηριότητα και κυρίως επικεντρώνεται στην προσφορά μιας συμπληρωματικής φόρμας λογιστικής σαν εναλλακτική μορφή της επικρατούσας οικονομικής πραγματικότητας και του προσανατολισμού με βάση το κέρδος. Στο παρελθόν, η κοινωνική λογιστική επικεντρωνόταν πρωτίστως σε θέματα της τοπικής κοινωνίας, των απασχολούμενων της εκάστοτε εταιρείας, του καταναλωτικού κοινού και άλλων περιβαλλοντικών πτυχών. Σήμερα, η κοινωνική λογιστική ασχολείται επιπροσθέτως με θέματα όπως το fair trade και η μεταφορά πλούτου μεταξύ αναπτυσσόμενων και αναπτυσσόμενων χωρών. Πλέον, οι περισσότεροι οργανισμοί εμπερικλείουν στα ετήσια δελτία τους πληροφορίες κοινωνικού περιεχομένου καθώς επίσης και τα διάφορα ερευνητικά έργα που αναλαμβάνουν πάνω σε θέματα κοινωνικά και περιβαλλοντικά, προκειμένου να αποδείξουν την πρόθεση τους για την ενδυνάμωση της κοινωνικής υπευθυνότητας τους (Burdett D.K. 1954).

Η κοινωνική λογιστική επεκτείνεται σε θέματα που σχετίζονται με το περιβάλλον και την μόλυνση που υφίσταται αυτό από τις δραστηριότητες των εταιρειών. Επιπροσθέτως, κατά τον Moir Lance (2001) περιλαμβάνει αρκετά θέματα τα οποία χρίζουν προσοχής όπως τα ακόλουθα: .

1. Επικίνδυνα καταναλωτικά προϊόντα και χώροι εργασίας.
2. Τα υπέρογκα κόστη και η αδικία κατά των εργαζομένων.
3. Ρατσισμός.
4. Ίσες ευκαιρίες και ίση μεταχείριση στον εργασιακό τομέα απέναντι στο γυναικείο φύλλο και σε διάφορες ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.
5. Οικονομική εκμετάλλευση .
6. Τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων του δημοσίου τομέα όπως αντανακλώνται μέσω της επίτευξης ωφελειών και αποτελεσματικότητας, οδηγώντας έτσι στην μεγιστοποίηση της κοινωνικής ευημερίας.

Οι πληροφορίες της κοινωνικής λογιστικής γνωστοποιούνται με γραπτές εκθέσεις οι οποίες δύνανται να ενταχθούν σε δύο κατηγορίες ανάλογα με τους ενδιαφερόμενους στους οποίους απευθύνονται: στην πρώτη κατηγορία, εντάσσονται εκείνες οι εκθέσεις που καταρτίζονται για να πληροφορήσουν τη διοίκηση των οικονομικών μονάδων, ενώ στη δεύτερη ομάδα υπάγονται όλες εκείνες οι εκθέσεις που προορίζονται για τους εξωτερικούς χρήστες.

Αναφορικά με την επιστημονική κατάσταση της κοινωνικής λογιστικής μπορούν να διατυπωθούν τρεις απόψεις (Orij Rene, 2007): σύμφωνα με την πρώτη άποψη, η κοινωνική λογιστική μπορεί να θεωρηθεί κλάδος της λογιστικής, ο οποίος καλύπτει πληροφοριακές ανάγκες τόσο των εντός όσο και των εκτός των οικονομικών μονάδων ευρισκομένων. Έτσι, σύμφωνα με αυτή την άποψη η κοινωνική λογιστική

θεωρείται αυτοτελής κλάδος, όπως η χρηματοοικονομική λογιστική και η διοικητική λογιστική. Σύμφωνα με την δεύτερη άποψη, θεωρείται κλάδος της λογιστικής, ο οποίος ασχολείται με παροχή πληροφοριών προς τους εκτός των επιχειρήσεων ευρισκομένους, όπως και η χρηματοοικονομική λογιστική. Σύμφωνα με αυτή την άποψη, οι πληροφοριακές ανάγκες της διοίκησης των οικονομικών μονάδων καλύπτονται από τον διευρυμένο κλάδο της διοικητικής λογιστικής. Δηλαδή, ο κλάδος αυτός παρέχει όλα τα στοιχεία κοινωνικής φύσεως που χρειάζεται η διοίκηση. Η τρίτη άποψη θεωρεί ότι η κοινωνική λογιστική αποτελεί μέρος τόσο της χρηματοοικονομικής, όσο και της διοικητικής λογιστικής. Με άλλα λόγια, η κάλυψη των πληροφοριακών αναγκών των εκτός των οικονομικών μονάδων ευρισκομένων γίνεται από τον κλάδο της χρηματοοικονομικής λογιστικής, ενώ εκείνων των εντός των οικονομικών μονάδων ευρισκομένων από τον διευρυμένο κλάδο της διοικητικής λογιστικής.

Μια εταιρεία προκειμένου να αποτυπώσει την κοινωνική ευθύνη της χρησιμοποιεί εργαλεία αξιολόγησης της κοινωνικής επίδρασης των δραστηριοτήτων της, αλλά και εργαλεία που επιτρέπουν την μέγιστη βελτίωση των επιδόσεων της πάνω σε θέματα κοινωνικής ευθύνης. Τα εν λόγω εργαλεία αποτελούνται από τις διαδικασίες της Κοινωνικής Λογιστικής, του Κοινωνικού Ελέγχου και του Κοινωνικού Απολογισμού.

Η υιοθέτηση και ανάπτυξη των πρακτικών κοινωνικού ελέγχου, λογιστικής και απολογισμού έχουν θετική επίδραση στην δομή και τη λειτουργία της επιχείρησης γιατί:

1. Αυξάνουν την ικανότητα διάχυσης και επεξεργασίας της πληροφορίας στο εσωτερικό της επιχείρησης.
2. Ενισχύουν τις ικανότητες του εργατικού δυναμικού για επεξεργασία και αφομοίωση της γνώσης.
3. Βελτιώνουν τις ανταγωνιστικές επιδόσεις της επιχείρησης (Orij Rene, 2007).

Η κοινωνική λογιστική και ο κοινωνικός έλεγχος απαρτίζουν ένα πλαίσιο λειτουργίας που επιτρέπει σε μια οργάνωση να αναπτύξει διαδικασίες αξιολόγησης της κοινωνικής της ευθύνης, να εκδώσει έναν απολογισμό για την εν λόγω επίδοση και να διαμορφώσει ένα σχέδιο δράσης με στόχο τη βελτίωσή της.

Παράλληλα, βάσει του πλαισίου λειτουργίας που διαμορφώνεται από τις διαδικασίες κοινωνικής λογιστικής και κοινωνικού ελέγχου, η οργάνωση έχει τη δυνατότητα να κατανοήσει την επίδρασή της στην κοινότητα και να «ελεγχθεί» από τα μέλη της τελευταίας (John Pearce, 2001).

Συμπληρωματικά, μπορεί να αναφερθεί και ο εξής συναφής ορισμός:

«Ο κοινωνικός έλεγχος αποτελεί μια μέθοδο με βάση την οποία οι οργανώσεις έχουν την δυνατότητα να σχεδιάζουν, να διαχειρίζονται και να εκτιμούν μη οικονομικές δραστηριότητες και να παρακολουθούν τις εξωτερικές και εσωτερικές επιπτώσεις των κοινωνικών και εμπορικών εργασιών της οργάνωσης»(Spreckley, 2000).

Ο Κοινωνικός Απολογισμός είναι εργαλείο αξιολόγησης της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων με αντικείμενο την εξέταση μη οικονομικών παραγόντων όπως:

1. παράγοντες που σχετίζονται με τα δικαιώματα του πολίτη - εργαζόμενου.
2. περιβαλλοντικούς παράγοντες.
3. παράγοντες κοινωνικής συνεισφοράς.
4. παράγοντες δημοκρατικής λειτουργίας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι αποκτά ολοένα αυξανόμενη σημασία για τις ανταγωνιστικές επιδόσεις των επιχειρήσεων του μέλλοντος και ότι δεν περιορίζεται στην ικανοποίηση των εμπλεκόμενων με τη λειτουργία και την προβολή της επιχείρησης. Αντιθέτως,

αποτελεί πρακτική που συμβάλλει ενεργητικά στην βελτίωση των οργανωτικών και εργασιακών επιδόσεων της επιχείρησης.

Μια διαδικασία αξιολόγησης της κοινωνικής ευθύνης συμπεριλαμβάνει :

1. Μια έκθεση για το βαθμό επίτευξης των προκαθορισμένων στόχων (Σε τι βαθμό πέτυχε όσα στόχευε;)
2. Μια αποτίμηση των επιπτώσεων της οργάνωσης στην κοινότητα (Πως μπορεί η επίδραση της οργάνωσης στην κοινότητα να μετρηθεί; Ποια είναι η γνώμη των μελών της κοινότητας;)
3. Τις απόψεις των εμπλεκομένων στην λειτουργία της επιχείρησης (Stakeholders για τους Στόχους και τις Αξίες της οργάνωσης)
4. Μια έκθεση για την «περιβαλλοντική επίδοση» της οργάνωσης (Ελαχιστοποιούνται οι αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις που προκύπτουν από την φυσιολογική λειτουργία της οργάνωσης) .
5. Μια αναφορά για το πώς υλοποιούνται οι κοινωνικές δράσεις της οργάνωσης (Πρωθεί η οργάνωση με ουσιαστικό τρόπο την κοινωνική ενσωμάτωση και αν ναι ,σε ποιο βαθμό;) .
6. Μια αναφορά με αντικείμενο το βαθμό συμμόρφωσης με τα θεσμοθετημένα ή εθελοντικά πρότυπα ποιότητας και διαδικασιών λειτουργίας (Σε ποιο βαθμό η οργάνωση πραγματοποιεί αυτά που οφείλει στον κοινωνικό της περίγυρο;). (Gray Robert , 2005)

Συνοπτικά, ο κοινωνικός έλεγχος επιτρέπει τη συλλογή και επεξεργασία των ζητούμενων ποιοτικών και ποσοτικών πληροφοριών για την κοινωνική επίδοση της επιχείρησης, όπως και πληροφορίες για την αντίληψη των μελών που απαρτίζουν την κοινότητα της τελευταίας για τις δραστηριότητες και τα «κοινωνικά» αποτελέσματα της.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η διεθνής πρακτική έχει αποδείξει, ότι όταν η διαδικασία του κοινωνικού ελέγχου πραγματοποιείται από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, το αποτέλεσμα κερδίζει σε αξιοπιστία (John Pearce, 2000). Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, οι πληροφορίες που προκύπτουν από τις διαδικασίες αξιολόγησης και κοινωνικού ελέγχου επιτρέπουν στους διευθύνοντες μιας οργάνωσης να εκθέσουν με σαφή, ακριβή και αξιόπιστο τρόπο, όχι μόνο αυτό που η οργάνωση έχει επιτύχει, αλλά και τους τρόπους με τους οποίους σχεδιάζει να βελτιώσει τις εν λόγω επιδόσεις. Η δημοσίευση του κοινωνικού απολογισμού αποτελεί μια δημοκρατική πρακτική που επιτρέπει στα μέλη της κοινότητας (Stakeholders) να συλλάβουν με σαφήνεια και να κρίνουν την αξία των κοινωνικών επιδόσεων της επιχείρησης.

Η κοινωνική λογιστική και ο έλεγχος της αποτελούνται από τρία στάδια και ένα στάδιο εκκίνησης. Κάθε στάδιο από μόνο του είναι μια αξιόλογη διαδικασία και λαμβάνοντας το σύνολο τους αποκτάται η ολοκληρωμένη ομάδα των κοινωνικών ευθυνών (Gray Robert ,2005) και βασίζεται σε έξι αρχές:

1. Η κοινωνική λογιστική θα πρέπει να αντανακλά τις απόψεις μιας ευρείας ομάδας ατόμων (των βασικών stakeholders) τα οποία επηρεάζονται αλλά και επηρεάζουν την επιχείρηση.
2. Η κοινωνική λογιστική οφείλει να καλύπτει όλες τις δραστηριότητες της επιχείρησης περιεκτικά.
3. Η επιχείρηση θα πρέπει να είναι σε θέση να συγκρίνει την επίδοση της τόσο διαχρονικά όσο και διαστρωματικά.
4. Η επιχείρηση οφείλει να αναλαμβάνει τις ευθύνες της εκ των προτέρων με μεθοδικότητα και να μελετώνται διεξοδικά.

5. Οι κοινωνικές ευθύνες της εταιρείας πρέπει να ελέγχονται από μια ανεξάρτητη ομάδα ελεγκτών, με επικεφαλής έναν εγκεκριμένο ελεγκτή.
6. Τα αποτελέσματα από τον έλεγχο των κοινωνικών ευθυνών θα πρέπει να δημοσιεύονται και να σχολιάζονται διεξοδικά.

Στάδιο εκκίνησης: ασχολείται με την κατανόηση του συνολικού πλαισίου μελέτης όπως επίσης και των τριών σταδίων της κοινωνικής λογιστικής. Είναι γνωστοί οι κανόνες που απαιτούνται, η ιστορία της κοινωνικής λογιστικής και του ελέγχου, οι πόροι που είναι αναγκαίοι καθώς και η διαδικασία που θα χρησιμοποιήσει η διοίκηση της εταιρείας. Επίσης, η εταιρεία θα πρέπει να γνωρίζει τις μεθόδους που θα εφαρμόσει και να γίνει η ανάληψη των δραστηριοτήτων από τα κατάλληλα άτομα.

Στάδιο 1: Social, Environmental and Economic Planning.

Διευκρινίζονται τα καθήκοντα, τα αντικείμενα και οι δραστηριότητες της επιχείρησης όπως επίσης και οι θεμελιώδεις αξίες τους. Ταυτοποιούνται και μελετώνται οι stakeholders. Αυτές οι διαδικασίες αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο της κοινωνικής λογιστικής και αποκαλύπτουν την ουσία της επιχείρησης όπως: τι πραγματεύεται, γιατί και πώς επιτυγχάνεται καθώς και το ποιοι συμμετέχουν για την επίτευξη αυτών των στόχων της. Αφού ολοκληρωθεί αυτό το πρώτο στάδιο, ο οργανισμός ίσως αποφασίσει να μεταβεί στο επόμενο στάδιο.

Στάδιο 2: Social, Environmental and Economic Accounting.

Αποφασίζεται το αντικείμενο της διαδικασίας της κοινωνικής λογιστικής, δηλαδή σε ποιους κοινωνικούς λογαριασμούς θα επικεντρωθεί η επιχείρηση και πότε. Επιλέγεται το λογιστικό σύστημα το οποίο θα συλλέξει τις πληροφορίες κοινωνικού περιεχομένου για κάποιο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, γεγονός που διευκολύνει την κοινωνική επιχείρηση στην δημοσίευση της επίδοσής της ως προς αυτά τα αντικείμενα μελέτης. Τα λογιστικά συστήματα θα περισυλλέγουν ποσοτικά δεδομένα και ποιοτικές πληροφορίες και θα περικλείουν τους συμμετέχοντες οι οποίοι θα χρησιμοποιούν μια σωρεία από συμβουλευτικά εργαλεία. Ακολούθως, οι πληροφορίες συναθροίζονται και υπόκεινται σε περαιτέρω ανάλυση από την διοίκηση της εταιρείας. Η συνεισφορά αυτών των πληροφοριών στον μελλοντικό προγραμματισμό της εταιρείας κρίνεται ως ιδιαίτερως σημαντική.

Στάδιο 3: Social, Environmental and Economic Reporting and Audit.

Στο στάδιο αυτό η κάθε επιχείρηση διαμορφώνει τους κοινωνικούς λογαριασμούς της, οι οποίοι εν συνεχεία υπόκεινται σε έλεγχο προς επαλήθευση των δημοσιευόμενων στοιχείων. Ο έλεγχος πραγματοποιείται από μια ομάδα εξωτερικών ελεγκτών ώστε να επιτυγχάνεται η αμεροληψία του και έτσι επιβεβαιώνεται η ορθή και έντιμη αντανάκλαση των συμβάντων κατά την περίοδο της λογιστικής χρήσεως που μελετήθηκε.

Οι επικυρωμένοι κοινωνικοί λογαριασμοί μετέπειτα θα προσφέρουν στην εταιρεία μια καθαρή και σαφή εικόνα του τι πέτυχε, πόσο επιζήμια ήταν η συγκεκριμένη διαδικασία (δηλαδή τι κόστος είχε) και πόσο οι διάφοροι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν τα επιτεύγματα της εν λόγω εταιρείας. Σύμφωνα με την προηγούμενη ανάλυση μια εταιρεία μπορεί:

1. Να προβεί σε ανασκόπηση των αντικειμενικών στόχων της και να διαπιστώσει εάν υφίστανται ακόμη.
2. Να μελετήσει την ύπαρξη άλλων αντικειμένων με τα οποία μπορεί να ασχοληθεί.

3. Να θέσει νέους στόχους προς επίτευξη για το επόμενο έτος.
4. Να αναθεωρήσει τις πληροφορίες που έχει συλλέξει , προκειμένου να επιβεβαιώσει εάν αυτές είναι ακόμη έγκυρες και μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν.
5. Να διαπιστώσει εάν οι συμμετέχοντες επωφελούνται από τις διαθέσιμες πληροφορίες.
6. Να προβεί σε διάλογο με τους συμμετέχοντες για θέματα που έρχονται στο προσκήνιο για πρώτη φορά.
7. Να διαβεβαιώσει την μελλοντική ύπαρξη της. (Greenwood Michelle and De Cieri Helen , 2005)

2.1 Ανάλυση του Σχεδίου Κοινωνικής Λογιστικής

Η προώθηση των δράσεων αξιολόγησης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας υλοποιείται σύμφωνα με τις κατευθύνσεις που αποτυπώνονται στο Σχέδιο Κοινωνικής Λογιστικής. Η διαμόρφωση του εν λόγω σχεδίου αποτελεί ένα σημαντικό βήμα στο πλαίσιο του οποίου καθορίζονται το σύνολο των ζητούμενων ποιοτικών και ποσοτικών πληροφοριών καθώς και οι μέθοδοι για τη συλλογή τους. Διαμορφώνοντας το Σχέδιο Κοινωνικής Λογιστικής (Laufer S. William , 2003), η Ομάδα Κοινωνικής Λογιστικής προσδιορίζει:

1. Ποια στοιχεία πρέπει να συλλεχθούν .
2. Πώς και από ποιον .
3. Ποιοι εμπλεκόμενοι και επωφελούμενοι παράγοντες θα προσεγγιστούν (για ποιους λόγους, πότε , πως και από ποιον) .

Σε γενικές γραμμές – και πριν την εφαρμογή των διαδικασιών συλλογής και επεξεργασίας των πληροφοριών - η Ομάδα Κοινωνικής Λογιστικής (ή εφόσον δεν υπάρχει, ο εξωτερικός φορέας κοινωνικής αξιολόγησης) προσδιορίζει με ακρίβεια τα εξής ζητήματα:

1. Ποιες είναι οι πληροφορίες που προϋπάρχουν και που δεν χρειάζεται να συλλεχθούν εκ νέου; Υπάρχει πρόσβαση σε αυτές τις πληροφορίες; Τι διευθετήσεις πρέπει να προωθηθούν για να συλλεχθούν πρόσθετες πληροφορίες;
2. Σε περίπτωση που οι ζητούμενες πληροφορίες δεν υπάρχουν, τι μηχανισμός έχει σχεδιαστεί για τη συλλογή τους; Ποιος επιμελείται της συγκεκριμένης ευθύνης; Το ωράριο και οι δεξιότητες του εν λόγω υπευθύνου είναι συμβατά με τις απαιτήσεις των δράσεων κοινωνικής λογιστικής; Πώς θα αξιοποιηθούν οι σχετικές πληροφορίες; Τέλος, ο μηχανισμός συλλογής της πληροφορίας είναι λειτουργικός;
3. Ποιοι ανεξάρτητοι ή εξωτερικοί φορείς θα αναλάβουν την προσέγγιση των εμπλεκόμενων στη λειτουργία της επιχείρησης παραγόντων;

Το Σχέδιο Κοινωνικού Ελέγχου συνοδεύεται από ένα λεπτομερές χρονοδιάγραμμα με αντικείμενο την ακριβή διάρκεια της κάθε δράσης. Είναι αυτονόητο ότι η χρονική κατανομή των δράσεων κατά τη διάρκεια του Κύκλου Κοινωνικού Ελέγχου πρέπει να είναι ομοιογενής, ώστε να αποφεύγεται η συσσώρευση των εργασιών στο τέλος του χρόνου. Η καταχώρηση και επεξεργασία των δεδομένων και στοιχείων που συλλέγονται οφείλει επίσης να είναι άμεση. Το ίδιο ισχύει και για τις αναφορές που προκύπτουν από την προσέγγιση των εμπλεκόμενων παραγόντων. Η επεξεργασία των πληροφοριών σε σύντομο χρονικό διάστημα από την συλλογή τους επιτρέπει την άμεση αξιοποίησή τους από την επιχείρηση, γεγονός που συμβάλλει στην μεγιστοποίηση των ωφελειών που προκύπτουν από την ανάπτυξη διαδικασιών κοινωνικού ελέγχου και λογιστικής.

Εδώ θα χρειαστεί να αναφέρουμε και ένα απόσπασμα που έχει συνταχθεί από το προσωπικό του Ιδρύματος INTERNATIONAL ACCOUNTING STANDARD COMMITTEE (IASC ,2011), αλλά δεν έχει εγκριθεί από το Σ.Δ.Λ.Π .

Οι απαιτήσεις απέναντι στο περιβάλλον και την κοινωνία αναγνωρίζονται κι περιγράφονται από τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης με το παρακάτω πρότυπο:

Το υπό παρουσίαση ερευνητικό έργο βασίστηκε στην χρήση δεδομένων που προέρχονται κυρίως από τις λογιστικές καταστάσεις των επιχειρήσεων του δείγματος ενώ στοιχεία αντλήθηκαν και από τα προσαρτήματα των λογιστικών καταστάσεων, τις εταιρικές περιβαλλοντικές εκθέσεις (όπου ήταν διαθέσιμες) καθώς και από διαδικτυακά στοιχεία. Η ύπαρξη σημαντικού όγκου πληροφοριών και διαφάνειας σχετικά με τις οικονομικές καταστάσεις και τα περιβαλλοντικά ζητήματα αποτελεί κρίσιμο στοιχείο επιλογής δείγματος το οποίο μας οδήγησε αναπόφευκτα στην μελέτη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών επιχειρήσεων. Κατά τα τελευταία 20 χρόνια, η κοινοτική νομοθεσία σχετικά με την παροχή πληροφοριών εταιρικής περιβαλλοντικής επίδοσης, έχει επεκταθεί για να καλύψει βασικούς περιβαλλοντικούς τομείς, όπως: α) ο σχεδιασμός και η αξιολόγηση, β) οι εκπομπές στον αέρα, νερό και γη, και γ) τη διάθεση των αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων επικίνδυνων προϊόντων. Δεδομένου ότι οι διακηρύξεις της ΕΕ εφαρμόζονται στην Ελλάδα, οι επιχειρήσεις και οι λογιστές τους πρέπει να προσδιορίσουν και να αναγνωρίζουν τις συνέπειες των σχετικών κανονισμών.

Σχεδόν κάθε πτυχή της επιχείρησης έχει επιπτώσεις στο περιβάλλον. Ως αποτέλεσμα, υπάρχει μια ευρεία ποικιλία διατάξεων στην ελληνικής νομοθεσίας που καλύπτουν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις, οι σημαντικότερες εκ των οποίων θα συζητηθούν εδώ. Η ελληνική νομοθεσία για τις περιβαλλοντικές επιδόσεις, διαμορφώθηκε σε μεγάλο βαθμό από τις οδηγίες της ΕΕ που αντιμετωπίζουν ζητήματα που καλύπτουν τον πλήρη κύκλο των επιχειρήσεων όλων των προϊόντων και υπηρεσιών. Αυτό διατυπώθηκε για πρώτη φορά από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) το 1999 και έχει ως στόχο να προωθήσουν την εσωτερική του περιβαλλοντικού κόστους που συνδέεται με προϊόντα όλη τη διάρκεια ζωής τους.

Οι οδηγίες μπορούν να ομαδοποιηθούν σε τρεις ευρύτερους τομείς της επιχειρηματικής διαδικασίας παρουσιάζονται παρακάτω.

UK Chartered Accountants (2009)

Σχεδιασμός και Αξιολόγηση

Ξεκινώντας από τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση μίας επιχείρησης, υπάρχουν δύο σχετικές οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

1. Η οδηγία αξιολόγησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (85/337/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 97/11/ΕΚ) , και
2. Η στρατηγική περιβαλλοντικής εκτίμησης (2001/42/ΕΚ) . Οι οδηγίες αυτές μεταφέρθηκαν στο Ελληνικό δίκαιο σύμφωνα με τους νόμους 3010/2002 και την υπ' αριθμ. 107017/28.08.2006 κοινή υπουργική απόφαση , αντίστοιχα.

Η έννοια της στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης, δηλαδή της εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, εισήχθη με την κοινοτική οδηγία 2001/42/ΕΚ (αποκαλούμενη και οδηγία ΣΠΕ). Με την οδηγία αυτή, που αποτελεί τη συνέχεια της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ (οδηγίας ΕΠΕ), καθιερώνεται η υποχρέωση των κρατών - μελών να εκτιμούν τις επιπτώσεις στο περιβάλλον από σχέδια και προγράμματα που επιτελούνται στο "πλαίσιο"

πραγματοποίησης επιμέρους έργων και δραστηριοτήτων . Στόχοι της οδηγίας, κατά το άρθρο 1 αυτής, είναι η υψηλού επιπέδου προστασία του περιβάλλοντος και η ενσωμάτωση περιβαλλοντικών θεωρήσεων στην προετοιμασία και υιοθέτηση σχεδίων και προγραμμάτων με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Οι στόχοι αυτοί συνδέουν την οδηγία με τους γενικούς στόχους της πολιτικής της Κοινότητας για το περιβάλλον, όπως αυτοί θεσπίζονται στα άρθρα 2 , 6 και 174 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η οδηγία 2001/42 ακολουθεί εν πολλοίς τη λογική της "μητρικής" οδηγίας 85/337, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 97/11. Η εννοιολογική και διαδικαστική αυτή συγγένεια δεν υποδηλώνει πάντως μια μηχανιστική μεταφορά της φιλοσοφίας της οδηγίας ΕΠΕ σε μια ανώτερη ιεραρχικά κλίμακα, αυτήν των σχεδίων και προγραμμάτων. Και τούτο διότι, σε αντίθεση με την απλή εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων η οποία περιορίζεται στην περιβαλλοντική αξιολόγηση του τελικού προϊόντος μιας αναπτυξιακής επιλογής, η στρατηγική εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στοχεύει στην καρδιά αυτού του συστήματος λήψης αποφάσεων του δημόσιου τομέα, μεταβάλλοντας τόσο την ουσία όσο και τη διαδικασία του δημόσιου σχεδιασμού και προγραμματισμού. Σε ουσιαστικό επίπεδο, η μεταβολή αυτή συνεπάγεται την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών παραμέτρων στο δημόσιο σχεδιασμό και προγραμματισμό, με απώτερο στόχο την ενιαία χάραξη και έκφραση της αναπτυξιακής και περιβαλλοντικής πολιτικής. Αντίστοιχα, σε διαδικαστικό επίπεδο, η μεταβολή αυτή συνεπάγεται την προώθηση και εμπέδωση ενός εξωστρεφούς προτύπου σχεδιασμού και προγραμματισμού, που μπορεί να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις απαιτήσεις της οδηγίας για διαφάνεια, αξιοπιστία και ποιότητα της διαδικασίας εκτίμησης.

Συνεπώς, οι κανονισμοί αυτοί έχουν ως στόχο να παρέχουν ένα υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και να συμβάλουν στην ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων στην προετοιμασία και θέσπιση σχεδίων και προγραμμάτων, με σκοπό την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης. Η επιρροή των ανωτέρω κανονισμών δεν περιορίζεται στους οργανισμούς του δημόσιου τομέα, αλλά ισχύει και για οργανισμούς του ιδιωτικού τομέα από τους κλάδους των υποδομών ύδατος, της ενέργειας και των μεταφορών που υπόκεινται σε ρύθμιση από την κεντρική κυβέρνηση. Οι απαιτήσεις της στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης θεωρούνται και η καλύτερη πρακτική που μπορεί να οδηγήσει σε μακροχρόνια μείωση του κόστους καθώς και τις καλές σχέσεις των ενδιαφερομένων για την επιχείρηση μερών.

Ο αντίκτυπος των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στην ποιότητα του αέρα, του νερού και του εδάφους (οδηγία 96/61/ΕΚ)

Η οδηγία 96/61/ΕΚ αποσκοπεί σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης, η οποία προκαλείται από τις βιομηχανικές δραστηριότητες που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας αυτής. Η εφαρμογή της Οδηγίας IPPC στην Ευρωπαϊκή Ένωση στοχεύει στην επίτευξη ενός υψηλού επιπέδου ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής προστασίας. Προδιαγράφονται μέτρα πρόληψης ή, όπου αυτή δεν είναι εφικτή, μείωσης των αερίων, υγρών και στερεών αποβλήτων που προκαλούνται από τις βιομηχανικές δραστηριότητες. Η χορήγηση αδειών πρέπει να λαμβάνει υπόψη το σύνολο των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Η οδηγία αυτή καλύπτει εκπομπές στον αέρα, τη γη και το νερό καθώς και τις επιπτώσεις, όπως ο θόρυβος και οι δονήσεις, η ενεργειακή απόδοση, η ελαχιστοποίηση των αποβλήτων και των περιβαλλοντικών ατυχημάτων και συνεπώς την προστασία του τόπου. Η ενσωμάτωση της ελληνικής νομοθεσίας προς τον

καθολικό σκοπό της Οδηγίας 96/61/Ε.Ε., ο οποίος είναι η επίτευξη ολοκληρωμένης πρόληψης και ελέγχου της ρύπανσης που προκαλείται από τις δραστηριότητες του Παραρτήματος Ι αυτής, επιτεύχθηκε με τις παρακάτω νομοθετικές ρυθμίσεις:

1. Με την έκδοση του Νόμου 3010/2002 (ΦΕΚ 91/Α/25-4-2002), ο οποίος τροποποίησε το βασικό Νόμο-Πλαίσιο για το περιβάλλον (Ν.1650/1986), προκειμένου να γίνει εναρμόνιση με την Οδηγία 96/61/Ε.Ε. και παράλληλα με την 97/11/Ε.Ε.
2. Με την έκδοση των Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων Η.Π.15393/2332/2002 (ΦΕΚ 1022/Β/5-8-2002) και Η.Π.11014/703/Φ104/2003 (ΦΕΚ 332/Β/20-3-2003) , σε εφαρμογή του Ν.3010/2002.

Ανακύκλωση των αποβλήτων

Η οδηγία περί υγειονομικής ταφής που εκδόθηκε το 1999 επεκτείνει την μείωση των αποβλήτων, την προώθηση της ανακύκλωσης προκειμένου να αντιμετωπιστεί ο κίνδυνος ρύπανσης των υδάτων και του εδάφους από τους χώρους υγειονομικής ταφής. Θέτει ένα πλαίσιο για τη διαχείριση των αποβλήτων, απαιτεί επίσημη άδεια για τις εγκαταστάσεις διάθεσης αποβλήτων και θεσπίζει αυστηρούς (με μειωμένα) όρια για την ποιότητα και τις ποσότητες των αποβλήτων που μπορούν να διατίθενται σε χωματερές.

Η κοινοτική οδηγία 99/31 αποτελεί βασικό στοιχείο των διαδικασιών σχεδιασμού Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΔΣΑ) (και όχι απλά ένα πλαίσιο προδιαγραφών για τους ΧΥΤΑ) και σε συνάρτηση με τη θεσμοθέτηση του Περιφερειακού Σχεδιασμού ΔΣΑ προσδιορίζει εκ νέου το πλαίσιο πολιτικής που οφείλει να διέπει τη ΔΣΑ. Η ΚΥΑ Η.Π. 29407/3508 (ΦΕΚ 1572Β, 16-12-2002), με την οποία ενσωματώνεται στο ελληνικό δίκαιο η κοινοτική οδηγία 99/31 περί υγειονομικής ταφής αποβλήτων:

1. Δεσμεύει την χώρα στην εισαγωγή τεχνολογιών επεξεργασίας αποβλήτων με την τοποθέτηση συγκεκριμένων στόχων σε συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα
2. Κάνει πολύ αυστηρότερους τους κανόνες λειτουργίας των ΧΥΤΑ
3. Εισάγει σημαντικές αλλαγές στην κοστολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών
4. Απαιτεί σημαντική αναβάθμιση και μετασχηματισμό των φορέων διαχείρισης
5. Απαιτεί αλλαγές στην διαδικασία σχεδιασμού και αδειοδότησης των έργων.

2.2 Διαμόρφωση και αξιοποίηση των κοινωνικών λογαριασμών

Το επόμενο στάδιο στην προώθηση διαδικασιών κοινωνικού ελέγχου και λογιστικής αφορά τη διαμόρφωση και αξιοποίηση των κοινωνικών λογαριασμών. Η διαμόρφωση των κοινωνικών λογαριασμών υπακούει σε συγκεκριμένους κανόνες.

Οι εν λόγω κανόνες συνοψίζονται στα παρακάτω 13 σημεία (πηγή:EC. EUROPA ,2004):

1. Συνοπτική παρουσίαση της επιχείρησης (ιστορικό, μεγέθη, τοποθεσία, δομή, κλπ).
2. Παρουσίαση των λόγων για τους οποίους η επιχείρηση προχώρησε στην ανάπτυξη διαδικασιών κοινωνικού ελέγχου. Παρουσίαση της συνολικής διαδικασίας, έτσι όπως αναπτύχθηκε στο εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης. Παρουσίαση των ατόμων- φορέων που υλοποίησαν τις σχετικές δράσεις.
3. Αναφορά των στόχων και των δραστηριοτήτων που προωθήθηκαν για την επίτευξη τους. Έκθεση των αξιών που κατευθύνουν την επιχείρηση.

4. Παρουσίαση των επωφελομένων και εμπλεκόμενων στη λειτουργία της επιχείρησης παραγόντων. Κριτήρια επιλογής τους που υιοθετήθηκαν για τη διαδικασία κοινωνικού ελέγχου.
5. Περιγραφή του πεδίου δράσης του κοινωνικού απολογισμού (μεθοδολογία, ενέργειες που έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα, μέθοδοι προσέγγισης των εμπλεκόμενων, κλπ.).
6. Αναφορά ανά στόχο και δραστηριότητα. Η αναφορά καλύπτει κυρίως περιγραφικές πληροφορίες σε αφηγηματική μορφή, ποσοτικές πληροφορίες, μετρήσιμα στοιχεία και πληροφορίες που αποδεικνύουν τι έχει υλοποιηθεί μέχρι και το τέλος του Κύκλου Κοινωνικού Ελέγχου (για παράδειγμα οικονομικές πληροφορίες για την αποτίμηση και απόδοση κάποιων δράσεων με κοινωνικό χαρακτήρα, όπως είναι η κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού της επιχείρησης). Επίσης, περιλαμβάνει σχόλια και μια σύντομη ενότητα που συνοψίζει τα κύρια συμπεράσματα και ευρήματα ανά στόχο.
7. Αναφορά των θέσεων και απόψεων των διαφόρων ομάδων παραγόντων που προσεγγίστηκαν. Ομαδοποίηση των απόψεων σε θεματικές ενότητες, όπως η συνολική επίδοση της επιχείρησης, η προσαρμογή των στόχων και δραστηριοτήτων της επιχείρησης στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας, οι αξίες της επιχείρησης, κλπ.
8. Έκθεση πληροφοριών με αντικείμενο τη συμμόρφωση της επιχείρησης με διάφορα νομοθετημένα ή εθελοντικά πρότυπα ποιότητας, κλπ.
9. Αναφορά για τις επιδόσεις στον περιβαλλοντικό τομέα και στο πεδίο της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης.
10. Παρουσίαση των απαιτήσεων των εμπλεκόμενων και επωφελομένων παραγόντων με αντικείμενο τις δραστηριότητες και τις επιδόσεις της επιχείρησης. Σύγκριση και ανάλυση των αντιφατικών σημείων.
11. Έκθεση των προβλημάτων και δυσκολιών της διαδικασίας κοινωνικού ελέγχου, έτσι όπως εφαρμόστηκε στην επιχείρηση.
12. Υποβολή προτάσεων για τον επόμενο Κύκλο Κοινωνικού Ελέγχου με βάση τις δυσκολίες που αναφέρθηκαν νωρίτερα και τις απαιτήσεις ορισμένων εμπλεκόμενων παραγόντων (ιδιαίτερα όταν στη διαδικασία εμφανίζονται νέοι παράγοντες με «νόμιμες» απαιτήσεις που δεν ελέγχονται από την επιχείρηση).
13. Περιγραφή των δράσεων δημοσιοποίησης και δημοσίευσης των στοιχείων που προέκυψαν από τον κοινωνικό έλεγχο.

Την προετοιμασία και διαμόρφωση των κοινωνικών λογαριασμών διαδέχεται η αξιοποίηση και ερμηνεία των καταχωρημένων σε αυτούς πληροφοριών και στοιχείων. Η αξιοποίηση των κοινωνικών λογαριασμών επικεντρώνεται στην εξέταση:

1. Της σχέσης μεταξύ της επιχείρησης και των κύριων εμπλεκόμενων παραγόντων της.
2. Των στόχων, δραστηριοτήτων αξιών και κοινωνικών επιδόσεων της επιχείρησης. Στο πλαίσιο των πρακτικών κοινωνικού ελέγχου και λογιστικής, οι επιχειρήσεις συλλέγουν, επεξεργάζονται και καταχωρούν πολύτιμες πληροφορίες για τις δραστηριότητές τους. Ειδικότερα, οι διαδικασίες που προωθήθηκαν κατά τη διάρκεια του κύκλου κοινωνικού ελέγχου πληροφορούν για τα «πεδία επαφής» μεταξύ της επιχείρησης και των παραγόντων της (δηλαδή για τα θετικά και αρνητικά ζητήματα που συνδέουν - άμεσα ή έμμεσα - τις δύο οντότητες). Επομένως, στόχο της επιχείρησης σε ότι αφορά τους κοινωνικούς λογαριασμούς αποτελεί η αξιοποίηση των συγκεκριμένων πληροφοριών απαντώντας στα παρακάτω ερωτήματα:

3. Σε τι βαθμό η επιχείρηση έχει συλλάβει, κατανοήσει και αποδεχτεί τους παράγοντες που τη συνδέουν με τους επωφελούμενους και εμπλεκόμενους στη λειτουργία της παράγοντες;

4. Ποιες δράσεις και ποιοι μηχανισμοί έχουν προωθηθεί για την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ των δύο συνόλων;

Συνοπτικά, εξετάζεται ο βαθμός κατά τον οποίο η επιχείρηση έχει αναπτύξει διαδικασίες διαλόγου και διαβούλευσης με τους εμπλεκόμενους στη λειτουργία της παράγοντες, με στόχο την επίλυση των προβλημάτων που προκύπτουν από την δραστηριοποίηση της στο ευρύτερο κοινωνικό, οικονομικό και οικολογικό της περιβάλλον. Μεταξύ των εν λόγω διαδικασιών διακρίνονται:

1. Η πραγματοποίηση τακτικών συναντήσεων με τους αρμόδιους δημόσιους φορείς για την υπόδειξη των εν λόγω προβλημάτων και τη διαμόρφωση ειδικών πολιτικών πρακτικών για την επίλυση τους (για παράδειγμα συνάντηση με τις δημόσιες αρχές σε τοπικό, περιφερειακό επίπεδο, τους εκπροσώπους αρμόδιων υπουργείων και κρατικών φορέων, κλπ)

2. Η διεξαγωγή συζητήσεων εργασίας ή συνεδρίων για την εξέταση σε διευρυμένη βάση των συγκεκριμένων ζητημάτων (με συμμετοχή δήμων, εθελοντικών οργανώσεων, περιβαλλοντικών ομάδων, οργανώσεων πολιτών, κλπ).

3. Η πραγματοποίηση πρόσθετων συναντήσεων με ομάδες εξυπηρετούμενων πελατών.

Σε δεύτερο στάδιο, η επιχείρηση εξετάζει:

1. Τους στόχους της (τις επιδόσεις της με βάση ποιοτικούς & ποσοτικούς δείκτες, την ανταπόκριση της στις απαιτήσεις και στις ανάγκες των εμπλεκόμενων παραγόντων).

2. Τις δραστηριότητες για την επίτευξη των παραπάνω στόχων (βαθμός αποτελεσματικότητας και καταλληλότητα - συμβατότητα των δραστηριοτήτων της).

3. Τις αξίες στις οποίες στηρίζει την λειτουργία της (κατά πόσο οι δραστηριότητες και οι στόχοι της επιχείρησης συμβαδίζουν με τις συγκεκριμένες αξίες). Στη συνέχεια και έχοντας εξετάσει και απαντήσει στα παραπάνω ερωτήματα, η επιχείρηση:

4. Θέτει νέα επιθυμητά επίπεδα επιδόσεων για το επόμενο έτος και προσδιορίζει τις μεθόδους που θα επιτρέψουν την αξιολόγηση των εν λόγω επιδόσεων (εξωτερικό σημείο αναφοράς, δείκτες, κλπ).

5. Προσαρμόζει τις πρακτικές της, με βάση την εξέταση των επιδόσεων και τις θέσεις των εμπλεκόμενων στη λειτουργία της παραγόντων ή αλλιώς συμμετεχόντων μερών.

2.3 Η μορφή των Εταιρικών Κοινωνικών Απολογισμών: Εθελοντικοί και Υποχρεωτικοί

Οι «εταιρικοί κοινωνικοί απολογισμοί» (corporate social disclosures) είναι ως επί το πλείστον, εθελοντικής μορφής εκ φύσεως και για αυτό το λόγο παρέχουν ένα άκρως παραγωγικό πεδίο για έρευνα γύρω από τις κινητήριες δυνάμεις που ωθούν τις επιχειρήσεις στην δημοσίευση τέτοιου είδους πληροφοριών. Το ενδιαφέρον των προηγούμενων μελετών είχε επικεντρωθεί κυρίως στο εάν αυτοί οι απολογισμοί αποτελούν μέρος της υπευθυνότητας της εταιρείας ή απαρτίζουν ένα μέρος της διαδικασίας μέσω της οποίας η εκάστοτε εταιρεία προσπαθεί να επιτύχει και να διατηρήσει τη νομιμότητα της.

Αυτού του είδους οι μελέτες αναγνώρισαν ένα αναδυόμενο εναλλακτικό πρότυπο εταιρικών κοινωνικών απολογισμών, τους υποχρεωτικούς κοινωνικούς απολογισμούς. Όλο και περισσότερο ζητούνταν από τις επιχειρήσεις ο υπολογισμός των ευθυνών τους σχετικά με τις λειτουργικές δραστηριότητες τους και τις επιδράσεις που αυτές επιφέρουν στο κοινωνικό σύνολο, από μη κυβερνητικούς οργανισμούς, ρυθμιστικές αρχές, επενδυτές, μετόχους κ.α. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την μετατόπιση από την εθελοντική παροχή τέτοιου είδους πληροφοριών στην υποχρεωτική κατάρτιση κοινωνικών απολογισμών εξαιτίας της αυξημένης πίεσης επί των εταιριών , ώστε αυτές να είναι κοινωνικά υπεύθυνες.

Η υποχρεωτική φύση που έλαβαν οι εταιρικοί κοινωνικοί απολογισμοί επισήμανε μια επιπλέον πλευρά , η οποία χρήζει συστηματικής έρευνας. Το 2004 η Sandra L. Van Der Laan, βασιζόμενη στις θεωρίες των συμμετεχόντων μερών και της νομιμότητας ασχολήθηκε με την επεξήγηση των κινήτρων που οδηγούν τις εταιρείες στην δημοσιοποίηση κοινωνικών απολογισμών και συγκεκριμένα στην μελέτη των εθελοντικών και υποχρεωτικών μορφών αυτών των απολογισμών. Χρησιμοποιώντας τις θεωρίες περί ηθικής των επιχειρήσεων κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η εθελοντική μορφή των κοινωνικών απολογισμών εξηγείται με περισσότερη σαφήνεια από την θεωρία της νομιμότητας , ενώ η θεωρία των συμμετεχόντων μερών εξηγεί περισσότερο την υποχρεωτική φύση των εταιρικών κοινωνικών απολογισμών.

Εθελοντικοί Κοινωνικοί Απολογισμοί (Voluntary Social Disclosures) :

Σύμφωνα με τον Lindblom (1984) , το μεγαλύτερο μέρος της ζήτησης για εταιρικούς κοινωνικούς απολογισμούς μπορεί να θεωρηθεί σαν το αποτέλεσμα της επιθυμίας του κοινωνικού συνόλου για την παροχή πληροφοριών πάνω στις οποίες θα δημιουργήσουν μια άποψη σχετικά με το εάν ένας οργανισμός είναι κοινωνικά αποδεκτός. Οι εθελοντικοί κοινωνικοί απολογισμοί πηγάζουν με βάση τον Neu (1998) από την διακριτική ύπαρξη της νομιμότητας.

Αρκετοί οργανισμοί δημοσιοποιούν πληροφορίες κοινωνικού περιεχομένου εθελοντικά. Αυτοί οι απολογισμοί δημοσιεύονται , είτε ενσωματωμένοι μέσα στις ετήσιες εκθέσεις αναφορών των εταιριών , είτε ξεχωριστά απαρτίζοντας μια αυτούσια έκθεση κοινωνικού και περιβαλλοντικού απολογισμού. Κατά ένα μεγάλο εύρος, το μέγεθος, η μορφή και το περιεχόμενο τέτοιου είδους απολογισμών είναι ακανόνιστο γεγονός που επιτρέπει και ταυτόχρονα διευκολύνει την εκάστοτε εταιρεία στο να δημιουργήσει την δική της διαδικασία με βάση την οποία θα διατυπώνει τις κοινωνικές εκθέσεις της. Η κάθε εταιρεία ωστόσο πρέπει να αποφασίσει το τι θα εκθέσει, το είδος των πληροφοριών που απαιτούνται και τον τρόπο με τον οποίο θα δημοσιευτούν αυτές οι πληροφορίες κοινωνικού περιεχομένου. Αυτές οι αποφάσεις λαμβάνονται σε ένα θεωρητικό και αρκετά αφηρημένο επίπεδο , χωρίς την απαιτούμενη αναγνώριση των πληροφοριακών αναγκών των συμμετεχόντων μερών της εκάστοτε εταιρείας. Αυτό συμβαίνει εξαιτίας του γεγονότος ότι η διοίκηση της εταιρείας ασχολείται με τις πληροφοριακές ανάγκες του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου, τις οποίες παρουσιάζει με ιδιαίτερα στρατηγικό τρόπο, ώστε αυτές να συμβαδίζουν με τις πεποιθήσεις των συμμετεχόντων μερών. Συνεπώς , δημιουργείται μια άποψη διαμέσου της επικοινωνίας και του διαλόγου ως απόρροια της διαδικασίας του κοινωνικού απολογισμού, η οποία συμβαδίζει με την θεωρία της νομιμότητας (Dowling and Pfeffer, 1975).

Ωστόσο, σύμφωνα με τον Deegan (2002), αυτή η προηγούμενη προσέγγιση είναι λανθασμένη λόγω του ότι καταλήγει στην κριτική των κινήτρων που υποκινούν τους εταιρικούς κοινωνικούς απολογισμούς. Όμως , υπάρχει και η περίπτωση αυτή η

κριτική να αποτελεί μια φυσική συνέπεια της ανάλυσης των κινήτρων για κοινωνικό απολογισμό, εφόσον ο τελευταίος συνιστά μια ανταπόκριση στον αντιλαμβανόμενο κίνδυνο ή στο χάσμα που απειλεί την οργανική νομιμότητα (Legitimacy) μιας εταιρείας. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι κοινωνικοί απολογισμοί εθελοντικής φύσεως δεν απαιτούνται, εκτός και αν ένα μέρος του κοινωνικού συνόλου ενδιαφέρεται να διερευνήσει την καταλληλότητα του προϊόντος μιας εταιρείας, τις μεθόδους που χρησιμοποιεί κατά την παραγωγική διαδικασία και γενικά τους αντικειμενικούς σκοπούς της. Επομένως, εάν η αντίληψη του κοινωνικού συνόλου για μια εταιρεία συμβαδίζει με βάση τις επιθυμίες της, τότε δεν υφίσταται κάποιο χάσμα νομιμότητας και συνεπώς δεν υπάρχει η ανάγκη για έκδοση κοινωνικού απολογισμού ή για την πραγματοποίηση έρευνας προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη νομιμότητας.

Υποχρεωτικοί Κοινωνικοί Απολογισμοί (Solicited Social Disclosures) :

Οι κοινωνικοί απολογισμοί υποχρεωτικής φύσεως αποτελούν ένα αντικείμενο λιγότερο σύνθετο για τις επιχειρήσεις, γεγονός που οδηγεί στην ολοένα και αυξανόμενη τάση χρησιμοποίησής τους. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως οι διάφορες ομάδες συμμετεχόντων μερών, αλλά και οι διάφοροι μη κυβερνητικοί οργανισμοί απαιτούν από τις εταιρείες την δημοσίευση κάποιων κοινωνικών πληροφοριών, επομένως η κύρια και πρωταρχική απόφαση που πρέπει να λάβουν οι διευθύνοντες μιας εταιρείας είναι εάν αυτή θα συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις των ενδιαφερομένων μερών. Δεδομένου ότι οι συμμετέχοντες μιας εταιρείας με βάση την αντίστοιχη θεωρία (η οποία παρουσιάστηκε παραπάνω) μπορούν άμεσα να αναγνωριστούν και να ταυτοποιηθούν, οι προσδοκίες σχετικά με τα ουσιώδη ερωτήματα περί κοινωνικών πληροφοριών είναι πλέον αντιληπτές (Gray, 2001).

Το σημαντικό χαρακτηριστικό το οποίο διαφοροποιεί τους υποχρεωτικούς κοινωνικούς απολογισμούς από τους παραδοσιακούς απολογισμούς εθελοντικής φύσεως είναι η ώθηση που δέχεται η κάθε εταιρεία προκειμένου να παραχωρήσει στο κοινωνικό σύνολο πληροφορίες κοινωνικού περιεχομένου. Τα κίνητρα για την έκδοση εθελοντικών κοινωνικών απολογισμών προέρχονται από την διοίκηση της εκάστοτε εταιρείας ή ως ανταπόκριση στο χάσμα ή στην απειλή απέναντι στη νομιμότητα της κάθε εταιρείας, είτε ως απαίτηση για υπευθυνότητα απέναντι στο κοινωνικό σύνολο. Το κίνητρο για τους υποχρεωτικούς κοινωνικούς απολογισμούς παρέχεται στις επιχειρήσεις μέσω της άμεσης απαίτησης από τις ταυτοποιημένες ομάδες των συμμετεχόντων μερών. Το γεγονός αυτό επιμηκύνει αρκετά το εύρος των υποχρεωτικών κοινωνικών εκθέσεων, οι οποίες λαμβάνουν τη μορφή απαντήσεων σε ερωτηματολόγια. Το είδος των πληροφοριών που απαιτείται για αυτό τον σκοπό αποτελεί χρήσιμο υλικό το οποίο συλλέγεται μέσα από μία διαδικασία συνεντεύξεων ή μέσω ιστοσελίδων.

Σύμφωνα με την Sandra L. Van Der Laan (2009), η δημιουργία κοινωνικών απολογισμών εθελοντικού χαρακτήρα μπορεί να θεωρηθεί ως μια επαγωγική μορφή πληροφοριών και εφόσον συμβαίνει κάτι τέτοιο οι απολογισμοί υποχρεωτικής φύσεως συνιστούν μια μορφή πληροφοριών προκύπτουσα μέσω της μεθόδου της αφαιρετικής διαδικασίας. Δηλαδή, οι εταιρείες εξάγουν τα συμπεράσματα τους αφαιρετικά από την πηγή του αιτήματος, το επίκεντρο, την μορφή και τις λεπτομέρειες του κοινωνικού απολογισμού. Η δύναμη του ελέγχου που κατέχει μια εταιρεία ως προς τον καθορισμό του μεγέθους και της φύσεως των κοινωνικών εκθέσεων είναι σημαντικά μικρότερη συγκριτικά με την αντίστοιχη θέση της εταιρείας υπό την μορφή εθελοντικών κοινωνικών απολογισμών.

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό των κοινωνικών εκθέσεων υποχρεωτικής μορφής αποτελεί και η ιδιωτική φύση που λαμβάνουν. Οι παραδοσιακοί εθελοντικοί απολογισμοί εκ φύσεως παραχωρούσαν στους συμμετέχοντες μιας εταιρείας το προνόμιο της προσπέλασης στο πληροφοριακό υλικό το οποίο αποτελούσε την βάση κατάρτισης των κοινωνικών εκθέσεων. Εν αντιθέσει, στις κοινωνικές εκθέσεις υποχρεωτικής φύσεως το πληροφοριακό υλικό που κατέχουν οι διοικούντες μιας εταιρείας αποτελεί ένα ιδιωτικό περιουσιακό στοιχείο, στο οποίο δεν υπάρχει πρόσβαση από εξωτερικούς παράγοντες. Επομένως, εισέρχεται στο προσκήνιο ένα θέμα ύπαρξης εμπιστοσύνης και εχεμύθειας μεταξύ των προσώπων που καταρτίζουν τους κοινωνικούς απολογισμούς. Αυτό το χαρακτηριστικό στοιχείο γίνεται αντιληπτό σε περιπτώσεις όπου οι διάφοροι ερευνητές επιτελούν αναλύσεις για την πραγματοποίηση επενδύσεων κοινωνικά υπεύθυνων. Σε αυτές τις περιπτώσεις υπάρχει ή κάποιο κόστος προκειμένου τα άτομα να παραμείνουν εχέμυθα ως προς το συγκεκριμένο είδος πληροφοριών ή οι πληροφορίες δεν είναι διαθέσιμες δημοσίως, λόγω του ιδιαίτερου χαρακτήρα τους. Εφόσον το θέμα της προσπέλασης του πληροφοριακού υλικού δεν υφίσταται στους υποχρεωτικούς κοινωνικούς απολογισμούς από τους συμμετέχοντες της κάθε εταιρείας, τους παραχωρεί η τελευταία το δικαίωμα της απαίτησης για την έκδοση κοινωνικών εκθέσεων έτσι ώστε με αυτό τον τρόπο να ικανοποιούνται τα αιτήματά τους.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, υπάρχει η Οδηγία της Ε.Ε. για την ελευθερία πρόσβασης στην περιβαλλοντική πληροφόρηση (90/313/Ε.Ο.Κ.), βάση της οποίας όλες οι δημόσιες αρχές με αρμοδιότητες για το περιβάλλον πρέπει να παρέχουν περιβαλλοντικές πληροφορίες για κάθε πολίτη που θα τις ζητήσει. Η ανάγκη για ένα πανευρωπαϊκό μητρώο έκλυσης και μεταφοράς έχει από καιρό συζητηθεί, αλλά δεν υπάρχει οριστικό σχέδιο ή πρόταση για ένα τέτοιο μητρώο αυτή τη στιγμή. Η οδηγία 96/61/Ε.Κ. του Συμβουλίου της 24ης Σεπτεμβρίου 1996, σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης (I.P.P.C.) περιέχει ορισμένα στοιχεία ενός πανευρωπαϊκού Μ.Ε.ΜΡ., αφού απαιτεί από όλες τις εγκαταστάσεις που ανήκουν στις κατηγορίες των βιομηχανικών δραστηριοτήτων να αναφέρονται στην οδηγία για τον εφοδιασμό της αρμόδιας αρχής των αναγκαίων στοιχείων για τον έλεγχο, σύμφωνα με την άδεια. Η αρμόδια αρχή θα πρέπει με τη σειρά της αυτά τα στοιχεία να τα διαθέσει στο κοινό και να παρέχει στοιχεία για απογραφή των κυριότερων εκπομπών και των υπεύθυνων πηγών που πρέπει να δημοσιεύονται ανά τριετία από την Επιτροπή.

Σε μια προσπάθεια να επικεντρωθεί στην υποβολή εκθέσεων για το κοινό από τις εταιρείες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ανέθεσε επίσης μια μελέτη σχετικά με την εταιρική περιβαλλοντική αναφορά και τη λογιστική. Η μελέτη (πραγματοποιήθηκε από το Πανεπιστήμιο του Sunderland, Ηνωμένο Βασίλειο) και ερευνά τις ετήσιες οικονομικές εκθέσεις της από ένα μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων (κυρίως από την Ε.Ε.), με στόχο να εντοπίζονται οι βέλτιστες πρακτικές και να αξιολογηθεί η συνάφεια και η συγκρισιμότητα των περιβαλλοντικών πληροφοριών που αποκαλύπτονται. Η μελέτη προτείνει επίσης τρόπους για τη βελτίωση της αξιοπιστίας, της συγκρισιμότητας και τη χρησιμότητα των γνωστοποιήσεων (Jones, 1999).

Μια σύσταση της Επιτροπής ακολούθησε τη μελέτη το Μάιο του 2001 σχετικά με την αναγνώριση, εκτίμηση και τη γνωστοποίηση των περιβαλλοντικών πτυχών στους ετήσιους λογαριασμούς και στις ετήσιες εκθέσεις των εταιρειών (Επιτροπή, 2001). Οι συστάσεις της Επιτροπής αναμένεται ότι θα ωθήσουν τις δράσεις σε επίπεδο κράτους, στον τομέα των περιβαλλοντικών αναφορών. Η σύσταση καλεί τα κράτη - μέλη να αναλάβουν δράση για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών πληροφοριών

στους ετήσιους λογαριασμούς της εταιρείας. Από τις πρώτες χώρες που ανταποκρίθηκαν στην παρούσα σύσταση είναι η Σουηδία με την έκδοση της: «οι περιβαλλοντικές πληροφορίες στην έκθεση του διοικητικού συμβουλίου», υπό το νόμο των λογαριασμών που απαιτεί από τις εταιρίες να υποβάλουν έκθεση σχετικά με τις εκπομπές και να αναφέρει σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε ετήσιους λογαριασμούς.

Στην Ευρώπη, πολλές χώρες έχουν θεσπίσει νομοθεσία με στόχο την αύξηση των αναφορών για το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των Κάτω Χωρών, τη Δανία, τη Νορβηγία και τη Σουηδία. Στη Σουηδία, οι εταιρίες που λειτουργούν με τις σχετικές άδειες πρέπει να υποβάλλουν εκθέσεις προς τις αρχές για τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους σε σχέση με τις κυβερνητικές ρυθμίσεις (SNFS 1993:1, MS57). Από το 1999 σύμφωνα με το δίκαιο των λογαριασμών ορισμένες εταιρίες πρέπει να υποβάλουν έκθεση σχετικά με τις εκπομπές και την κατάσταση των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων στους ετήσιους λογαριασμούς. Στη Δανία, από το φορολογικό έτος 1996, πάνω από 3.000 εταιρίες πρέπει να παράγουν «πράσινη λογιστική», στο πλαίσιο της τροποποίησης του νόμου περί προστασίας του περιβάλλοντος. Παρομοίως, στην Ολλανδία η νομοθεσία που καθιστά υποχρεωτική την εκπόνηση περιβαλλοντικών εκθέσεων για ορισμένες κατηγορίες επιχειρήσεων έχει εισαχθεί από το 1999 ως επέκταση της Περιβαλλοντικής Διαχείρισης νόμου του 1993. Οι Δανοί και οι Ολλανδοί κανονισμοί αναφέρουν σαφείς στόχους για την αναφορά τόσο των αρχών όσο και του κοινού. Στη Νορβηγία, η νορβηγική εταιρική δράση και το Δίκαιο των Λογαριασμών αναφέρουν ότι η εταιρεία πρέπει να αναφέρει κατά πόσο ρυπαίνει το περιβάλλον, ποιές ενέργειες και τι σχέδια έχουν ληφθεί για να αποφευχθεί αυτό. Οι εταιρίες που διαθέτουν άδεια λειτουργίας πρέπει επίσης να διεξάγουν αυτοέλεγχο και να υποβάλουν έκθεση προς τις αρχές για τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους.

Στη Φλάνδρα του Βελγίου, όλοι οι οργανισμοί με περιβαλλοντική αδειοδότηση έχουν υποχρέωση να υποβάλλουν ετήσια περιβαλλοντική έκθεση προς τις αρχές (Τμήμα Αδειών Περιβάλλοντος). Η έκθεση πρέπει να περιέχει στοιχεία σχετικά με τις ετήσιες εκπομπές, τις ουσίες αποβλήτων, του θορύβου και μια μη τεχνική περίληψη. Τα δεδομένα που αφορούν τις εκπομπές στον αέρα και τις απορρίψεις στο νερό είναι προσβάσιμα στο κοινό (VMM, 1999).

Μετά από σύσταση της Επιτροπής του Μαΐου 2001, η Γαλλία μόλις πρόσφατα εισήγαγε νέους κανόνες για τη γνωστοποίηση περιβαλλοντικών πληροφοριών στους ετήσιους λογαριασμούς. Πλέον, όλες τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρίες στη Γαλλία θα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν στοιχεία σχετικά με τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις τους στις ετήσιες οικονομικές εκθέσεις τους. Όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, οι εταιρίες θα πρέπει να παρέχουν στοιχεία για την κατανάλωση πρώτων υλών, νερού και ενέργειας, καθώς και την απόρριψη ρυπογόνων ουσιών που θεωρούνται ως "σοβαρή απειλή" για το περιβάλλον (EnvironmentDaily, 2002).

2.4 Κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις

Τα τελευταία χρόνια, οι κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις (SRI) έχουν γνωρίσει μεγάλη δημοτικότητα μεταξύ των επενδυτών. Οι κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνες πολιτικές παρέχουν μία καλή ένδειξη στους επενδυτές σχετικά με την ορθή εσωτερική και εξωτερική διαχείριση. Συμβάλλουν στην ελαχιστοποίηση των κινδύνων, μέσω της πρόληψης και της αποφυγής των κρίσεων που μπορούν να

επηρεάσουν τη φήμη μιας εταιρείας και να προκαλέσουν δραματικές πτώσεις στις τιμές των μετοχών. Καθώς στην Ευρώπη αυξάνεται ραγδαία η ζήτηση για κεφάλαια κοινωνικά υπεύθυνων επενδύσεων, οι κανονικοί επενδυτικοί οίκοι ανταποκρίνονται προσφέροντας περισσότερα τέτοια κεφάλαια. Παρά ταύτα, έως σήμερα έχουν δημοσιευθεί λίγες πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό, το μέγεθος και τις επιδόσεις τους, εκτός από το Ηνωμένο Βασίλειο όπου οι κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις αποτελούν το 5% όλου του επενδυμένου κεφαλαίου.

Τα κοινωνικά υπεύθυνα επενδυτικά κεφάλαια επενδύονται σε εταιρείες που συμμορφώνονται με συγκεκριμένα κοινωνικά και περιβαλλοντικά κριτήρια. Τα κριτήρια μπορούν να είναι αρνητικής φύσης, όπως π.χ. όταν βάσει αυτών εξαιρούνται οι βιομηχανίες καπνού, οινοπνευματωδών ποτών και στρατιωτικού εξοπλισμού. Όμως τα κριτήρια μπορούν να είναι και θετικά, όταν καλύπτουν εταιρίες με κοινωνική και περιβαλλοντική προνοητικότητα. Άλλη μία σημαντική επιλογή για τους επενδυτές είναι να υιοθετήσουν μία στάση ακτιβισμού ως παράγοντες, έτσι ώστε να ωθήσουν τη διοίκηση μιας εταιρείας να υιοθετήσει κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές. Ο ακτιβισμός των ενδιαφερόμενων παραγόντων αναμένεται ότι θα αυξηθεί σε συνάρτηση με τη σημασία που δίνεται στα θέματα εταιρικής διακυβέρνησης και την ανάπτυξη των συνταξιοδοτικών ταμείων.

Ωστόσο, προκειμένου οι κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις (ΚΥΕ) να αναπτυχθούν περαιτέρω, πρέπει οι χρηματοοικονομικές αγορές να βελτιώσουν τις γνώσεις τους όσον αφορά τις δυνατότητές τους για κέρδη. Ακολουθώντας το Forum Κοινωνικών Επενδύσεων που ιδρύθηκε στο Ην. Βασίλειο το 1991, συγκροτήθηκαν και άλλα forum κοινωνικών επενδύσεων (SIF) στη Γαλλία, τη Γερμανία, τις Κάτω Χώρες και την Ιταλία, με σκοπό να παράσχουν ακριβείς πληροφορίες σχετικά με τις πολιτικές για την εταιρική κοινωνική ευθύνη, καθώς και να προωθήσουν και να ενθαρρύνουν τις κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις. Το προβλεπόμενο Ευρωπαϊκό Forum Κοινωνικών Επενδύσεων, ένα δίκτυο εθνικών SIF, αναμένεται να υποστηρίξει την περαιτέρω ανάπτυξη των κοινωνικά υπεύθυνων επενδύσεων.

Το Μάιο του 2000, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διοργάνωσε στη Λισσαβόνα το πρώτο ευρωπαϊκό συνέδριο με θέμα τις επενδύσεις βάσει της τριπλής βασικής αρχής στην Ευρώπη.

Το 2000, συστάθηκε η ομάδα έργου του Η.Β. για τις κοινωνικές επενδύσεις (UK Social Investment Taskforce) με σκοπό να εντοπίσει τα εμπόδια στην επέκταση των κοινωνικά υπεύθυνων επενδύσεων και να προσδιορίσει λύσεις για την εξάλειψή τους. Από τον Ιούλιο του 2000, ο νόμος περί διαχειριστών ταμείων του Η.Β. ("Trustee Act") απαιτεί από όλους τους διαχειριστές των συνταξιοδοτικών ταμείων να δημοσιοποιούν τις πολιτικές τους, όσον αφορά τις κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις.

Ο γαλλικός νόμος περί προγραμμάτων αποταμίευσης των υπαλλήλων απαιτεί από τα ταμεία ασφάλισης (τα οποία συγκεντρώνουν χρήματα από τα προγράμματα αποταμίευσης των υπαλλήλων), τα διαιτηρικά προγράμματα αποταμίευσης και τα προγράμματα αποταμίευσης εθελοντικής σύμπραξης των υπαλλήλων, να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με τις πολιτικές τους στο θέμα των κοινωνικά υπεύθυνων επενδύσεων.

Οι κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις αποτελούν αναδυόμενη αγορά με πολλά εξειδικευμένα γραφεία διερεύνησης και ελέγχου (μη οικονομικοί αναλυτές) που χρησιμοποιούν έναν ορισμένο αριθμό διαφορετικών εργαλείων και προτύπων μέτρησης. Συνεπώς, φαίνεται πως οι εταιρείες έχουν επιβαρυνθεί με υπερβολικά και αποκλίνοντα αιτήματα για πληροφόρηση. Έτσι, η περαιτέρω επέκταση των κοινωνικά υπεύθυνων επενδύσεων ενδέχεται να προσκρούσει στην αυξανόμενη αποστροφή και

την έλλειψη συνεργασίας από τις εταιρείες. Μία θετική λύση στο πρόβλημα αυτό μπορεί να δοθεί με τις προσπάθειες για μια προκαταρκτική τυποποίηση της υποβολής κοινωνικών εκθέσεων, στις οποίες συνδράμουν τα κυριότερα γραφεία διερεύνησης και ελέγχου. Υπάρχει ωστόσο η ανάγκη για περισσότερη σύγκλιση μεταξύ δεικτών που καταρτίζονται από τις εταιρείες και κριτηρίων που χρησιμοποιούνται από τους αναλυτές για την αξιολόγηση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιδόσεων μιας εταιρείας. Επιπλέον, η έλλειψη διαφάνειας στις μεθόδους αξιολόγησης που χρησιμοποιούν τα γραφεία διερεύνησης και ελέγχου μπορεί επίσης να αποθαρρύνει τους μεγάλους επενδυτές που ενδεχομένως σκόπευαν να προβούν σε σημαντικές κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις. Συνεπώς είναι αναγκαία η περαιτέρω τυποποίηση, εναρμόνιση και διαφάνεια των εργαλείων ελέγχου και μέτρησης που χρησιμοποιούν τα γραφεία διερεύνησης και ελέγχου.

Τον Αύγουστο του 2000, 11 ομάδες ερευνητών στον τομέα των επενδύσεων συνδύασαν τις ικανότητές τους στο πλαίσιο της ομάδας SIRI, προκειμένου να δημοσιεύσουν εναρμονισμένα χαρακτηριστικά επιχειρήσεων με συγκρίσιμη μορφή.

Το Σεπτέμβριο του 2000, ο συνασπισμός των παγκόσμιων εταίρων για την έρευνα στον τομέα της εταιρικής ευθύνης (Global Partners for Corporate Responsibility Research) δημοσίευσε δέκα απαιτήσεις για υψηλότερα πρότυπα διαφάνειας στον 21ο αιώνα, με τις οποίες προβάλλει ένα μείγμα εθελοντικών, ρυθμιστικών και εμπορικών προσεγγίσεων που αποβλέπουν στη σημαντική βελτίωση της πρόσβασης των εταιρειών στα δεδομένα, καθώς και στην ακεραιότητα και την πληρότητα σε θέματα ενημέρωσης έτσι ώστε να διευκολύνεται ο κατάλληλος έλεγχος και η συγκριτική αξιολόγηση.

Έως τα τέλη του 2003, ήταν η προθεσμία από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης, το οποίο αναγνώρισε την ανάγκη για δημιουργία μιας δυναμικής και αποτελεσματικής ευρωπαϊκής αγοράς κινητών αξιών. Στο πλαίσιο αυτό, οι δείκτες που εντόπιζαν τις εταιρείες της ευρωπαϊκής αγοράς με τις υψηλότερες κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις, γίνονταν όλο και περισσότερο αναγκαίοι ως βάση για την κυκλοφορία κοινωνικά υπεύθυνων επενδυτικών κεφαλαίων και ως σημείο μέτρησης των επιδόσεων για τις κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η ποιότητα και η αντικειμενικότητα αυτών των δεικτών, η αξιολόγηση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιδόσεων τους πρέπει να διεξαχθεί βάσει των πληροφοριών που θα δοθούν από τη διοίκησή τους, αλλά και από τα υπόλοιπα ενδιαφερόμενα μέρη. Επιπλέον, για την επίβλεψη και τη διατήρηση της ακρίβειας των δεδομένων, των διαδικασιών αξιολόγησης και των αποτελεσμάτων, οι εταιρείες πρέπει να προσφεύγουν στον εξωτερικό έλεγχο και στις εσωτερικές διαδικασίες εξασφάλισης της ποιότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

«ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ»

Σύμφωνα με την Sandra Van Der Laan (2009) , η κοινωνική λογιστική χαρακτηρίζεται σαν το σύμπαν όλων των πιθανών μορφών λογιστικής και αποτελείται από αρκετά τμήματα τα οποία απαιτούν εκτεταμένη έρευνα. Αυτά τα επιμέρους τμήματα της κοινωνικής λογιστικής απεικονίζουν εκείνες τις μορφές λογιστικής οι οποίες διαφέρουν από την βασική μορφή της παραδοσιακής λογιστικής και χαρακτηρίζονται σαν εναλλακτικές προσεγγίσεις , οι οποίες ασχολούνται με κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα όπως επίσης και με τις σχέσεις μεταξύ εταιρειών και κοινωνίας.

3.1 Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη : μια προσέγγιση του αντικειμένου.

Η κοινωνική εταιρική ευθύνη είναι ένας από τους πιο δυναμικούς και απαιτητικούς τομείς δραστηριότητας για την σύγχρονη επιχείρηση. Υποδηλώνει την ισόρροπη αντιμετώπιση της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής επίδρασης της λειτουργίας μιας επιχείρησης και βασίζεται στο τρίπτυχο της οικονομικής ανάπτυξης, της βιωσιμότητας και της κοινωνικής συνοχής .Η έννοια της κοινωνικής εταιρικής ευθύνης είναι άμεσα συνυφασμένη με την έννοια της κοινωνίας καθώς συντελεί στη διαμόρφωση ενός προτύπου, την εταιρία-πολίτη.

Η αναγνώριση- από τις σύγχρονες κοινωνίες -της ανάγκης για ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη και των θεμελιωδών αλλαγών που αυτή προϋποθέτει για τον τρόπο που οργανώνονται και λειτουργούν οι επιχειρήσεις, αποτελεί την κύρια αιτία για την ανάπτυξη και διάδοση της ιδέας της Ε.Κ.Ε. Τα τελευταία χρόνια οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις του κόσμου έχουν αρχίσει να απομακρύνονται από τις παραδοσιακές αντιλήψεις που περιόριζαν τον κοινωνικό τους ρόλο όπως σε ορισμένες δωρεές για κοινωφελείς σκοπούς, σε χορηγίες εκδηλώσεων και σε μέτρα βασικής φροντίδας για τους εργαζόμενους ,υιοθετούν σταδιακά μια συστηματική και στρατηγική προσέγγιση της διαχείρισης της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης τους, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό περιβάλλον του. Με αυτή την μεταστροφή στοχεύουν στη μακροπρόθεσμη αύξηση της απόδοσης τους μέσα από πρακτικές που ικανοποιούν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, δηλαδή, τα άτομα και τις ομάδες που μπορούν να επηρεάσουν και να επηρεαστούν από τη λειτουργία μιας επιχείρησης. Επιπροσθέτως, οι πολιτικές, οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις που συνδέονται με την παγκοσμιοποίηση προκαλούν ραγδαίες κοινωνικές αλλαγές με συνέπεια τη ριζική αλλαγή των προσδοκιών της κοινωνίας για το ρόλο των επιχειρήσεων. Οι εταιρίες κρίνονται, πλέον, όχι μόνο με βάση τα οικονομικά αποτελέσματα ή την ποιότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών που προσφέρουν, αλλά και με βάση περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια.

Η Ε.Κ.Ε. αναδείχθηκε ως εξέχον θέμα για τον επιχειρηματικό κόσμο από τις αρχές της δεκαετίας του '90, κυρίως μέσα από μια σειρά «σκανδάλων» ή δυσφημιστικών εκστρατειών που έπληξαν μια σειρά από μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις και που προκάλεσαν τις επιχειρήσεις να συνειδητοποιήσουν πόσο ευαίσθητες ήταν σε ζητήματα που συχνά δεν άπτονταν των προϊόντων που παράγουν και των υπηρεσιών που προσφέρουν. Έκτοτε, το θέμα της συστηματικής διαχείρισης της

κοινωνικής ευθύνης από τις επιχειρήσεις έχει λάβει μεγάλες διαστάσεις σε ολόκληρο τον κόσμο και ιδιαίτερα στην Ευρώπη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε το 2001 την Πράσινη Βίβλο για την ΕΚΕ. Σε εθνικό επίπεδο, αρκετές ευρωπαϊκές χώρες έχουν θεσπίσει την υποχρέωση δημοσίευσης συγκεκριμένων στοιχείων για τα περιβαλλοντικά, εργασιακά και κοινωνικά ζητήματα που προκύπτουν από τη δραστηριότητα των μεγαλύτερων επιχειρήσεων.

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη ορίζεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως η «έννοια σύμφωνα με την οποία οι εταιρίες ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικές και οικολογικές ανησυχίες στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους με άλλα ενδιαφερόμενα μέλη». Άλλοι ορισμοί τονίζουν τη δέσμευση των επιχειρήσεων σε αρχές «ηθικής» συμπεριφοράς, ωστόσο, οι περισσότεροι ορισμοί συμφωνούν πως η κοινωνικά υπεύθυνη επιχείρηση λαμβάνει υπ' όψιν της ζητήματα που προκύπτουν από τη λειτουργία της σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τα δικαιώματα και την ποιότητα ζωής των εργαζομένων και της ευρύτερης κοινωνίας μέσα στην οποία δραστηριοποιείται. Μέσω της Ε.Κ.Ε. επιδιώκεται η εθελοντική ρύθμιση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ώστε να εξασφαλίζεται ο σεβασμός για τα ζητήματα αυτά με τη χρήση συστημάτων διαχείρισης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, την υποστήριξη τοπικών κοινοτήτων και άλλων επωφελών κοινωνικών πρωτοβουλιών (π.χ. απασχόληση ατόμων από ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού) και τη δημιουργία ενός δίκαιου, ασφαλούς και εργασιακού περιβάλλοντος. Η εταιρική κοινωνική Ευθύνη (CSR-Corporate Social Responsibility) αποτελεί ένα εκτενέστερο πεδίο ιδεών και σκέψεων από την κοινωνική λογιστική. Ως απόδειξη αυτού αρκεί να τονιστεί ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο λειτουργεί αντίστοιχο τμήμα υπουργείου στην κυβέρνηση, το υπουργείο για την εταιρική κοινωνική ευθύνη.

Η έννοια της Ε.Κ.Ε. εξελίσσεται διαρκώς, ώστε να συμπεριλάβει και τη συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών για τη θέσπιση προτύπων, την συστηματική παρακολούθηση, τον έλεγχο και την πιστοποίηση των διαδικασιών κοινωνικού ελέγχου, που χρησιμοποιούνται από τις επιχειρήσεις. Σταδιακά προκύπτουν όλο και περισσότερες διεθνείς πρωτοβουλίες για την προώθηση, ανάπτυξη και συστηματοποίηση της Ε.Κ.Ε. Ενδεικτικά αναφέρονται τα εθνικά και υπερεθνικά δίκτυα συνεργασίας επιχειρήσεων και επιχειρηματικών ενώσεων, τα διεθνή πρότυπα διαχείρισης της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, το κίνημα για τις ηθικές επενδύσεις, οι αντίστοιχοι δείκτες κοινωνικά υπεύθυνων επιχειρήσεων, οι πρωτοβουλίες της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Η.Ε.

Το 2000 δημιουργήθηκε μετά από πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών το Global Compact, με στόχο να ενώσει τις προσπάθειες: επιχειρήσεων, συνδικαλιστικών φορέων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της εργασίας, του περιβάλλοντος και της καταπολέμησης της διαφθοράς. Μέσω του Global Compact, ο Ο.Η.Ε. επιχειρεί να προωθήσει την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και να καταστήσει τις επιχειρήσεις μέρος της λύσης των προβλημάτων που προκύπτουν από την παγκοσμιοποίηση. Σήμερα εκατοντάδες επιχειρήσεις και οργανώσεις από ολόκληρο τον κόσμο έχουν ενταχθεί σε αυτήν την εθελοντική προσπάθεια, υιοθετώντας τις δέκα βασικές αρχές που τη διέπουν.

Οι δέκα αυτές αρχές χωρίζονται σε τέσσερις θεματικές ενότητες που είναι οι παρακάτω:

1. Ανθρώπινα δικαιώματα: υποστήριξη και σεβασμός των διεθνώς αναγνωρισμένων ανθρωπίνων δικαιωμάτων . Μη εμπλοκή σε παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
2. Εργασιακά πρότυπα: σεβασμός της συνδικαλιστικής ελευθερίας και του δικαιώματος συλλογικών διαπραγματεύσεων. Εξάλειψη της καταναγκαστικής εργασίας και απαγόρευση της παιδικής εργασίας.
3. Περιβάλλον: προληπτική προσέγγιση, ανάληψη πρωτοβουλιών προώθηση της περιβαλλοντικής υπευθυνότητας, ανάπτυξη φιλικών για το περιβάλλον τεχνολογιών.
4. Καταπολέμηση της διαφθοράς : ενέργειες κατά της διαφθοράς , συμπεριλαμβανομένων του εκβιασμού και της δωροδοκίας.

Παράλληλα με την αύξηση των προσδοκιών των ενδιαφερομένων μερών και της κοινής γνώμης σε ότι αφορά τον κοινωνικό ρόλο των επιχειρήσεων παρατηρείται πως τα ενδιαφερόμενα μέρη, ιδιαίτερα οι μη κυβερνητικές οργανώσεις και οι ενώσεις τοπικών συμφερόντων, συνειδητοποιούν σταδιακά τη μεγαλύτερη δύναμη που τους εξασφαλίζουν οι νέες τεχνολογικές και πολιτικές συνθήκες έναντι των εταιριών και κινητοποιούνται εντονότερα για την προώθηση των αιτημάτων και προσδοκιών τους.

Οι καταναλωτές, παρουσιάζουν επίσης μεγαλύτερο ενδιαφέρον για την κοινωνική και περιβαλλοντική επίδραση των προϊόντων και υπηρεσιών που αγοράζουν καθώς και των εταιριών που τα προσφέρουν. Το 70% των ευρωπαίων υποστηρίζει, ότι η κοινωνική ευθύνη μιας επιχείρησης επηρεάζει τις αγοραστικές του αποφάσεις και ο ένας στους πέντε καταναλωτές είναι διατεθειμένος να πληρώσει ακριβότερα για περιβαλλοντικά και κοινωνικά πιο «υπεύθυνα» προϊόντα. Παρομοίως, οι εργαζόμενοι ενδιαφέρονται περισσότερο για την κοινωνική συμπεριφορά των εργοδοτών τους και οι εταιρείες που φαίνονται να υποστηρίζουν πιο ενεργητικά τις ανάγκες της κοινωνίας συγκρατούν ευκολότερα τους καλύτερους υπαλλήλους τους ή προσλαμβάνουν σταδιακά άτομα που συνήθως αποτελούν θύματα διακρίσεων και προκαταλήψεων, ανεξάρτητα από τα εργασιακά προσόντα και τη διαθεσιμότητά τους.

Ενδεικτική αυτής της αυξημένης ισχύος των καταναλωτών και των μη κυβερνητικών οργανώσεων αποτελεί η τάση που παρουσιάζεται σε πολλές μεγάλες πολυεθνικές για την επέκταση της εφαρμογής της Ε.Κ.Ε. και στα ευρύτερα δίκτυα των συνεργατών τους στην αλυσίδα παραγωγής και διάθεσης των προϊόντων τους.

3.2 Τα πλεονεκτήματα ανάπτυξης και συστηματικής διαχείρισης της Ε.Κ.Ε.

Οι εταιρίες που μετρούν και διαχειρίζονται την ευρύτερη επίδρασή τους στην κοινωνία έχουν τη δυνατότητα να βελτιώσουν την εικόνα τους ανάμεσα στα ενδιαφερόμενα μέρη (όπως τους πελάτες, τους προμηθευτές, το προσωπικό, τις κυβερνητικές υπηρεσίες, τους καταναλωτές, τις επιχειρηματικές και εργατικές ενώσεις και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις). Εκτός από αυτά ωστόσο, τα κέρδη από τη συστηματική διαχείριση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης μπορούν να είναι πολύπλευρα και να ξεφεύγουν από την απλή βελτίωση της δημόσιας εικόνας μιας επιχείρησης.

Οι εταιρίες μπορούν ακόμα να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητά τους , να αξιολογήσουν και διαχειριστούν αποτελεσματικά τους επιχειρηματικούς κινδύνους, καθώς θα είναι σε θέση να οικοδομήσουν αμοιβαία επωφελείς σχέσεις και συμμαχίες, με ευρεία γκάμα φορέων και οργανισμών , να αναπτυχθούν αρμονικά και σε συνεργασία με τους εργαζόμενους και τους προμηθευτές τους. Επίσης, η εμπλοκή με

τη συστηματική διαχείριση της Ε.Κ.Ε. δίνει την ευκαιρία στις επιχειρήσεις να εκτιμήσουν καλύτερα το εξωτερικό περιβάλλον και να ευθυγραμμίσουν τη λειτουργία τους με μια σειρά από κανονιστικές διατάξεις, κοινωνικές απαιτήσεις και επιθυμίες που ενδεχομένως διέφευγαν της προσοχής τους στο παρελθόν.

Τα βασικότερα πλεονεκτήματα που έχουν πείσει τις πιο σημαντικές επιχειρήσεις της Ευρώπης να υιοθετήσουν ένα μοντέλο ανάπτυξης και διαχείρισης της ΕΚΕ είναι τα ακόλουθα:

1. Αξιολόγηση και διαχείριση των πιθανών επιχειρηματικών κινδύνων και ιδιαίτερα των σχετικών με τη φήμη της εταιρίας. Οι επιχειρήσεις που εμπλέκονται ενεργά σε διάλογο και συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν καλύτερη εικόνα για τους πιθανούς κινδύνους που αντιμετωπίζουν και παράλληλα τη δυνατότητα να χειριστούν καλύτερα μια πιθανή κρίση , να εξέλθουν ταχύτερα και με μικρότερες απώλειες από αυτήν.
2. Αναγνώριση των ενδιαφερομένων μερών (Stakeholder groups – όπως π.χ. εργαζόμενοι, πελάτες, μέτοχοι, κυβερνήσεις και κρατικοί φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις, τοπικές κοινότητες κ.α.). Η συστηματική προσέγγιση αποκαλύπτει συχνά ενδιαφερόμενα μέρη που η εταιρία αγνοούσε στο παρελθόν και διαστάσεις του ενδιαφέροντός τους που αν και σημαντικές δεν είχαν γίνει κατανοητές στο παρελθόν.
3. Συμμόρφωση με το υπάρχον και μελλοντικό κανονιστικό πλαίσιο σε τομείς όπως : η προστασία του περιβάλλοντος, τα εργασιακά δικαιώματα και η παροχή πληροφοριών.
4. Βελτίωση της εικόνας και εταιρικής φήμης. Συχνά αποτελεί τον πρώτο λόγο που αναφέρεται από τη διοίκηση μιας επιχείρησης για την ενασχόληση με την Ε.Κ.Ε.. Η εταιρική φήμη που στηρίζεται στην εκτίμηση και την εμπιστοσύνη, χρειάζεται χρόνια για να οικοδομηθεί, αλλά μπορεί να χαθεί σε μικρό χρονικό διάστημα αν η εμπιστοσύνη των ενδιαφερομένων μερών και της κοινής γνώμης χαθεί. Οι επιχειρήσεις ξοδεύουν τεράστια ποσά για να υποστηρίξουν άλλες μορφές των άϋλων περιουσιακών τους στοιχείων, αλλά συχνά αγνοούν τις συνέπειες που το κοινωνικό προφίλ μπορεί να έχει στα επιχειρηματικά τους αποτελέσματα. Έρευνα που έγινε σε 23 χώρες και 25.000 πολίτες το 1999, έδειξε πως οι δύο στους τρεις ερωτηθέντες επιθυμούν οι επιχειρήσεις να συνεισφέρουν σε κοινωνικούς σκοπούς, ενώ το 40% έχει «τιμωρήσει» ή σκεφτεί να «τιμωρήσει» με την καταναλωτική του συμπεριφορά εταιρίες που δε θεωρεί κοινωνικά υπεύθυνες. Παράλληλα , σύμφωνα με την ίδια έρευνα η φήμη μιας εταιρίας σχετίζεται περισσότερο με την κοινωνική της ευθύνη (56%) παρά με την ποιότητα ή τη φήμη των προϊόντων της (40%).
5. Οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ της επιχείρησης και του εξωτερικού της περιβάλλοντος, μέσα από τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών για τα ζητήματα κοινωνικής ευθύνης της εταιρίας.
6. Βελτίωση εταιρικής διακυβέρνησης, μέσω της καλύτερης κατανόησης των σημαντικών ζητημάτων που αντιμετωπίζει η επιχείρηση στους τομείς της εργασίας, του περιβάλλοντος και της κοινωνικής προσφοράς, αλλά και μέσα από τη συστηματική θεώρηση των συναφών με τα θέματα αυτά διαδικασιών που ακολουθεί.

3.3 Μηχανισμοί εφαρμογής της Ε.Κ.Ε.

Η εφαρμογή των διαδικασιών της Ε.Κ.Ε. από μια επιχείρηση προϋποθέτει την εκπόνηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου δράσης και ακολούθως την υλοποίηση του μέσω εξειδικευμένων εργαλείων.

Η αποτελεσματική διαχείριση της κοινωνικής ευθύνης μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού έχει ως αφετηρία την ανάλυση των αρχών και των αξιών που διέπουν την λειτουργία της. Αυτές θα εκπροσωπούν το μέτρο σύμφωνα με το οποίο θα αξιολογούνται οι ενέργειες της εταιρείας σχετικά με την ευθύνη της απέναντι στην κοινωνία. Η διαδικασία συνεχίζει με την ταυτοποίηση των σημαντικότερων ενδιαφερόμενων μερών (Stakeholders) και τα ζητήματα που τα απασχολούν σε σχέση με την λειτουργία της εταιρείας. Ακολούθως τα ζητήματα αυτά παραμετροποιούνται και επιλέγονται συγκεκριμένοι δείκτες μέτρησης για την αξιολόγηση της απόδοσης της επιχείρησης και την επιλογή των στόχων βελτίωσης. Η διαδικασία αξιολογείται σε ετήσια βάση και αναθεωρείται σύμφωνα με τους στόχους της εταιρείας. Το αποτέλεσμα που προκύπτει από αυτή την διαδικασία είναι ο κοινωνικός απολογισμός.

Ο κοινωνικός απολογισμός αποτελεί την τελική παρουσίαση της διαδικασίας της κοινωνικής αξιολόγησης. Πρόκειται δηλαδή, για την εικόνα που προβάλλει η επιχείρηση σχετικά με τον τρόπο που αντιμετωπίζει της κοινωνική της ευθύνη.

Ο κοινωνικός απολογισμός δεν πρέπει να παρουσιάζει ψευδή στοιχεία αλλά την πραγματική κατάσταση που επικρατεί στην εκάστοτε εταιρεία. Με αυτό τον τρόπο δίνει στην εταιρεία την ευκαιρία να δημοσιοποιήσει τις αρχές και τις αξίες της, την πρόοδο που έχει σημειώσει στα διάφορα θέματα καθώς επίσης και να θέσει νέους στόχους προς επίτευξη για το μέλλον. Με σκοπό την καλύτερη αξιοπιστία της διαδικασίας αλλά και του ίδιου του κοινωνικού απολογισμού χρησιμοποιούνται εξωτερικοί και ανεξάρτητοι ελεγκτές. Ο κοινωνικός απολογισμός θα πρέπει να είναι εύκολα προσβάσιμος για όλους τους συμμετέχοντες.

Τα άμεσα πρακτικά οφέλη που συνοδεύουν την εφαρμογή διαδικασιών κοινωνικού απολογισμού και γενικότερα συστηματικής διαχείρισης της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης μπορούν να συνοψιστούν παρακάτω:

1. Αποτελεσματικότερη διαχείριση κινδύνων (risk management), ιδιαίτερα σε θέματα που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος, των εργασιακών σχέσεων και των σχέσεων στις τοπικές κοινότητες.
2. Αυξημένη ικανοποίηση εργαζομένων και καταναλωτών, αλλά και άμεση λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση προβλημάτων σε αυτούς τους κρίσιμους τομείς για την επιτυχία μιας επιχείρησης.
3. Βελτιωμένη επικοινωνία με τις κρίσιμες ομάδες όπως είναι οι διάφοροι κρατικοί φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι μέτοχοι, οι εργαζόμενοι κ.α.
4. Αυξημένο κύρος και ενισχυμένη φήμη της εταιρείας.
5. Δημοσιότητα που προκύπτει από την δημοσίευση του κοινωνικού απολογισμού, ο οποίος παρουσιάζει την δράση της επιχείρησης σε τομείς όπως η κοινωνική προσφορά, η προστασία του περιβάλλοντος και η φροντίδα για τους εργαζομένους.

3.4 Η εξάπλωση της Ε.Κ.Ε. στην Ελλάδα

Η εξάπλωση της συστηματικής και στρατηγικής διαχείρισης της Ε.Κ.Ε. δεν έχει παντού την ίδια μορφή. Ανάλογα με τις πολιτικές, θεσμικές και πολιτιστικές

παραδόσεις και τις προτεραιότητες κάθε χώρας διαφοροποιούνται και τα θέματα που συγκεντρώνουν την προσοχή των ενδιαφερομένων μερών και των ίδιων των επιχειρήσεων (Οδηγός Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης , 2006). Είναι χαρακτηριστικό πως ενώ σε χώρες όπως η Η.Π.Α. και η Βρετανία δίνεται έμφαση στην εθελοντική εφαρμογή καλών πρακτικών, στην Ευρώπη υπάρχουν περισσότερα παραδείγματα μέτρων υποχρεωτικού χαρακτήρα που επιβάλλουν τη δημοσίευση συγκεκριμένων στοιχείων σχετικά με την κοινωνική ευθύνη των εταιρειών. Σε γενικές γραμμές μπορεί να υποστηριχθεί πως το αμερικανικό μοντέλο βασίζεται περισσότερο στην φιλανθρωπική διάσταση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και την υψηλή ευελιξία, ενώ το ευρωπαϊκό στη δομική προσέγγιση, τις νομοθετικές ρυθμίσεις και τον σχετικά μεγαλύτερο βαθμό κοινωνικού διαλόγου και συνεργασίας. Οι διεθνείς δείκτες κοινωνικής ευθύνης (FTSE4Good, Dow Jones Sustainability Indexes κ.α.) κυριαρχούνται από επιχειρήσεις αμερικανικής και βρετανικής προέλευσης, ενώ στα περιβαλλοντικά ζητήματα διακρίνονται ιδιαίτερα οι ιαπωνικές επιχειρήσεις. Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις είναι πιο εξελιγμένες στα θέματα των εργασιακών σχέσεων και στη δημοσίευση περιβαλλοντικών στοιχείων και κοινωνικών απολογισμών, ενώ οι αμερικανικές έχουν αναπτύξει περισσότερο τους εσωτερικούς κώδικες συμπεριφοράς.

Στην Ελλάδα, ενώ πολλές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στους τομείς της κοινωνικής προσφοράς και της περιβαλλοντικής προστασίας, είναι λίγες αυτές που διαχειρίζονται συστηματικά την Κοινωνική τους Ευθύνη. Το 2000 δημιουργήθηκε στην Ελλάδα το Δίκτυο E.K.E. με πρωτοβουλία 13 επιχειρήσεων και συλλογικών φορέων. Το Δίκτυο είναι μια κοινοπραξία με κύρια αποστολή την προαγωγή και ανάπτυξη της ιδέας της E.K.E. στις ελληνικές επιχειρήσεις και την ευρύτερη κοινή γνώμη, που αριθμεί περισσότερα από 60 μέλη και εκπροσωπεί την Ελλάδα στο αντίστοιχο ευρωπαϊκό δίκτυο CSR Europe.

Σήμερα οι Έλληνες πολίτες- καταναλωτές αναγνωρίζουν ότι οι επιχειρήσεις έχουν να επιδείξουν κοινωνικά υπεύθυνες πράξεις. Αποδέχονται επίσης ότι υπάρχουν αξιόπιστα και κοινωνικά υπεύθυνα προϊόντα τα οποία εμπιστεύονται. Ωστόσο, οι κοινωνικά υπεύθυνες δράσεις των επιχειρήσεων δεν τις αναγορεύουν αυτομάτως στη συνείδηση των πολιτών - καταναλωτών ως κοινωνικά υπεύθυνους οργανισμούς. Το ιδιοτελές κίνητρο του κέρδους επισκιάζει την απήχηση της εταιρικής κοινωνικής συνεισφοράς ή και την «ακυρώνει» ως «τερτίπι» του μάρκετινγκ , ιδίως μάλιστα όταν συνδυάζεται και με έντονο πρόγραμμα δημοσιότητας. Σε αυτή την περίπτωση η προβολή του κοινωνικού έργου δεν εκλαμβάνεται ως ενημέρωση αλλά ως «διαφήμιση». Από τα στοιχεία αυτά της έρευνας προκύπτει ότι τα προσεχή χρόνια η αντίληψη αυτή αναμένεται να υποχωρήσει σταδιακά και να δώσει τη θέση της σε μια νέα θεώρηση , όπου η συνεπής εταιρική κοινωνική δράση και τα αποτελέσματα της θα είναι ισχυρότερα κριτήρια αξιολόγησης έναντι των κινήτρων που κρύβονται πίσω από τις εταιρικές πράξεις.

Οι διαμορφωτές της κοινής γνώμης και οι εκπρόσωποι των επιχειρήσεων ορίζουν ως κοινωνικά υπεύθυνα την επιχείρηση εκείνη που πέρα από την επιχειρηματική δράση της, πραγματοποιεί ενέργειες που δεν έχουν ως άμεσο στόχο το κέρδος, αλλά συμβάλλουν στην επίλυση σημαντικών κοινωνικών θεμάτων , επιστρέφοντας στην κοινωνία μέρος των κερδών της. Ο σεβασμός των νόμων της Πολιτείας δεν αρκεί ώστε μία επιχείρηση να χαρακτηριστεί κοινωνικά υπεύθυνα , αποτελεί όμως την απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή πολιτικών E.K.E.

Ο ορισμός αυτός προσεγγίζει τον ορισμό της εταιρικής ευθύνης που έχει αποδεχθεί το Ελληνικό Δίκτυο για την ΕΚΕ. Η κοινή άποψη των επιχειρήσεων και των

διαμορφωτών της κοινής γνώμης εντυπωσιάζει και ενισχύει την υπόθεση ότι η ΕΚΕ ως πολιτική θα διαχυθεί περαιτέρω στην ελληνική κοινωνία.

Στην παρούσα συγκυρία και όπως προκύπτει από στοιχεία έρευνας, ο όρος «εταιρική κοινωνική ευθύνη» δεν είναι οικείος, ιδιαίτερα στους διαμορφωτές κοινής γνώμης και στους πολίτες- καταναλωτές. Στη θέση του αντιπροτείνουν την έννοια της «κοινωνικής συνείδησης» ως προϋπόθεση για κοινωνικά υπεύθυνη εταιρική δράση.

Επιπλέον, ο νεόκοπος πολιτικός όρος στην πράξη ταυτίζεται με την εταιρική φιλανθρωπία και τη χορηγία, οι οποίες είναι οι πιο ορατές και προβεβλημένες μορφές κοινωνικής συμβολής των επιχειρήσεων.

Πεδία εφαρμογής της Ε.Κ.Ε.:

Η ΕΚΕ διακρίνεται σε «εσωτερική» και «εξωτερική» με βάση τους ωφελούμενους και τους εμπλεκόμενους φορείς σε μια εταιρική δράση.

Η εσωτερική Ε.Κ.Ε. αφορά στο ανθρώπινο δυναμικό των επιχειρήσεων και αποτελεί προϋπόθεση και τεκμήριο ειλικρίνειας για την προέκτασή της και στο εξωτερικό περιβάλλον τους. Το πεδίο εφαρμογής της περιλαμβάνει τον σεβασμό των εργασιακών δικαιωμάτων (π.χ. τήρηση ωραρίου) , την πρόνοια για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων, την εκπαίδευσή τους και την ανοιχτή επικοινωνία στο εσωτερικό της επιχείρησης.

Η εξωτερική εταιρική κοινωνική ευθύνη αφορά στους καταναλωτές , τους πελάτες , τους προμηθευτές , τους μετόχους, το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον .Οι πολίτες-καταναλωτές θεωρούν ότι η ποιότητα του προϊόντος ή της παρεχόμενης υπηρεσίας είναι και η πιο απτή απόδειξη της κοινωνικής υπευθυνότητας των επιχειρήσεων. Απαιτούν ολική ποιότητα κατά την διαδικασία παραγωγής και πιστοποίηση από ανεξάρτητους φορείς (ISO). Η σχέση τους με τα προϊόντα είναι βιωματική και συμβολική. Οι αρχές, η φιλοσοφία και η ειλικρίνεια των προθέσεων της επιχείρησης αντανακλώνται στην ποιότητα των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών.

Ποιοί αξιολογούν την Ε.Κ.Ε.:

Οι εκπρόσωποι των επιχειρήσεων και οι διαμορφωτές κοινής γνώμης δεν εναποθέτουν την αρμοδιότητα αξιολόγησης των ενεργειών εταιρικής ευθύνης σε έναν μόνο φορέα. Πιστεύουν ότι η συνεργασία ανάμεσα στο κράτος, τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς , τα μέσα ενημέρωσης αλλά και τους καταναλωτές θα δώσει πιο αξιόπιστα αποτελέσματα. Έως σήμερα, οι επιμέρους εμπλεκόμενοι φορείς δεν έχουν διαμορφώσει ένα πλαίσιο συνεργασίας. Διαφαίνεται η ανάγκη για τη σύσταση ενός ανεξάρτητου φορέα που θα διαμορφώσει κριτήρια αξιολόγησης, αποδεκτά από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και θα επιτύχει συνδυασμό απόψεων ως προς το περιεχόμενο της Ε.Κ.Ε..

Οι προοπτικές :

Η Ελλάδα υποδέχεται με αρκετές επιφυλάξεις μια νέα αντίληψη σύμφωνα με την οποία οι επιχειρήσεις μπορούν και δικαιούνται να παίξουν σημαντικό ρόλο στην κοινωνική ανάπτυξη και πρόοδο. Πρόκειται για μία διαδικασία κοινωνικής μεταβολής που θα επιφέρει σημαντικές αλλαγές στην κοινωνική μας οργάνωση και στον τρόπο σκέψης και δράσης. Η έννοια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης σήμερα λειτουργεί εμβληματικά, σαν μια σημαία που σηκώνουν οι ίδιες οι επιχειρήσεις για μια συναινετική κοινωνική «επανάσταση» όπου όλοι οι κοινωνικοί εταίροι της κοινωνίας θα είναι εντέλει ωφελημένοι.

3.5 Πολιτικές Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Η Ε.Κ.Ε. αφορά τους μετόχους, τους προμηθευτές, τους εργαζομένους, τους πελάτες, τους καταναλωτές, την τοπική κοινωνία και τις δημόσιες αρχές.

Έχει πρακτική αλλά και ηθική διάσταση (κοινωνικό μέρισμα). Ενδεικτικοί τομείς δράσης είναι: η ενέργεια, τα απορρίμματα, το νερό, η φιλανθρωπία, ο πολιτισμός, ο αθλητισμός και η επικοινωνία.

Επίσης, ενδεικτικοί τομείς εφαρμογής είναι: το ανθρώπινο δυναμικό μέσω των ίσων ευκαιριών και της κατάρτισης, το περιβάλλον μέσω της διαχείρισης περιβαλλοντικών ζητημάτων και της ευαισθητοποίησης, καθώς επίσης η κοινωνία μέσω της παιδείας, της υγείας και της ποιότητας ζωής.

Παρακάτω δίνονται ενδεικτικά πληροφορίες που βρήκαμε για κάποιες εταιρίες και οι πολιτικές της εταιρικής κοινωνικής τους ευθύνης, μέσω των ιστοσελίδων τους.

Η **COSMOTE**, η εταιρεία κινητής τηλεφωνίας του Ομίλου ΟΤΕ, υλοποιεί ένα εκτεταμένο πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης με τίτλο «Συμμετοχή», το οποίο επικεντρώνεται στην προστασία του περιβάλλοντος, την κοινωνική μέριμνα με βασικούς άξονες την προστασία του παιδιού, την προληπτική ιατρική και την υποστήριξη ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων, καθώς και την εκπαίδευση και την προαγωγή του εθελοντισμού.

Με το πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης «ΟΤΕΝΕΤ, Εσύ κι εγώ μαζί», η εταιρεία παροχής υπηρεσιών internet του ομίλου ΟΤΕ, με τη συνεισφορά των εργαζομένων της, επιδιώκει να είναι πανταχού παρούσα όπου υπάρχει ανάγκη κοινωνικής αλληλεγγύης και οργανωμένης δράσης COSMOTE. Ως εταιρία με προορισμό να φέρνει τους ανθρώπους πιο κοντά μέσα από την επικοινωνία, η COSMOTE παραμένει σταθερή στη δέσμευσή της να προσφέρει ποιοτικές, αξιόπιστες και προσίτες σε όλους υπηρεσίες, ενώ παράλληλα, συμμετέχει ενεργά στην κοινωνία που στηρίζει την ανάπτυξή της. Με θεμελιώδεις αρχές αυτές της διαφάνειας και της μετρήσιμης αποτελεσματικότητας και σημείο αναφοράς την κάλυψη ουσιαστικών κοινωνικών, περιβαλλοντικών και οικονομικών απαιτήσεων της σύγχρονης ελληνικής πραγματικότητας, η COSMOTE υλοποιεί το πολυδιάστατο πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης «Συμμετοχή», αγκαλιάζοντας όλους τους κοινωνικούς συμμετόχους της: τους εργαζομένους, τους μετόχους, τους πελάτες, τους προμηθευτές, την κοινωνία στο σύνολό της και το φυσικό περιβάλλον.

Από την ίδια ανθρωποκεντρική φιλοσοφία διαπνέονται και οι θυγατρικές εταιρίες της COSMOTE στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, οι οποίες με συνέπεια υλοποιούν ποικίλες δράσεις κοινωνικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα, άμεσα συνοφασμένες με τις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών, όπου δραστηριοποιούνται.

Η κοινωνική στρατηγική της COSMOTE:

Με κεντρικούς άξονες δράσης τους τομείς της Υγείας και της Κοινωνικής Μέριμνας, της Παιδείας, του Περιβάλλοντος και του Εθελοντισμού, η COSMOTE υλοποίησε και το 2005 το πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης «Συμμετοχή», του οποίου οι θέσεις και η στρατηγική απέναντι στους κοινωνικούς συμμετόχους, συνοψίζονται ως εξής:

Ανθρώπινο Δυναμικό: η COSMOTE προσφέρει ένα σύγχρονο περιβάλλον εργασίας, με ίσα δικαιώματα και ευκαιρίες για όλους τους εργαζομένους της.

Πελάτες: η εταιρία έχει αναπτύξει ένα άκρως προηγμένο τηλεπικοινωνιακό δίκτυο, που καλύπτει ακόμη και τις πλέον απομακρυσμένες περιοχές της χώρας, ενώ διαρκώς ενισχύει και αναβαθμίζει το χαρτοφυλάκιο των προσφερόμενων υπηρεσιών της.

Επενδυτές: η COSMOTE εφαρμόζει πρακτικές Εταιρικής Διακυβέρνησης και αποτελεσματικού εσωτερικού ελέγχου, με στόχο την απόδοση μέγιστης αξίας στους μετόχους της.

Προμηθευτές: η εταιρία διαχειρίζεται με προσοχή την «αλυσίδα των προμηθευτών» της, αναγνωρίζοντας ότι η κοινωνική της απόδοση μπορεί να επηρεαστεί από τις δραστηριότητες τους.

Κοινωνία: η COSMOTE συμμετέχει σε συγκεκριμένες δράσεις και προγράμματα και αναλαμβάνει δικές της πρωτοβουλίες, ανταποκρινόμενη στις ανάγκες της .

Περιβάλλον: η εταιρία εφαρμόζει Σύστημα Ελληνικής Κοινωνικής Περιβαλλοντικής προκειμένου να περιορίσει τις όποιες επιδράσεις της Διαχείρισης της , με σκοπό να μην επιβαρύνει με τη λειτουργία της στο περιβάλλον.

Παρακάτω παρατίθενται συνοπτικά οι κυριότεροι άξονες και οι επιμέρους δράσεις του προγράμματος Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της COSMOTE:

Η μέριμνα για το Ανθρώπινο Δυναμικό:

Το ανθρώπινο δυναμικό της COSMOTE, που σήμερα ξεπερνά τους 4.200 εργαζομένους σε Ελλάδα και Ν.Α. Ευρώπη, συμβάλλει σταθερά στην ανάπτυξη της εταιρίας, καταβάλλοντας τις εξειδικευμένες γνώσεις και την εμπειρία του. Η COSMOTE έχει δημιουργήσει ένα ποιοτικό, ασφαλές περιβάλλον εργασίας, με έμφαση στο πνεύμα συνεργασίας, την ομαδικότητα, την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη όλων των εργαζομένων της. Αξίζει να αναφερθεί ότι το 2005 πάνω από 30.000 ώρες εργασίας αφιερώθηκαν στην εκπαίδευση του προσωπικού της εταιρίας.

Οι αρχές εσωτερικής λειτουργίας της COSMOTE:

Με ζητούμενο την προστασία των συμφερόντων των κοινωνικών συμμετόχων της, η COSMOTE δίνει έμφαση στην εφαρμογή πρακτικών Εταιρικής Διακυβέρνησης. Στο πλαίσιο αυτό, η εταιρία έχει θεσπίσει ένα σύνολο εσωτερικών κανόνων, αρχών και μηχανισμών ελέγχου που αποσκοπούν στην ευθυγράμμιση της διοίκησης της επιχείρησης με τα συμφέροντα των λοιπών συμμετεχόντων. Επιπλέον, η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου της COSMOTE έχει ως αποστολή την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της εταιρίας, καθώς τη συμμόρφωση με το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο.

Προϊόντα και Υπηρεσίες για ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες :

Εκφράζοντας την ευαισθησία της απέναντι στα άτομα με αναπηρία, η COSMOTE διαθέτει προτάσεις επικοινωνίας ειδικά προσαρμοσμένες στις ανάγκες τους, όπως η υπηρεσία έκτακτης ανάγκης και το πρόγραμμα μειωμένης χρέωσης για την αποστολή γραπτών μηνυμάτων για τα άτομα με προβλήματα ακοής .Ειδική μνεία πρέπει, επίσης, να γίνει στην πρωτοβουλία της εταιρίας να συμπράξει στην υλοποίηση και δοκιμαστική εφαρμογή του πρωτοποριακού ερευνητικού προγράμματος πλοήγησης, «SmartEyes», για τα άτομα με προβλήματα όρασης, που αναπτύσσει το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Η «Συμμετοχή» της COSMOTE στην Παιδεία :

Επιβεβαιώνοντας την πίστη της στη σπουδαιότητα της εκπαίδευσης, η COSMOTE υλοποιεί εδώ και τέσσερα χρόνια το πρόγραμμα «ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ COSMOTE», το οποίο απευθύνεται σε πρωτοετείς φοιτητές της ελληνικής περιφέρειας. Το 2005, η εταιρία απένειμε 10 νέες Υποτροφίες και 25 Τιμητικές Διακρίσεις.

Επιπλέον, με στόχο την εξοικείωση των νέων με τη χρήση της τεχνολογίας, η COSMOTE προσφέρει ηλεκτρονικούς υπολογιστές και άλλο τεχνολογικό εξοπλισμό σε ελληνικά σχολεία.

Η «Συμμετοχή» της COSMOTE στο Περιβάλλον :

Με έμπρακτο ενδιαφέρον για την προστασία του περιβάλλοντος, η COSMOTE έχει θέσει σε εφαρμογή Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, με στόχο τη διαρκή βελτιστοποίηση των εσωτερικών της λειτουργιών, καθώς επίσης τη συστηματική και αποτελεσματική μέτρηση, αξιολόγηση και διαχείριση των όποιων επιδράσεων της λειτουργίας της στο περιβάλλον. Επιπλέον, το 2005, η COSMOTE ξεκίνησε πρόγραμμα ανακύκλωσης συσκευών και αξεσουάρ κινητής τηλεφωνίας, αποτελώντας την πρώτη εταιρία του κλάδου της στην Ελλάδα που έχει συμβληθεί με το συλλογικό σύστημα εναλλακτικής διαχείρισης αποβλήτων ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού «ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΣΥΣΚΕΥΩΝ Α.Ε.». Επιπρόσθετα, η εταιρία έχει ξεκινήσει την εγκατάσταση 35 υβριδικών φωτοβολταϊκών συστημάτων με στόχο την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών συγκεκριμένων σταθμών βάσης, αναδεικνύοντας τις δυνατότητες που προκύπτουν από τη χρήση ανανεώσιμων μορφών ενέργειας.

Η «Συμμετοχή» της COSMOTE στην Υγεία και την Κοινωνική Μέριμνα :

Με έμφαση στη μέριμνα για το παιδί, τη στήριξη των ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων και την τόνωση της ελληνικής περιφέρειας, το πρόγραμμα της COSMOTE για την Υγεία και την Κοινωνική Μέριμνα περιλαμβάνει σειρά στοχευμένων δράσεων και πρωτοβουλιών. Ενδεικτικά αναφέρονται , ο οκταετής θεσμός δωρεάς σημαντικού μέρους των εσόδων από τα πρωτοχρονιάτικα SMS σε κοινωφελείς οργανισμούς για το παιδί, καθώς και η συμμετοχή της εταιρίας, εδώ και οχτώ χρόνια, στις εκστρατείες προληπτικής ιατρικής, που πραγματοποιεί ο εθελοντικός φορέας «Ανοιχτή Αγκαλιά» στην ελληνική περιφέρεια.

Η «Συμμετοχή» της COSMOTE στον Εθελοντισμό :

Η προώθηση του εθελοντισμού αποτελεί κεντρικό πυλώνα του κοινωνικού προγράμματος της COSMOTE. Σε συνέχεια της συνεισφοράς της στο πρόγραμμα εθελοντισμού του Δήμου Αθηναίων κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων, το 2005 η COSMOTE συμμετείχε ενεργά στην υλοποίηση του νέου εθελοντικού προγράμματος της πόλης των Αθηνών.

Το 1958, ξεκινώντας ως ένα εγχείρημα πόρων χρηματοδότησης της ανάπτυξης του αθλητισμού, ο **Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου**, με μοναδικό παιχνίδι το ΠΡΟΠΟ, πέτυχε, στις δεκαετίες που μεσολάβησαν, τους στόχους του,

κτίζοντας στάδια, γήπεδα, γυμναστήρια και ενισχύοντας οικονομικά τόσο το ποδόσφαιρο, όσο και τα άλλα αθλήματα ανά την Ελλάδα. Με αυτό τον τρόπο έκτισε στη συνείδηση των Ελλήνων το όνομα του, ως συνώνυμο της προσφοράς στο κοινωνικό σύνολο.

Από το 2000, ο ΟΠΑΠ μετεξελίχθηκε στην ΟΠΑΠ Α.Ε. και πολύ γρήγορα έγινε μια από τις ισχυρότερες εταιρείες του κλάδου τυχερών παιχνιδιών στον κόσμο. Εμπλούτισε την γκάμα των παιχνιδιών που προσφέρει στην αγορά, τα οποία αγκαλιάστηκαν από τους Έλληνες χάρη στην ποικιλία, το ενδιαφέρον και κυρίως την εγκυρότητά τους, τα οποία αποτέλεσαν μοχλό της εντυπωσιακής ανάπτυξής της, αλλά και πηγή χρηματοδότησης της διαρκώς διευρυνόμενης κοινωνικής της προσφοράς. Προσφορά η οποία μεταφράζεται κάθε χρόνο σε ουσιαστικά έργα-παραμβάσεις, με συγκεκριμένα αποτελέσματα στους τομείς του Πολιτισμού, της Παιδείας, της Υγείας, του Περιβάλλοντος, φυσικά και του Αθλητισμού, δηλαδή συνολικά υπέρ της Κοινωνίας.

Σήμερα η ΟΠΑΠ Α.Ε. είναι η ελληνική εταιρεία με την μεγαλύτερη, από άποψη ετήσιας δαπάνης και ποικιλίας δράσεων και έργων, σε ότι αφορά την Κοινωνική Ευθύνη, η οποία εδράζεται στους εξής δύο πυλώνες που άπτονται της κοινωνικής της παρουσίας και συμμετοχής:

1. Υπεύθυνη επιχειρηματική δραστηριότητα.
2. Μεγιστοποίηση του κοινωνικού μερίσματος.

Υπεύθυνη Επιχειρηματική Δραστηριότητα :

Η ΟΠΑΠ Α.Ε. εφαρμόζει στο σύνολό τους τις Αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης, όπως αυτές έχουν οριοθετηθεί από την ελληνική νομοθεσία και τις διεθνείς πρακτικές του κλάδου. Η εταιρική διακυβέρνηση, ως σύνολο κανόνων, αρχών και μηχανισμών ελέγχου, βάσει των οποίων οργανώνεται και διοικείται η Εταιρία, αποσκοπεί στη διαφάνεια στις σχέσεις με το επενδυτικό κοινό και στη διασφάλιση των συμφερόντων των μετόχων και όλων όσων συνδέονται με τη λειτουργία της.

Με αίσθημα ευθύνης στους συμμετέχοντες στα παιχνίδια της και στο κοινωνικό σύνολο, η ΟΠΑΠ Α.Ε. έχει αναγάγει σε θεμελιώδη αρχή της λειτουργίας της το Υπεύθυνο Παιχνίδι. Στο πλαίσιο αυτό εφαρμόζει ένα σύνολο κανόνων που σκοπό έχουν την προστασία όσων είναι επιρρεπείς στα τυχερά παιχνίδια και την αποτροπή της συμμετοχής των ανηλίκων σε αυτά. Ενισχύοντας τη θέση της, η ΟΠΑΠ Α.Ε. εφαρμόζει τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα Υπεύθυνου Παιχνιδιού και τις Αρχές Υπεύθυνης Διαφήμισης & Marketing.

Μεγιστοποίηση του κοινωνικού μερίσματος:

Διαχρονικός στόχος της ΟΠΑΠ Α.Ε. είναι η αξιοποίηση της επιχειρηματικής της ανάπτυξης προς δημιουργία κοινωνικού μερίσματος, μέσω των δράσεων του προγράμματος Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Η επίτευξη του στόχου αυτού προϋποθέτει τη διαρκή επικοινωνία με το σύνολο της κοινωνίας, το συντονισμό των διαθέσιμων εταιρικών πόρων και τη διαρκή εξέλιξη και βελτιστοποίηση των διαδικασιών, προκειμένου να διασφαλίζεται η επιτέλεση έργου ουσίας για την κοινωνία.

Κύρια χαρακτηριστικά της διαδικασίας επιστροφής κοινωνικού μερίσματος είναι η διαφάνεια επί των διαδικασιών, καθώς και η αμεσότητα της επικοινωνίας. Στο πλαίσιο αυτό, τα τελευταία χρόνια η διαδικασία υποβολής αιτήσεων πραγματοποιείται και μέσω του διαδικτύου, ενώ όλες οι δράσεις Ε.Κ.Ε. αναρτώνται στον εταιρικό ιστότοπο.

Σκοπεύοντας στην ενίσχυση και διευκόλυνση της παραγωγής κοινωνικού έργου, αλλά και τη διασύνδεσή του με το κοινωνικό έργο που παράγουν άλλες εταιρείες, φορείς του Δημόσιου τομέα, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και μεμονωμένοι πολίτες-εθελοντές, η ΟΠΑΠ Α.Ε. δημιούργησε πρόσφατα το πρώτο οργανωμένο δίκτυο κοινωνικής προσφοράς και συμμετοχής, www.goodchannel.gr.

Ο διαδικτυακός κόμβος « www.goodchannel.gr » με άλλα λόγια, μπορεί να ιδρύθηκε, να οργανώθηκε και να λειτουργεί χάρη στην ΟΠΑΠ Α.Ε., ωστόσο, συνδέει το σύνολο της εθελοντικής προσφοράς με τη ζήτηση στη χώρα μας, προωθώντας ενέργειες και προβάλλοντας τις δράσεις όλων των φορέων, ακόμα και εκείνων που δεν έχουν συμβατική σχέση με την ΟΠΑΠ Α.Ε.

Είναι ο τόπος συνάντησης όλων εκείνων που σκέφτονται και εργάζονται για το «Καλό για όλους».

Ενδεικτικές δράσεις

Ο κατάλογος των έργων και δράσεων που στηρίζει η ΟΠΑΠ Α.Ε. μακραίνει διαρκώς. Σε κάθε περίπτωση επιδιώκεται να υπάρχουν έργα και δράσεις με ουσιαστικό αποτέλεσμα. Ενδεικτικά αναφέρουμε έργα και δράσεις που στήριξε, μεταξύ άλλων, τα τελευταία χρόνια η ΟΠΑΠ Α.Ε.

Στον πολιτισμό:

1. Την ανακατασκευή και διαμόρφωση των χώρων του κτιρίου του Ωδείου Αθηνών για τη στέγαση του Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης (2008).
2. Την αποπεράτωση του κλειστού αμφιθεάτρου πολλαπλών χρήσεων του Σικιαρίδειου Ιδρύματος Απροσάρμοστων Παιδιών (2008).
3. Την κατασκευή του στεγάστρου και την διαμόρφωση του χώρου της Σχολής του Αριστοτέλη (2009).
4. Την κάλυψη δαπάνης έργων ενοποίησης αρχαιολογικών χώρων μέσω του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (2009).
5. Στήριξη της διοργάνωσης του 51ου Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης (2010).
6. Την περιοδεία εννέα θεατρικών θιάσων νέων δημιουργών σε δεκάδες πόλεις της χώρας κατά τους χειμερινούς μήνες (2011)... κ.α.

Στην υγεία:

1. Κάλυψη εξόδων αγοράς ενός monitor καταγραφής καπνογραφίας και ενός ασύρματου monitor για τις ανάγκες της νεοσυσταθείσας Καρδιολογικής και της Μονάδας Στεφανιαίων Νόσων – Εμφραγμάτων του Γενικού Νοσοκομείου “Γ. Γεννηματάς” (2006).
2. Τη δωρεά δύο λεωφορείων στο Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Κωφών και Βαρήκων Αργυρούπολης (2007).
3. Τη δωρεά ενός ακτινολογικού – ακτινοδιαγνωστικού μηχανήματος, ενός ψηφιακού εμφανιστηρίου καθώς και την αγορά ενός ασθενοφόρου για το Γενικό Νοσοκομείο Μελισσίων “Αμαλία Φλέμιγκ” (2008).
4. Τη δωρεά ενός αξονικού τομογράφου για το τμήμα επειγόντων περιστατικών προς το Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης “ΑΧΕΠΑ” (2009).
5. Την οικονομική ενίσχυση της μη κερδοσκοπικής εταιρείας “Χαμόγελο του Παιδιού” για την κάλυψη της υπολειπόμενης δαπάνης τοποθέτησης του ιατρικού εξοπλισμού και εγκατάστασης αυτόνομων ιατρείων της κινητής ιατρικής μονάδας (πολυϊατρείο) καθώς επίσης και την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων για χρονικό διάστημα ενός (1) μηνός με σκοπό την δωρεάν παροχή προληπτικής ιατρικής και οδοντιατρικής σε παιδιά σε όλη την Ελλάδα (2008).

6. Τη στήριξη του Συνδέσμου Προστασίας Παίδων για την κάλυψη εξόδων μετατροπής τμήματος του “Κέντρου Προστασίας Παίδων με Ειδικές Ανάγκες σε Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας για Άτομα με Νοητική Υστέρηση” (κτιριακές αναμορφώσεις, μετατροπές αιθουσών, ράμπες πρόσβασης, αντικατάσταση υαλοπινάκων, ρευματοδοτών κλπ.) (2008).
7. Την αγορά και εγκατάσταση ενός ψηφιακού μαστογράφου για το Κέντρο Πρόληψης Καρκίνου του Μαστού στο Γενικό Ογκολογικό Νοσοκομείο “Αγίων Αναργύρων”(2009).
8. Τη δωρεά ενός μηχανήματος καρδιοαγγειογραφίας για τον εξοπλισμό της καρδιολογικής κλινικής του Γενικού Νοσοκομείου Αθηνών “Γεώργιος Γεννηματάς” (2009) και ενός αξονικού τομογράφου για το Νοσοκομείο Αίγινας “Άγιος Διονύσιος” (2009).
9. Τον εκσυγχρονισμό νοσοκομειακών μονάδων πυρανίχνευσης – πυρασφάλειας του Γενικού Νοσοκομείου “Παίδων Πεντέλης” (2009).
10. Τη δημιουργία και τον εξοπλισμό του πρώτου Ακτινοθεραπευτικού Κέντρου Παίδων στο Νοσοκομείο “Π & Α Κυριακού” (2010).
11. Τη δωρεά ενός πλήρους συστήματος βραχυθεραπείας υψηλού ρυθμού δόσης για το τμήμα ακτινοθεραπείας του Πανεπιστημιακού “Γενικού Νοσοκομείου Ιωαννίνων” (2010).
12. Τη δωρεά ενός Αξονικού Τομογράφου νέας τεχνολογίας στο Κωνσταντοπούλειο Γενικό Νοσοκομείο Νέας Ιωνίας “Η Αγία Όλγα” (2010).
13. Τη δωρεά ενός τροχήλατου ακτινοσκοπικού συγκροτήματος με δυνατότητα αφαιρετικής αγγειογραφίας, μίας τροχήλατης συσκευής και όλου του απαιτούμενου εξοπλισμού των δύο κενών χειρουργικών αιθουσών του αγγειοχειρουργικού τμήματος του Γενικού Νοσοκομείου Αττικής “Κ.Α.Τ.” (2010).
14. Τη δωρεά ενός μηχανήματος υπερήχων για το Γενικό Νοσοκομείο Πατρών “Καραμανδάνειο” (2010).
15. Τη δωρεά ενός ακτινολογικού συγκροτήματος και ενός σύγχρονου υπερηχοτομογράφου γενικής χρήσης προς το Γενικό Νοσοκομείο “ΚΥ Μολάων Λακωνίας” (2010).
16. Την οικονομική ενίσχυση του Κέντρου Ανοσολογίας και Ανοσοθεραπείας του Καρκίνου (ΑΟΝΑ) “Άγιος Σάββας” για τη συνέχιση της έρευνας για τη θεραπεία του καρκίνου (2010)... κ.α.

Στο περιβάλλον:

1. Το έργο αναδάσωσης της Πάρνηθας (2007).
2. Τους πυρόπληκτους του Νομού Ηλείας (2007).
3. Την εθελοντική δράση και την περιβαλλοντική εκστρατεία καθαρισμού της λίμνης Κερκίνης για τη δένδροφύτευση της περιοχής, με την αρωγή πολλών φορέων της τοπικής Αυτοδιοίκησης και με τίτλο "Η Λίμνη μας ενώνει" (2008).
4. Τη χρηματοδότηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων στο περιβαλλοντικό πάρκο του ποταμού Νέστου (σημάνσεις προσανατολισμού, διαδρομές, τεχνητή λίμνη και λόφο με παρατηρητήριο άγριας φύσης, υπαίθρια περιβαλλοντικά εκθέματα, παιδότοπο/ χώρο αναψυχής, εκθεσιακό χώρο και δασοφυλακείο) σε συνεργασία με το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Γουλανδρή και το Δασαρχείο Καβάλας (2009).
5. Τη διοργάνωση του 8ου Περιβαλλοντικού Συνεδρίου "Ο κύκλος της Πάτμου" υπό την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίου (2009).

6. Το έργο δένδροφύτευσης και αναδάσωσης του Πάνειου Όρους, που καταστράφηκε από πυρκαγιά το 2007, με την οικονομική ενίσχυση της Αστικής μη Κερδοσκοπικής Εταιρείας «Αρκτούρος» (2011).
7. Τη διοργάνωση δράσης με θέμα «Ποδήλατο στην Πόλη». Σε συνεργασία με το Δήμο Περιστερίου οργάνωσε ποδηλατικούς αγώνες με τη συμμετοχή 1.500 πολιτών και με παράλληλη ειδική εκδήλωση με θέμα: «Το ποδήλατο στην Πόλη» ,στη συγκεκριμένη δράση η εταιρεία είχε σκοπό να αναδείξει το ποδήλατο ως το πιο σύντομο, σύγχρονο, υγιές, καθαρό και φιλικό μέσο μετακίνησης και προσέγγισης του αστικού κοινωνικού ιστού (2006) .
8. Τη δράση «Καθαρισμός των Ακτών 2006» του Δικτύου «Μεσόγειος SOS" ενώ παράλληλα συμμετείχε εθελοντικά (2006).
9. Την περιβαλλοντική και οικολογική αναβάθμιση των υποδομών του Δήμου Τήνου (2009).

Στην παιδεία:

1. Την ανακατασκευή των παιδικών χαρών του Δήμου Αθηναίων και των γηπέδων του συγκροτήματος σχολείων της Γκράβας στην Αθήνα (2008).
2. Την στήριξη του πανελληνίου διαγωνισμού πληροφορικής της Ελληνικής Εταιρείας Επιστημόνων και Επαγγελματιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΕΠΥ) (2008).
3. Την κατασκευή και λειτουργία διαδραστικού εργαστηρίου για μαθητές της Action Aid Hellas με τίτλο «Ένας Κόσμος Άνω Κάτω» (2009 -10).
4. Τη χρηματοδότηση σχολικών αποστολών σε παγκόσμιες σχολικές διοργανώσεις (συμμετοχή μαθητών σε Ολυμπιάδες Γνώσης) καθώς και την ενίσχυση φορέων υλοποίησης αθλητικών γιορτών πανελληνίων πρωταθλημάτων Λυκείων, παγκοσμίων σχολικών πρωταθλημάτων Λυκείων (2010).
5. Τις δωρεές μουσικού εξοπλισμού στα μουσικά και καλλιτεχνικά σχολεία της χώρας (2010) και εξοπλισμού συσκευών ανάγνωσης και εκτύπωσης για άτομα με προβλήματα όρασης στο ειδικό δημοτικό σχολείο τυφλών, όπως επίσης και για την αγορά και διάθεση νοσοκομειακού εξοπλισμού, εργαστηρίου αυτόνομης διαβίωσης και αίθουσας εκπαιδευτικής κουζίνας σε ειδικό δημοτικό σχολείο (2010).
6. Οικονομική ενίσχυση στο Μουσικό Σχολείο Πατρών για την ανανέωση των μουσικών οργάνων του σχολείου (2006).... κ.α.

Στον Αθλητισμό:

1. Την αγορά αθλητικών αναπηρικών αμαξιδίων για την Ομοσπονδία Σωματείων Ελλήνων Καλαθοσφαιριστών με Καρότσι (2008).
2. Την στήριξη του 1ου Παγκοσμίου Πρωταθλήματος Ποδοσφαίρου Κωφών ,Πάτρα 2008.
3. Την οικονομική ενίσχυση για την ανακατασκευή γηπέδων (Κέρκυρας, Καρδίτσας, Ιωαννίνων, Καβάλας, Λάρισας, Κομοτηνής, Περιστερίου) (2009).
4. Την κάλυψη των εξόδων επισκευής και διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου του ορειβατικού καταφυγίου του Παγγαίου όρους (2009).
5. Την στήριξη ερευνητικού προγράμματος του Χαροκοπιού Πανεπιστημίου Αθηνών για την παιδική παχυσαρκία με τίτλο: «Σωματομετρική και Διατροφική αξιολόγηση των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου: Καθορισμός επιπολασμού

της παχυσαρκίας και κινδύνου ανάπτυξης της παχυσαρκίας στα παιδιά» (2009).

6. Την διοργάνωση του AthensSuperGrantPrix- Τσικλητήρια (2009 - 2010).
7. Την ενίσχυση της Κολυμβητικής Ομοσπονδίας Ελλάδος και της Ομοσπονδίας Χειροσφαίρισης Ελλάδος (2010).
8. Την στήριξη των διεθνών αγώνων στίβου «Τοφάλεια 2010» (2010).
9. Τη στήριξη δραστηριοτήτων της Κολυμβητικής Ομοσπονδίας Ελλάδος (2010).
10. Την διοργάνωση των Special Olympics .

Για το έργο της στον τομέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, η ΟΠΑΠ Α.Ε. έχει διακριθεί:

Στο Διεθνή Δείκτη Υπεύθυνης Επιχειρηματικής Πρακτικής FTSE 4 Good to 2006. Ο δείκτης FTSE4Good ξεκίνησε το 2001 από το FTSEGroup και αποτελεί ένα μείγμα δεικτών με κριτήριο την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.

Την έρευνα για το δείκτη στηρίζει το Ethical Investment Research Service(EIRIS)

Golden Peacock Award 2007 , για την σύνταξη του κοινωνικού απολογισμού της ΟΠΑΠ του 2006. Η ΟΠΑΠ Α.Ε. απέσπασε διεθνή διάκριση για τον Κοινωνικό Απολογισμό 2006 στην 8η Συνδιάσκεψη για την Εταιρική Διακυβέρνηση που πραγματοποιήθηκε στις 20 Σεπτεμβρίου 2007 στο Λονδίνο. Στη συνδιάσκεψη, που πραγματοποιήθηκε από το Παγκόσμιο Συμβούλιο για την Εταιρική Διακυβέρνηση (World Council for Corporate Governance – WCfCG), συμμετείχαν περισσότερες από 30 εταιρείες παγκοσμίως, και αξιολογήθηκαν βάσει διεθνών κριτηρίων για τις Εκθέσεις Αειφορίας. Η ΟΠΑΠ Α.Ε. κατέκτησε την πέμπτη θέση στα Βραβεία «Golden Peacock Award for CSR Reporting», μετά τις Coca Cola Enterprises, Vodafone UK, Telefonica Europe και Union Fenosa. Οι εταιρείες αξιολογήθηκαν βάσει αυστηρών κριτηρίων που στηρίζονται σε διεθνή πρότυπα και πρακτικές Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Η τελική επιλογή των Βραβευμένων Εταιρειών έγινε από την Κριτική Επιτροπή της οποίας τα μέλη αποτελούνται από επιφανείς προσωπικότητες του επιχειρηματικού και κυβερνητικού χώρου όπως ο Dr. Ola Ullsten, πρώην Πρωθυπουργός της Σουηδίας, ο Dr. Olivier Giscard d'Estaing, Πρόεδρος του INSEAD Foundation και ο Dr. Ruud Lubbers, πρώην Πρωθυπουργός της Ολλανδίας.

Το βραβείο για την κατηγορία «Κοινωνική Ευθύνη» του ΕΒΕΑ του 2007. Η βράβευση από το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών των επιχειρήσεων που διακρίνονται για τη δραστηριότητά τους, αποτελεί έναν καθιερωμένο θεσμό που το 2007 συμπλήρωσε δώδεκα χρόνια. Είναι ένας θεσμός που δεν επιβραβεύει μόνο την επιτυχία, τη συνέπεια, την παράδοση, τον σεβασμό στο περιβάλλον και την κοινωνική ευθύνη, αλλά και που δίνει το παράδειγμα για μίμηση στις άλλες επιχειρήσεις.

Το βραβείο CR Index 2010 . Για δεύτερη συνεχή χρονιά η ΟΠΑΠ Α.Ε. βραβεύθηκε για προσφορά της στην ελληνική κοινωνία μέσω της συμμετοχής της στο Δείκτη CR Index. Η διάκριση αφορούσε στην κατηγορία BRONZE και η τελετή απονομής πραγματοποιήθηκε στις 6 Απριλίου του 2011. Συνολικά 17 εταιρείες διακρίθηκαν για τις επιδόσεις τους στους πυλώνες της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και παράλληλα παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα της αξιολόγησής τους στην Ελληνική Επιχειρηματική Κοινότητα.

Το βραβείο CR Index 2009 . Η ΟΠΑΠ Α.Ε. αποτελεί μια από τις 12 ελληνικές εταιρείες που βραβεύτηκαν σε θέματα εταιρικής ευθύνης με τα βραβεία CR Index

2009 στην Ελλάδα , στην κατηγορία BRONZE. Το CR Index αποτελεί εργαλείο αξιολόγησης και σημείο αναφοράς για τη συγκριτική αξιολόγηση των επιδόσεων των επιχειρήσεων και των Οργανισμών στον τομέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Η τελετή απονομής πραγματοποιήθηκε την Τρίτη 13 Απριλίου 2010 στο ξενοδοχείο Μεγάλη Βρετανία, όπου βραβεύτηκαν οι εταιρείες που διακρίθηκαν σε θέματα Εταιρικής Ευθύνης και παράλληλα παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης τους στην Ελληνική Επιχειρηματική Κοινότητα.

Βράβευση για την προσφορά των εργαζομένων της ΟΠΑΠ Α.Ε. στην εθελοντική αιμοδοσία (2007 & 2008) .

Βραβείο από τον Πανελλήνιο Σύλλογο Εθελοντών Αιμοδοτών Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης «Ηλίας Πολίτης» το 2008:

Η ΟΠΑΠ Α.Ε. βραβεύτηκε για τη διαρκή υποστήριξη που παρέχει σε φορείς που δραστηριοποιούνται στην αιμοδοσία, καθώς και την πολύτιμη συνεισφορά της στην προώθηση της ιδέας της αιμοδοσίας και του εθελοντισμού στη χώρα μας. Από το 2005 πραγματοποιείται εθελοντική αιμοδοσία των εργαζομένων που διεξάγεται τουλάχιστον τρεις φορές το χρόνο στα γραφεία της Εταιρείας.

Βραβεία THALES - CEO & CSR 2011

Το Πρώτο Επιχειρηματικό Βραβείο στην κατηγορία «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη – 2008» και το Πρώτο Επιχειρηματικό Βραβείο στην κατηγορία «Καλύτερη Εταιρεία Ελεγχόμενη από το Δημόσιο 2008» κατόπιν on-line ψηφοφορίας, στην οποία μετείχε το επενδυτικό κοινό της ηλεκτρονικής εφημερίδας ΧΡΗΜΑ Week, και δημοσκοπήσης που πραγματοποίησε η εταιρεία ερευνών και δημοσκοπήσεων ALCO σε ανώτερα διευθυντικά στελέχη εισηγμένων στο ΧΑ εταιρειών, ΑΕΔΑΚ, ΑΧΕ και ΕΠΕΥ. ....κ.α.

ΟΜΙΛΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ

Η δυναμική επιχειρηματική ανάπτυξη του **Ομίλου ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ** συμβαδίζει άρρηκτα με τις αρχές της Εταιρικής Υπευθυνότητας και της Αειφόρου Ανάπτυξης.

Αειφόρος Ανάπτυξη για τον όμιλο , σημαίνει επιδίωξη επιχειρηματικής υπεροχής με αφοσίωση στο όραμα και με σεβασμό προς την κοινωνία, το περιβάλλον, τους ανθρώπους και τους μετόχους του. Στο πλαίσιο αυτό, υποστηρίζει ενεργά σημαντικές πρωτοβουλίες στους τομείς του Πολιτισμού, της Παιδείας και της προστασίας του Περιβάλλοντος.

Στόχος του για τα επόμενα χρόνια είναι η υιοθέτηση μιας συστηματικής διαχείρισης της Ε.Κ.Ε. με βασικό άξονα την επικοινωνία και ανταλλαγή απόψεων με τα ενδιαφερόμενα κοινά, και κατ' επέκταση την καλύτερη αξιολόγηση, επιλογή και υλοποίηση των δράσεων της.

Στον Όμιλο ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ, η έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης είναι άμεσα συνδεδεμένη με τις επιχειρηματικές του λειτουργίες, και καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο επιλέγει κάθε φορά να προχωρά με σταθερά βήματα προς την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης.

Βασική του επιδίωξη είναι, όλες οι ομάδες των ενδιαφερόμενων κοινών του, να τον αντιλαμβάνονται ως έναν υπεύθυνο επιχειρηματικό εταίρο, που επιδιώκει τη συνεχή βελτίωση της λειτουργίας του και την ενίσχυση των θετικών του επιδράσεων και ο οποίος καταβάλλει αδιάκοπη, συνεπή και συστηματική προσπάθειά για την ελαχιστοποίηση των αναγκαστικών επιπτώσεων που αναπόφευκτα προκαλούνται κατά τη διαδικασία της επεξεργασίας των υλικών και την παράδοση των προϊόντων του.

Βραβεύσεις

Το 2010, στο πλαίσιο του 5ου Ετήσιου Roadshow Ελληνικών Επιχειρήσεων, το οποίο διοργανώθηκε από το Χρηματιστήριο Αθηνών στο Λονδίνο, έγινε η βράβευση του «Ομίλου ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ» για τη συμμετοχή του αλλά και τη συνεχή στήριξη του θεσμού από το Χρηματιστήριο Αθηνών. Παράλληλα, στο Συνέδριο «Money Conferences: Greek Investment Forum 2010» ο Όμιλος απέσπασε τρεις διακρίσεις:

1. το Βραβείο Υψηλών Ρυθμών Ανάπτυξης
2. το Βραβείο Εταιρικής Διακυβέρνησης, ενώ
3. στη θυγατρική εταιρεία «ΜΕΤΚΑ Α.Ε.» απενεμήθη το Βραβείο Διεθνοποίησης.

Οι προαναφερθέντες αρχές και αξίες εφαρμόζονται ευθυγραμμίζονται απόλυτα με τα διεθνή πρότυπα και κανονισμούς που έχει δεσμευτεί να εφαρμόζει ο Όμιλος στο εύρος των δραστηριοτήτων του όπως :

Στο Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Στην πρωτοβουλία του ΣΕΒ για την « Βιώσιμη Ανάπτυξη»

United Nations Global Compact

Στο διεθνές δίκτυο Global Compact των Ηνωμένων Εθνών.

Η **ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ ΑΕ - ΟΜΙΛΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**, τηρώντας τη δέσμευσή του, προχώρησε στη σύσταση Επιτροπής Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης σε επίπεδο Διοικητικού Συμβουλίου, η οποία δίδει τις κατευθυντήριες γραμμές δράσης σε θέματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης σε όλες τις εταιρείες του Ομίλου. Αντίστοιχα όλες οι εταιρείες του Ομίλου σύστησαν τις οικίες ομάδες Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Την Επιτροπή Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης συνδράμει και υποστηρίζει η Διεύθυνση Επικοινωνίας του Ομίλου σε επίπεδο επικοινωνίας και συντονισμού με τις επιμέρους ομάδες Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης των εταιρειών του Ομίλου έχει επιλέξει ο Όμιλος να δραστηριοποιηθεί.

Κάθε εταιρεία του Ομίλου, λαμβάνοντας αρχικά υπόψη της τις βασικές κατευθύνσεις του Εταιρικού Κέντρου λειτουργεί ανεξάρτητα, προσεγγίζοντας την Ε.Κ.Ε. μέσα από τις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες του τομέα αλλά και της περιοχής που δραστηριοποιείται. Η Επιτροπή Ε.Κ.Ε. επικεντρώνεται στον έλεγχο των ΚΡΙ's των βασικών θεματικών ενοτήτων.

Αντικείμενο της Επιτροπής Ε.Κ.Ε.:

Η Επιτροπή είναι υπεύθυνη απέναντι στο Διοικητικό Συμβούλιο για την επιτήρηση και την ορθή διαδικασία εφαρμογής της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στον Όμιλο αναφορικά με πολιτικές, στόχους, δράσεις και αποτελέσματα σε περιβαλλοντικά, κοινωνικά και ηθικά ζητήματα που σχετίζονται τόσο με το εσωτερικό όσο και με το εξωτερικό περιβάλλον των εταιρειών του Ομίλου. Επίσης, δύναται να έχει συμβουλευτικό ρόλο προς την εκτελεστική διοίκηση του Ομίλου και τις σχετικές επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου για τα παραπάνω θέματα.

Υποχρεώσεις της Επιτροπής Ε.Κ.Ε.:

1. Να επιβλέπει και να αξιολογεί τη στρατηγική Ε.Κ.Ε. του Ομίλου, καθώς και τις πολιτικές & πρακτικές οι οποίες έχουν την δυνατότητα να επηρεάσουν πρακτικά την επιχειρηματική λειτουργία, τη φήμη και το όνομα του.
2. Να προτείνει τη χρήση οποιωνδήποτε υποστηρικτικών μέσων, εσωτερικών ή εξωτερικών, τα οποία η Επιτροπή θεωρεί απαραίτητα ή και επιθυμητά για την ορθή εφαρμογή και υλοποίηση των πολιτικών Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης σε όλο τον Όμιλο για τη μέτρηση της σχετικής προόδου.

Κοινωνικό Προϊόν :

Συνολικά, το 2010, ο Όμιλος παρήγαγε «κοινωνικό προϊόν» αξίας 297 εκατ. €, για επενδύσεις, παροχές προς τους εργαζομένους, χορηγίες για μερίσματα και την πληρωμή φόρων. Σήμερα, στην προσπάθεια εξόδου της χώρας από την κρίση, ο Όμιλος θεωρεί σημαντικότερο από ποτέ να συμβάλλει στην ενίσχυση της ελληνικής οικονομίας και στη στήριξη της ελληνικής κοινωνίας, με πολύπλευρη δράση στους άξονες Κοινωνία, Περιβάλλον, Εργασία, Αγορά .

Περιβάλλον :

Η πολιτική της για το περιβάλλον, δεν περιορίζεται μόνο στην εφαρμογή των απαιτούμενων ρυθμίσεων και στη λήψη των εκάστοτε κατάλληλων μέτρων, αλλά εκφράζεται και από την αυτοδέσμευση της να διενεργεί συστηματικό έλεγχο των δραστηριοτήτων της, τόσο στις εργοστασιακές μονάδες, όσο και στις κεντρικές εγκαταστάσεις της, με στόχο την ελαχιστοποίηση των συνεπειών από τις δραστηριότητες αυτές.

Η διαχείριση των φυσικών πόρων (ενέργειας, νερού και καυσίμων), οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, η αξιοποίηση των καταλοίπων (π.χ. βωξίτης), ο έλεγχος της ποιότητας του αέρα και η αποκατάσταση του φυσικού τοπίου, αποτελούν τις κύριες περιβαλλοντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο Όμιλος μας, σύμφωνα με τους τομείς δραστηριοποίησής του. Επίσης, η συστηματική παρακολούθηση και εφαρμογή των Περιβαλλοντικών Μέτρων και Αρχών του Ομίλου, σε όλες τις εταιρείες του, σε συνδυασμό με την υλοποίηση συντονισμένων «πράσινων» δράσεων ή προγραμμάτων για την προστασία του περιβάλλοντος.

Στην κατεύθυνση αυτή, μεταξύ άλλων, υιοθετεί μία σειρά μέτρων και αρχών πρόληψης όπως:

1. Η εκτίμηση των επιπτώσεων των δραστηριοτήτων των εταιριών του Ομίλου στο περιβάλλον, η καταγραφή των κινδύνων, η εκτίμηση του κινδύνου σοβαρών ατυχημάτων από τις παλαιότερες, τις παρούσες και μελλοντικές δραστηριότητες

και η αξιοποίηση των εκτιμήσεων αυτών στα μακροπρόθεσμα προγράμματα και στους νέους σχεδιασμούς.

2. Ο έλεγχος της κατανάλωσης πρώτων υλών και ενέργειας, καθώς και η συνεχής μείωση των στερεών, υγρών και αερίων αποβλήτων.
3. Η πρόληψη κάθε κινδύνου ρύπανσης, ακόμα και τυχαίας, καθώς και ατυχημάτων (εκπόνηση, δοκιμή και εφαρμογή διαδικασιών άμεσης αντίδρασης σε έκτακτες καταστάσεις).
4. Η μελέτη, διατήρηση και εξέλιξη των κατάλληλων μέσων πρόληψης και καταστολής, ιδιαίτερα στην περίπτωση τροποποίησης των εγκαταστάσεων.
5. Η εκπαίδευση, ευαισθητοποίηση και ενημέρωση του προσωπικού, κατά τρόπο προσαρμοσμένο στα καθήκοντα και στις ανάγκες του κάθε εργαζόμενου.
6. Η πραγματοποίηση τακτικών εσωτερικών και εξωτερικών επιθεωρήσεων για την εκτίμηση των επιδόσεων του συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, την επίτευξη των στόχων και την εφαρμογή των κανονισμών και των αρχών.

Η ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ Α.Ε. υλοποιεί σειρά δράσεων για την προστασία του περιβάλλοντος όπως:

Κατανάλωση ενέργειας :

Στο συγκεκριμένο τομέα μια σημαντική πρωτοβουλία του Ομίλου, μέσω της «ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ Α.Ε», για τη μείωση της κατανάλωσης άμεσης ενέργειας ήταν η τροφοδότηση της εταιρείας με ατμό υψηλής πίεσης από νέα μονάδα “Συμπααραγωγής Ηλεκτρικής - Θερμικής ενέργειας” (334MW, φυσικού αερίου), γεγονός που οδήγησε στην κατάργηση του Τμήματος Ενέργειας που εξυπηρετούσε μέχρι τώρα το σκοπό αυτό. Ενεργειακά αυτό σημαίνει μείωση της καταναλισκόμενης ποσότητας μαζούτ κατά 150.000 τόνους ετησίως , που αντιστοιχεί περίπου σε 6.028.500 GJ (1 τόνος μαζούτ αντιστοιχεί σε 40,19 GJ). Αλυσιδωτή θετική εξέλιξη, συντελείται από το γεγονός ότι η ηλεκτρική ενέργεια που ταυτόχρονα παρέχεται στο εθνικό δίκτυο από τη μονάδα, υποκαθιστά αυτή που σε παλαιότερες συνθήκες θα εξασφαλιζόταν από την καύση λιγνίτη. Το γεγονός αυτό υπολογίζεται ότι θα οδηγήσει σε μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε εθνικό επίπεδο, σύμφωνα με τα στοιχεία που παραθέτονται στη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων της μονάδας.

Περιβαλλοντικές δαπάνες	2009	2010
ΚΟΣΤΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΑΕΡΙΩΝ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ		
Διάθεση – διαχείριση αποβλήτων (€)	931.755	3.176.531
Επεξεργασία εκπομπών αερίων (π.χ. δαπάνες για φίλτρα, δραστικά μέσα) (€)	2.928.000	2.386.827
Δαπάνες για την αγορά και χρήση πιστοποιητικών εκπομπών αερίων (€)	1.600	6.200
Μελέτη Σχεδίου Διαχείρισης Διαλυτών (€)	3.000	-
Απόσβεση του σχετικού εξοπλισμού, συντήρηση, λειτουργικό υλικό και υπηρεσίες και κόστος που σχετίζεται με το προσωπικό (€)	-	259.700
Σύνολο (€)	3.864.355	5.569.558
ΚΟΣΤΟΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		
Εξωτερικές υπηρεσίες για την περιβαλλοντική διαχείριση (€)	128.000	187.552
Εξωτερική πιστοποίηση των συστημάτων διαχείρισης (€)	12.000	4.500
Βελτιώσεις του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (€)	25.000	15.000
Αποκατάσταση τοπίου (€)	255.000	273.000
Προσωπικό για γενικές δραστηριότητες περιβαλλοντικής διαχείρισης (€)	510.000	487.742
Πρόσθετες δαπάνες για τις «πράσινες» αγορές και άλλο κόστος περιβαλλοντικής διαχείρισης - Έρευνα και ανάπτυξη και Πρόσθετες δαπάνες για την εγκατάσταση πιο καθαρής τεχνολογίας (€)	1.165.000	2.082.508
Δαπάνες για την αγορά και χρήση πιστοποιητικών εκπομπών αερίων (€)	-	48.000
Σύνολο (€)	2.095.000	3.098.302

Κατανάλωση νερού :

Συνολικά το 2010 ο Όμιλος κατανάλωσε πάνω από 4,6 εκ. m³ νερού, ποσότητα μειωμένη κατά περίπου 9,7% από την αντίστοιχη ποσότητα κατανάλωσης του 2009. Το μεγαλύτερο μέρος της συγκεκριμένης ποσότητας νερού καταναλώθηκε στη βιομηχανική παραγωγή, ενώ το υπόλοιπο διατέθηκε στην απλή του χρήση, καθώς και σε ενέργειες αποκατάστασης του περιβάλλοντος. Τέλος, η συγκεκριμένη ποσότητα νερού αντλήθηκε κατά 94% από υπόγεια ύδατα, το 5,8% από τη δημόσια επιχείρηση παροχής νερού και το υπόλοιπο 0,2% αφορά στην ποσότητα βρόχινου νερού που συγκεντρώθηκε και καταναλώθηκε. Οι περιοχές άντλησης νερού των εταιρειών του Ομίλου δεν συμπεριλαμβάνουν υδάτινες μάζες που είναι ιδιαίτερα ευαίσθητες, λόγω του ότι υποστηρίζουν κάποιο συγκεκριμένο απειλούμενο είδος φυτού ή ζώου ή που βρίσκονται σε οποιαδήποτε άλλη περιοχή.

Διάθεση αποβλήτων :

Ως μέρος της περιβαλλοντικής του πολιτικής, ο «Όμιλος ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ», συνεχίζει να τηρεί τη δέσμευσή του για την ορθή συλλογή και αξιοποίηση των αποβλήτων του εφαρμόζοντας σε μεγάλη κλίμακα πρακτικές διαχείρισης και διάθεσης απορριμμάτων. Από τις παραγωγικές διαδικασίες των εταιρειών του Ομίλου προκύπτουν απόβλητα υγρής και στερεής μορφής τα οποία και διαχωρίζονται στην πηγή και παραλαμβάνονται από κατάλληλα αδειοδοτημένους επαγγελματίες προς τη συνολική τους διαχείριση. Το 2010, περίπου 908.560 τόνοι αποβλήτων από όλες τις εταιρείες του Ομίλου κυρίως προωθήθηκαν σε Χώρους Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (72%), διατέθηκαν στη θάλασσα (22%), αξιοποιήθηκαν (4%), προωθήθηκαν σε Χώρους Υγειονομικής Ταφής Επικίνδυνων Απορριμμάτων (1,6%) και ανακυκλώθηκαν ή καταστράφηκαν (0,08%) ,είτε από τις ίδιες τις εταιρείες, είτε μέσω της διάθεσής τους σε αδειοδοτημένα δίκτυα.

Βιοποικιλότητα :

Ο «Όμιλος ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ» έχει φροντίσει ώστε οι εγκαταστάσεις των εταιρειών του να μην γειτνιάζουν με προστατευόμενες από το νόμο περιοχές, καθώς και με περιοχές υψηλής αξίας βιοποικιλότητας. Ως εκ τούτου δεν υπάρχουν επιπτώσεις που ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά την ακεραιότητα της γεωγραφικής περιοχής ή της περιφέρειας που βρίσκονται οι εγκαταστάσεις των εταιρειών του Ομίλου, είτε άμεσα είτε έμμεσα.

Σημαντικές διαρροές:

Οι διαρροές διάφορων χημικών, πετρελαίου και καυσίμων μπορεί να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, οι οποίες πιθανόν να επηρεάσουν το έδαφος, το νερό, την ατμόσφαιρα, τη βιοποικιλότητα και την ανθρώπινη υγεία .Η συστηματική προσπάθεια αποφυγής των διαρροών επικίνδυνων υλικών συνδέεται άμεσα με τη συμμόρφωση του Ομίλου με τους κανονισμούς, τον οικονομικό κίνδυνο που διατρέχει λόγω της απώλειας πρώτων υλών, το κόστος αποκατάστασης και τον κίνδυνο επιβολής ρυθμιστικών μέτρων.

Κατά τη διάρκεια του 2010 τα αναλυθέντα περιστατικά ρύπανσης του περιβάλλοντος ήταν 29 , τα οποία αφορούσαν στο μεγαλύτερο ποσοστό μικροδιαρροές λιπαντικών κατά τη λειτουργία μηχανολογικού εξοπλισμού και κατά την κίνηση οχημάτων (περονοφόρα) στην εταιρεία «ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ Α.Ε.».

Περιστατικά υψηλής ή μέτρια βαρύτητας σε επίπεδο περιβαλλοντικής ρύπανσης δεν υπήρξαν, όπως επίσης δεν υπήρξε και κανένα περιστατικό διαρροής επικίνδυνων ουσιών στο περιβάλλον από καμία εταιρεία του Ομίλου.

Εκπομπές αερίων θερμοκηπίου - εκπομπές CO₂ :

Οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου είναι η κύρια αιτία της κλιματικής αλλαγής. Ο «Όμιλος ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ» έχει ως στόχο τον έλεγχο του όγκου καθώς τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου από τις δραστηριότητές του. Κατά τη διάρκεια του 2010, ξεκίνησε η διαδικασία ελέγχου των εκπομπών CO₂ στις εταιρείες του Ομίλου με αποτέλεσμα να υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία μόνο για την εταιρεία «ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ Α.Ε.», τα οποία παρουσιάζονται στον παρόντα απολογισμό στην αντίστοιχη ενότητα της εταιρείας. Στον απολογισμό του 2012 προβλέπεται η πλήρης αναφορά των στοιχείων του συγκεκριμένου δείκτη από όλες τις εταιρείες του Ομίλου.

Επενδύσεις σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας :

Ο Όμιλος ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ τοποθετείται στρατηγικά, προωθώντας την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, στον ενεργειακό τομέα στην Ελλάδα με τη μεγαλύτερη ανεξάρτητη παραγωγική δυνατότητα ισχύος, και πρωτοστατεί με σημαντικές επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (αιολική, υδραυλική, ηλιακή).

Αναγνωρίζοντας το εύρος αυτών των προοπτικών, προβαίνουμε σε σημαντικές επενδύσεις, προκειμένου να αυξηθεί το ποσοστό διείσδυσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην Ελλάδα. Αποτελεί στόχο για την εταιρεία, η λειτουργία περίπου 500 MW από ανανεώσιμες πηγές μέχρι τα τέλη του 2015. Οι επενδύσεις αυτές, θα ενισχύσουν την οικονομία της χώρας, θα συμβάλλουν στην εξισορρόπηση της συνεχόμενα αυξανόμενης ενεργειακής ζήτησης, θα συνεισφέρουν σημαντικά ως προς την επίτευξη των συμβατικών υποχρεώσεων της χώρας για αύξηση της πράσινης ενέργειας (βάσει του στόχου της Ε.Ε. οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας να αντιστοιχούν στο 20% της τελικής κατανάλωσης ενέργειας έως το 2020) και μείωση των αερίων ρύπων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου.

Κοινωνία :

Πέρα από τη συμβολή του στην οικονομική ανάπτυξη των κοινωνιών που δραστηριοποιείται, στηρίζει συνειδητά και ενεργά την πολιτιστική, πνευματική και κοινωνική τους ανάπτυξη, φροντίζοντας, με τον τρόπο αυτό να δρα ως «υπεύθυνος εταιρικός πολίτης».

Η συνολική κοινωνική προσφορά του Ομίλου ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ σε επίπεδο δαπανών, το 2011, ξεπέρασε τα 1,7 εκ. € ποσό αυξημένο σε σύγκριση με το αντίστοιχο του 2010 κατά 42,6%. Στον «Όμιλος ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ», πέρα από τη συμβολή του στην οικονομική ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών στις οποίες δραστηριοποιείτε, αποβλέπει στην προαγωγή της ισόρροπης και πολύπλευρης ανάπτυξης τους, στηρίζοντας συνειδητά και ενεργά την πολιτιστική, πνευματική και κοινωνική τους ζωή, φροντίζοντας να λειτουργεί ως «υπεύθυνος εταιρικός πολίτης».

Η κοινωνική πολιτική του Ομίλου εκφράζεται, πέρα από την πάγια θέση του για την ενίσχυση του Πολιτισμού, του Αθλητισμού και της Επιχειρηματικότητας, και με συντονισμένες δράσεις οικονομικής και τεχνικής αρωγής σε θέματα τοπικών υποδομών μέσω όλων των εταιρειών του.

Σε ετήσια βάση, συμβάλλει στην επίλυση μιας σειράς κοινωνικών ζητημάτων, καθώς και στην ενίσχυση δράσεων και πρωτοβουλιών με στόχο την κοινωνική

συνοχή, τόσο σε κεντρικό όσο και σε τοπικό επίπεδο. Συμβάλει στην υλοποίηση έργων τοπικής υποδομής με οικονομικούς, τεχνικούς και άλλους πόρους. Υποστηρίζει τις πρωτοβουλίες υψηλού κοινωνικού ενδιαφέροντος των τοπικών κοινωνικών και περιβαλλοντικών οργανώσεων. Ενισχύει την τοπική πολιτιστική ζωή και εκπαίδευση. Η προσπάθεια του για την ανάπτυξη εποικοδομητικών σχέσεων συνεργασίας με τις τοπικές κοινότητες που λειτουργεί τον οδηγεί στην οριοθέτηση των κοινωνικών του στόχων που αφορούν στη «Δημιουργία θέσεων απασχόλησης και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων», τις «Κοινωνικές επενδύσεις σε τοπικά έργα υποδομής » καθώς και στην «Ενίσχυση της εκπαίδευσης του πολιτισμού και της υγείας ».

Οι συντονισμένες δράσεις του Ομίλου, το 2010, αφορούσαν σε αξιόλογες κοινωνικές πρωτοβουλίες που ενίσχυσαν τις ανάγκες σημαντικών κοινωνικών τομέων, οι οποίες παρουσιάζονται στις ενότητες των εταιρειών που ακολουθούν. Επίσης, η κοινωνική πολιτική του Ομίλου εκφράζεται, πέρα από την πάγια θέση του για ενίσχυση του Πολιτισμού, του Αθλητισμού και της Επιχειρηματικότητας, και με συντονισμένες δράσεις οικονομικής και τεχνικής αρωγής σε θέματα τοπικών υποδομών.

Πηγή : www.mytilineos.gr

Ενίσχυση κοινωνικών φορέων (ποσά σε €)	Δράσεις	2009	2010
Τομέας	Περιγραφή δράσης	Δαπάνη	Δαπάνη
Τέχνες και πολιτισμός	Οικονομική υποστήριξη θεατρικών παραστάσεων & εκθέσεων ζωγραφικής. Ενίσχυση τοπικών πολιτιστικών συλλόγων.	474.147	507.200
Αθλητισμός	Κάλυψη αθλητικών στολών και εξοπλισμού 191 αθλητών εξ τοπικών αθλητικών σωματείων.	228.200	391.932
Ενίσχυση επιχειρηματικότητας	Χορηγίες επιχειρηματικών συνεδρίων.	137.950	226.335
Τοπική αυτοδιοίκηση	Ενίσχυση τοπικών υποδομών, κάλυψη αναγκών τοπικών φορέων, καλλιτεχνικές εκδηλώσεις και ενίσχυση τοπικών αθλητικών συλλόγων.	125.650	210.013
Κοινωνικοί φορείς & οργανώσεις	Ενίσχυση του έργου εθελοντικών οργανώσεων για την προστασία της παιδικής ηλικίας και για παιδιά με ειδικές ανάγκες.	37.850	176.200
Εργαζόμενοι	Ενίσχυση σωματίου εργαζομένων.	128.000	140.000
Εκπαίδευση	Υποτροφίες και ενίσχυση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων	16.500	53.522
Περιβάλλον	Οικονομική υποστήριξη μελετών για τις επιδράσεις της κλιματικής αλλαγής στην ελληνική κοινωνία.	47.500	-
Σύνολο		1.195.797	1.705.201

Ενδεικτικά αναφέρονται:

1. η οικονομική συμβολή 53.000 € για την κατασκευή περιβαλλοντικού πάρκου στο δήμο Οπουντίων (Ν. Φθιώτιδας).
2. η οικονομική υποστήριξη αξίας 100.000 € για την ολοκλήρωση των περιβαλλοντικών έργων του δήμου Δερβενοχωρίου (Ν. Βοιωτίας).
3. η συντήρηση και επισκευή των αγροτικών δρόμων, ο εξοπλισμός γραφείων και αιθουσών σχολικών κτηρίων καθώς και εκπαιδευτική εκδρομή αριστούχων μαθητών Διστόμου και Άσπρων Σπιτιών στο CERN της Ελβετίας αξίας 31.000 €.

Η συνολική κοινωνική προσφορά του Ομίλου ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ σε επίπεδο δαπανών, το 2010, ξεπέρασε τα 1,7 εκ. € ποσό αυξημένο σε σύγκριση με το αντίστοιχο του 2010 κατά 42,6%. Τέλος, σε ότι αφορά στην τήρηση από πλευράς του Ομίλου των κανονιστικών διατάξεων σε όλους τους τομείς της επιχειρηματικής του δράσης, για το 2010 δεν υπήρξαν χρηματικές κυρώσεις που αφορούν στη μη συμμόρφωση του με τη νομοθεσία και τους κανονισμούς

Τοπικές κοινωνίες :

Με επίκεντρο τον Άνθρωπο, ο Όμιλος ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ, επιχειρεί να ανταποκριθεί και να προσφέρει στην άμβλυση βασικών κοινωνικών ζητημάτων .Η καταγραφή των τοπικών αναγκών και η συμβολή του στην εκπλήρωσή τους, προκειμένου να δημιουργηθούν βιώσιμες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών ιδιαίτερα στις περιοχές που η δραστηριότητα του Ομίλου είναι περισσότερο ορατή.

Εργασιακός χώρος :

Στη ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ Α.Ε. φροντίζουν διαρκώς, σύμφωνα με τις αρχές της Εταιρικής Υπευθυνότητας, να προσφέρουν στους εργαζόμενους της ένα ασφαλές και σύγχρονο εργασιακό περιβάλλον, συστήματα, εργαλεία αλλά και ευκαιρίες οι οποίες συμβάλλουν στην ανάπτυξη των δυνατοτήτων τους, στην επίτευξη των ατομικών και ομαδικών τους στόχων , στην επαγγελματική τους εξέλιξη και στην υγιή ισορροπία ανάμεσα σε εργασία και οικογένεια.

Ενθαρρύνουν την καινοτομία, την πρωτοβουλία, την εκμάθηση, τη δημιουργικότητα και αξιοποιούν τις δεξιότητες και ικανότητες των ανθρώπων τους (έτσι αποκαλούν τους εργαζόμενους τους) , με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας προϊόντων, υπηρεσιών και της δημόσιας εικόνας του Ομίλου, αλλά και της προσωπικής τους ικανοποίησης και εξέλιξης ως επαγγελματίες μέσα από μια σχέση εμπιστοσύνης και αμοιβαίου οφέλους.

Στα πλαίσια του στόχου του Ομίλου , να λειτουργεί ως υπεύθυνος εργοδότης, δίνεται μέσα από τις θέσεις και δράσεις του , έμφαση σε σημαντικούς τομείς για την επαγγελματική ευημερία των ανθρώπων του, όπως:

Φροντίδα και προσωπικό ενδιαφέρον για τους εργαζόμενους:

Η φροντίδα και το προσωπικό ενδιαφέρον που δείχνει ο Όμιλος στους εργαζόμενους του , τους κάνει να αισθάνονται υπερήφανοι για τον εργοδότη τους. Έχοντας πλήρη συναίσθηση της ευθύνης ενός μεγάλου εργοδότη ενθαρρύνει την ανοιχτή επικοινωνία, το διάλογο και την αμοιβαία εμπιστοσύνη με όλους τους εργαζόμενους του.

Στον Όμιλο ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ δημιουργούνται σχέσεις που βασίζονται στην τιμότητα, την ηθική και το σεβασμό.

Ασφάλεια & υγεία της εργασίας:

Η προστασία των εργαζομένων, στους χώρους εργασίας, από παράγοντες που βλάπτουν τη σωματική τους ακεραιότητα, αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα, σε καθημερινή βάση, για τον Όμιλο ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ. Στον όμιλο συνεχίζουν να εργάζονται αδιάκοπα για να επιτύχουν το μόνο αποδεκτό στόχο «Κανένα Ατύχημα», που αποτελεί και την κυρίαρχη πρόκληση στον τομέα της βιομηχανίας.

Η πολιτική του ομίλου στον ευαίσθητο αυτόν τομέα, με τη δημιουργία αλλά και τη συνεχή βελτίωση ενός συστήματος διαχείρισης της Ασφάλειας και Υγείας της Εργασίας, σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο OHSAS 18001 και το ελληνικό πρότυπο ΕΛΟΤ 1801, χαρακτηρίζεται από τα ακόλουθα στοιχεία τα οποία σταδιακά εφαρμόζονται σε όλες τις εταιρίες του:

1. Απόλυτος σεβασμός των νομοθετικών απαιτήσεων, προτύπων, καθώς και των εσωτερικών οδηγιών.
2. Συνεχής αναγνώριση και αξιολόγηση των κινδύνων και λήψη απαιτούμενων μέτρων για την αντιμετώπισή τους.

3. Λειτουργία Γραφείου Ασφάλειας & Υγείας της Εργασίας, στις μεγάλες μονάδες παραγωγής και στα κεντρικά γραφεία του Ομίλου.
4. Συμμετοχή του προσωπικού σε ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα Ασφάλειας και Υγείας της Εργασίας.
5. Ανοικτή και διαφανή επικοινωνία, για όλα τα θέματα που αφορούν στην Ασφάλεια και Υγεία της Εργασίας.
6. Συστηματική επιθεώρηση της οργάνωσης και των διαδικασιών, με στόχο την απόλυτη τήρηση των κανόνων ασφαλούς εργασίας σε όλες τις εταιρίες του Ομίλου , φροντίζοντας την ασφάλεια των πελατών, των συνεργατών και άλλων πολιτών που επισκέπτονται τις εγκαταστάσεις της.

Η «**ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ Α.Ε.**» είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ίδιας της κοινωνίας και έμπρακτη τεκμηρίωση αυτού είναι η χρόνια συνεισφορά της σε οικονομικό, τεχνικό και υλικό επίπεδο στην αντιμετώπιση βασικών κοινωνικών αναγκών .Με πολύπλευρη κοινωνική παρουσία που ξεκινά από τη φροντίδα για την προσωπική ζωή των ανθρώπων της και φτάνει μέχρι το τοπικό αλλά και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, η εταιρεία εστιάζει στις ιδιαιτερότητες που υπάρχουν και επιλέγει την υιοθέτηση δράσεων που εντάσσονται στην ανάπτυξη της κοινωνικής συνοχής. Δεδομένο για την «ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ Α.Ε.» αποτελεί η συμμόρφωση της με τη νομοθεσία σε όλα τα θέματα της επιχειρηματικής της δράσης. Στην κατεύθυνση αυτή, δεν υφίστανται για το 2010 χρηματικές κυρώσεις που αφορούν στη μη συμμόρφωση της εταιρείας με τη νομοθεσία και τους κανονισμούς.

Το 2010, η «ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ Α.Ε.» προχώρησε στο σχεδιασμό και την εφαρμογή του διαλόγου με τις ομάδες των βασικών Ενδιαφερόμενων Μερών της σε θέματα Εταιρικής Υπευθυνότητας , μέσω της υλοποίησης σχετικής ημερίδας στις εγκαταστάσεις της. Τα θέματα που συζητήθηκαν αφορούσαν στα σημαντικότερα κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα που απασχολούν τις συγκεκριμένες ομάδες. Το επίπεδο συμμετοχής ήταν ικανοποιητικό αφού αρκετά από τα Ενδιαφερόμενα Μέρη της εταιρείας ήταν παρόντα. Τα θέματα της ημερίδας προετοιμάστηκαν με την

εμπλοκή των συμμετεχόντων , ενώ εκφράστηκε έντονα η επιθυμία να επαναληφθεί η συγκεκριμένη ημερίδα και στο μέλλον.

Τα αποτελέσματα σε ότι αφορά στις προσδοκίες ανά ομάδα Ενδιαφερόμενων Μερών της εταιρείας είναι τα ακόλουθα:

Τοπική Αυτοδιοίκηση:

Αναφέρθηκε η θετική εικόνα για τις υφιστάμενες δράσεις της εταιρείας και παρουσιάστηκε η ανάγκη για συχνότερη επικοινωνία (σχολιάστηκε θετικά η πρωτοβουλία του συγκεκριμένου forum από την εταιρεία) για την ανάπτυξη της γνώσης όλων των φορέων για τις δραστηριότητες της εταιρείας στο επίπεδο της Ε.Κ.Ε. Εκφράστηκε η αναγκαιότητα μια πιο συστηματικής επικοινωνιακής πολιτικής προς τους πολίτες των τοπικών κοινωνιών που αφορούν στις δραστηριότητες της εταιρείας για τα συγκεκριμένα θέματα ώστε να ενημερώνονται τακτικά. Προτάθηκε η συνεργασία για την όσο το δυνατόν καλύτερη πρόληψη των ατυχημάτων, εξετάζοντας τις συχνότερες αιτίες και στοιχεία αυτών από τα αρχεία της εταιρείας. Έγινε αρνητική αναφορά για την απόκλιση του στόχου που είχε θέσει η εταιρεία για την εναπόθεση 100% των καταλοίπων βωξίτη στην ξηρά, επισημάνθηκε ότι η συγκεκριμένη προσπάθεια προχωρά με αργούς ρυθμούς. Δόθηκε έμφαση στο θέμα της εναπόθεσης των καταλοίπων βωξίτη στην ξηρά, εκφράστηκε η αγωνία για το πώς θα χρησιμοποιηθούν και ζητήθηκε να αναφερθούν τα σχέδια της εταιρείας για το συγκεκριμένο θέμα και δεσμεύσεις για το μέλλον. Επισημάνθηκε το θέμα για τις εκπομπές του διοξειδίου του θείου όπου αν και παρουσιάστηκε μια βελτιωμένη διαχρονική εικόνα, ειπώθηκε ότι ξεπερνάνε τα επιτρεπτά όρια έστω και περιστασιακά. Προτάθηκε, μέσα από συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση, η διερεύνηση δυνατοτήτων και λύσεων για περισσότερο ενεργή υποστήριξη των τοπικών κοινωνιών ιδιαίτερα στο θέμα της ανεργίας και της φτώχειας καθώς και του θέματος της αξιοποίησης των καταλοίπων του βωξίτη. Τέλος , εκφράστηκε η επιθυμία η εταιρεία να δείξει περισσότερη εμπιστοσύνη στις εταιρείες παροχής υπηρεσιών των τοπικών κοινοτήτων.

Εκκλησία:

Σημαντική χαρακτηρίστηκε η συγκεκριμένη πρωτοβουλία ενημέρωσης και διαλόγου από την εταιρεία. Προτάθηκε να δοθεί έμφαση, στο πλαίσιο της κοινωνικής προσφοράς της εταιρείας, ιδιαίτερα στα θέματα παροχής εργασίας και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σε ανθρώπους που έχουν πραγματική ανάγκη. Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην αναγκαιότητα υποστήριξης και βοήθειας των παιδιών με νοητική στέρση, που όπως ειπώθηκε είναι πολλά στις περιοχές της Θήβας και της Λιβαδειάς. Προτάθηκε να δημιουργηθεί μια μορφή στενότερης συνεργασίας μεταξύ της εκκλησίας και της εταιρείας, για την αποτελεσματικότερη και πιο στοχευμένη ανάληψη δράσεων κοινωνικής προσφοράς.

Εργαζόμενοι :

Οι εργαζόμενοι στην ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ Α.Ε. αναμένουν να τηρηθούν συνολικά οι συμφωνίες που έχουν γίνει με την εταιρεία στο θέμα των συμβάσεων. Το θέμα της Ασφάλειας και της Υγιεινής θεωρείται αυτονόητο και αναμένουν από την εταιρεία πάντα να υιοθετεί τα πιο ενδεδειγμένα μέτρα για την προστασία τους. Αναμένουν να τηρηθεί η συμφωνία με την εταιρεία στο θέμα των προσλήψεων παιδιών των εργαζομένων. Διατυπώθηκε η πρόταση για νέες προσλήψεις για την κάλυψη των υπερωριών. Αναφέρθηκε ότι, αν και υπάρχει ικανοποίηση για το επίπεδο των

αμοιβών των εργαζομένων, σε σύγκριση με την υπόλοιπη αγορά, θα μπορούσε να υπάρξει περαιτέρω βελτίωση. Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην αναγκαιότητα για μια πιο ενεργή συμβολή της εταιρείας στην αντιμετώπιση των θεμάτων των τοπικών κοινωνιών: επισημάνθηκε η αναγκαιότητα περισσότερων δεντροφυτεύσεων από την εταιρεία για την αποκατάσταση του περιβάλλοντος και διατυπώθηκε η αναγκαιότητα της αρμονικής συνεργασίας όλων των φορέων για την αντιμετώπιση και τη βελτίωση των θεμάτων της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.

Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις:

Εκφράστηκε η ικανοποίηση για την συγκεκριμένη πρωτοβουλία της εταιρείας και η θετική εικόνα για τις δράσεις της. Προτάθηκε η ιδέα της δημιουργίας ενός μουσείου για τον Βωξίτη στην περιοχή, καθώς και η ιδέα, σε συνεργασία με την εταιρεία, ενός σχεδίου πρόληψης για την προστασία των δασών.

Τοπικές κοινωνίες:

Εκφράστηκε η επιθυμία για περισσότερες προσλήψεις εργαζομένων από τις τοπικές κοινότητες, όπως και η επιθυμία η εταιρεία να δείξει περισσότερη εμπιστοσύνη στους προμηθευτές των τοπικών κοινοτήτων και ιδιαίτερα στις εταιρείες παροχής υπηρεσιών. Προτάθηκε η ιδέα της επένδυσης της εταιρείας και του Ομίλου γενικότερα στη δημιουργία εταιρειών τεχνολογικών υπηρεσιών στις τοπικές κοινωνίες που θα βοηθήσουν ουσιαστικά στην ανάπτυξη της περιοχής.

Οι τράπεζες

Την αξία της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης αναγνωρίζουν ολοένα και περισσότερο οι τράπεζες μας και εντάσσουν την έννοια της κοινωνικής υπευθυνότητας στις στρατηγικές τους επιλογές, όπως αναφέρεται σε πρόσφατη μελέτη της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών (ΕΕΤ). Προς αυτή την κατεύθυνση οι τράπεζες εφαρμόζουν εκτεταμένα προγράμματα κοινωνικής προσφοράς υποστηρίζοντας σημαντικές εκπαιδευτικές, πολιτιστικές, αθλητικές, περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες και υλοποιώντας πλήθος χορηγικών ενεργειών προς ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και κοινωφελείς μη κερδοσκοπικές οργανώσεις.

Ειδικότερα στον Τομέα του Περιβάλλοντος οι τράπεζες ακολουθούν συγκεκριμένη περιβαλλοντική πολιτική με κύριους άξονες την εξοικονόμηση της ενέργειας, όπως μείωση της καταναλώσεως ηλεκτρικού ρεύματος, τη διαχείριση αποβλήτων (π.χ. ανακύκλωση χαρτιού) και την τήρηση περιβαλλοντικών αρχών από τους προμηθευτές τους. Ειδικότερα, οι τράπεζες εφαρμόζουν συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, σύμφωνα με διεθνή πρότυπα (ISO 14001, EMAS - European Eco-

Management and Audit Scheme) και εντάσσονται σε δείκτες αειφορίας (FTSE4Good) που αξιολογούν ετησίως τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις.

Στη διάρκεια του 2009, μεταξύ άλλων δράσεων περιβαλλοντικής υποστήριξης, οι τράπεζες συνέχισαν να υποστηρίζουν τις επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ενώ ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην αύξηση του αριθμού των χρηστών και των συναλλαγών, μέσω της προώθησης της ηλεκτρονικής τραπεζικής (internet και phone banking) (αύξηση του αριθμού των χρηστών και των συναλλαγών) με προφανή αντίστοιχα περιβαλλοντικά οφέλη.

Στον τομέα της Κοινωνικής Προσφοράς τα χορηγικά προγράμματα των τραπεζών αφορούν κυρίως την ενίσχυση και υποστήριξη των τομέων της υγείας, της εκπαίδευσης, της έρευνας, του αθλητισμού, των πολιτισμικών προγραμμάτων και των ευπαθών ομάδων. Κατά τη διάρκεια του 2009, ενδεικτικά αναφέρεται ότι πέντε μεγάλοι σε όρους ενεργητικού τραπεζικοί όμιλοι, δαπάνησαν για χορηγίες το ποσό των 42,3 εκατ.ευρώ. των ευπαθών ομάδων. Κατά τη διάρκεια του 2009, ενδεικτικά αναφέρεται ότι πέντε μεγάλοι σε όρους ενεργητικού τραπεζικοί όμιλοι, δαπάνησαν για χορηγίες το ποσό των 42,3 εκατ.ευρώ.

Οι πρωτοβουλίες των τραπεζών-μελών της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών που παρουσιάζονται στη συνέχεια καταδεικνύουν το γεγονός ότι και στον ελληνικό τραπεζικό σύστημα η ΕΚΕ έχει υιοθετηθεί ως ο σύγχρονος τρόπος management .Για παράδειγμα:

Τράπεζα Πειραιώς

Μια από τις βασικές πεποιθήσεις της Τράπεζας Πειραιώς είναι ότι η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της θα έχει τα βέλτιστα αποτελέσματα όταν συντελείται σε ένα εύρωστο κοινωνικά περιβάλλον. Έχοντας ως στόχο λοιπόν την λειτουργία της σε αρμονία με την κοινωνία, αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στα θέματα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (Corporate Social Responsibility), που περιλαμβάνουν την Εταιρική Διακυβέρνηση, το Κοινωνικό έργο, τις Πολιτιστικές παρεμβάσεις και τα Περιβαλλοντικά θέματα.

Κοινωνία

Η συνεργασία με κοινωφελείς οργανισμούς με άξονα την προσφορά της Τράπεζας στο τρίπτυχο "Παιδί, Οικογένεια, Υγεία" αποτελεί στρατηγική επιλογή για στοχευμένες κοινωνικές παρεμβάσεις. Ενδεικτικά παραδείγματα αποτελούν τα εξής:

1. η ενίσχυση των πολυμελών οικογενειών στη Θράκη μέσω ειδικού προγράμματος, σε συνεργασία με την Εκκλησία της Ελλάδας
2. η ενίσχυση κοινοτήτων απεξάρτησης νέων από τα ναρκωτικά και η ενεργός συμμετοχή σε προγράμματα εκπαίδευσης και επανένταξής τους στην κοινωνία
3. η συστηματική ενίσχυση οργανωμένων κοινοτήτων, συλλόγων και οργανώσεων για άπορα και ορφανά παιδιά
4. η ενίσχυση οργανώσεων για τη στήριξη ατόμων τρίτης ηλικίας
5. η παροχή υπηρεσιών προληπτικής ιατρικής σε απομονωμένες Κοινότητες και Δήμους στην Ελλάδα, όπως η υλοποίηση προγράμματος για δωρεάν παροχή ιατρικής φροντίδας από εθελοντές ιατρούς με χρήση σύγχρονων διαγνωστικών μέσων στους κατοίκους μικρών νησιών του Ελληνικού Αρχιπελάγους
6. η δωρεά 30 υπερσύγχρονων πυροσβεστικών οχημάτων προς το Πυροσβεστικό Σώμα για την ενίσχυση των δυνάμεών του, με στόχο την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των πυρκαγιών, εφαρμόζοντας απόφαση της Διοίκησης της

Τράπεζας από τον Αύγουστο 2007 όταν σημειώθηκαν οι καταστροφικές πυρκαγιές στην Πελοπόννησο και την Εύβοια.

Περιβάλλον

Η τράπεζα Πειραιώς συνειδητά αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για να μετατρέψει σε πράξη την πεποίθησή της ότι η ποιότητα της ζωής προϋποθέτει την προστασία του περιβάλλοντος. Κατάφερε με την εφαρμογή προγραμμάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης να μειώσει την ενεργειακή της κατανάλωση και να διαχειριστεί καλύτερα τους φυσικούς πόρους, ενώ είναι η πρώτη τράπεζα στην Ελλάδα που δημιούργησε ειδικά πράσινα δάνεια. Είναι, ως εκ τούτου, πρωτοπόρος ανάμεσα στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς όσο αφορά στην περιβαλλοντική διαχείριση και την ανάπτυξη της πράσινης επιχειρηματικότητας.

Πολιτισμός

Το Πολιτιστικό Ίδρυμα του Ομίλου Πειραιώς είναι κοινωφελές ίδρυμα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και υλοποιεί δράσεις σχετικές με τον πολιτισμό που εντάσσονται στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης του Ομίλου Πειραιώς. Η Τράπεζα Πειραιώς, βάσει του Καταστατικού του Ιδρύματος, εξασφαλίζει τα λειτουργικά έξοδα αλλά και σημαντική επιχορήγηση για την πραγματοποίηση του έργου του. Παράλληλα, το Π.Ι.Ο.Π., διαθέτοντας αξιοσημείωτη εμπειρία στην πολιτιστική διαχείριση και βασιζόμενο στο άριστα εκπαιδευμένο προσωπικό του, συνεργάζεται αποτελεσματικά με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, το Υπουργείο Πολιτισμού και τις Περιφέρειες της χώρας για τη δημιουργία Μουσείων, ενώ επιδιώκει την ευρωπαϊκή χρηματοδότηση για μερικά από τα έργα του. Οι δραστηριότητες του Ιδρύματος επεκτείνονται σε ολόκληρη την Ελλάδα, με άξονα το Δίκτυο των θεματικών του μουσείων, το οποίο αναπτύσσεται διαρκώς και το οποίο έχει τη δυνατότητα να μεταφέρει στην ελληνική περιφέρεια, με ουσιαστικό και αποτελεσματικό τρόπο, πολιτιστικές δραστηριότητες υψηλών προδιαγραφών. Το Δίκτυο θεματικών μουσείων του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς (ΠΙΟΠ) μελετά, διασώζει και προβάλλει την ελληνική κληρονομιά και την πολιτιστική ταυτότητα του τόπου μας. Τα μουσεία αυτά αποτελούν πρότυπα για τη μέθοδο δημιουργίας μουσείων και για τον τρόπο της μουσειογραφικής εκφοράς τους και προβάλλουν σε κάθε περίπτωση τον ειδικό χαρακτήρα της παραγωγής της περιοχής που βρίσκονται.

Εθνική Τράπεζα

Έχοντας αναλάβει το ρόλο ενός υπεύθυνου “πολίτη” απέναντι στην κοινωνία, σε όλη τη διάρκεια της ιστορικής της διαδρομής από το 1841 μέχρι σήμερα, η Εθνική Τράπεζα αποδεικνύει το διαχρονικό της ενδιαφέρον και την ευαισθησία της σε ό,τι αφορά το σεβασμό στις ανθρώπινες αξίες, την ανάπτυξη της κοινωνίας, τη στήριξη της επιχειρηματικότητας, τη διάσωση και τη διαφύλαξη του ελληνικού πολιτισμού, τη συνεισφορά στα γράμματα και τις τέχνες και την προστασία του περιβάλλοντος.

Με το πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Δράσης «Ευθύνη», η Εθνική Τράπεζα έχει ενσωματώσει τις βασικές αρχές και αξίες της ΕΚΕ τόσο στον επιχειρηματικό σχεδιασμό της, όσο και στον καθημερινό τρόπο λειτουργίας της, υποστηρίζοντας ουσιαστικά και γενναιόδωρα ένα ευρύτατο φάσμα πολιτιστικών, μορφωτικών, ανθρωπιστικών πρωτοβουλιών, καθώς και κοινωνικών δραστηριοτήτων, σε τρεις βασικούς άξονες: Ευθύνη για τον Άνθρωπο, Ευθύνη για τον Πολιτισμό, Ευθύνη για το περιβάλλον.

Άνθρωπος

Με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον άνθρωπο και τις ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες, η Τράπεζα συμμετέχει στην προσπάθεια εξέλιξης των υπηρεσιών υγείας, παιδείας, αθλητισμού και κοινής ωφέλειας, με στόχο την αναβάθμιση και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των Ελλήνων πολιτών.

Περιβάλλον

Η ευθύνη προς το περιβάλλον και η εφαρμογή Περιβαλλοντικής Πολιτικής αποτελούν για την Εθνική Τράπεζα θεμελιώδη λίθο σωστής εταιρικής συμπεριφοράς και συνεισφοράς των επιχειρήσεων, γενικότερα στην Αειφόρο Ανάπτυξη. Με απόλυτη ευθύνη και συνέπεια εφαρμόζει την περιβαλλοντική πολιτική που έχει χαράξει και ενισχύει την περιβαλλοντική συνείδηση του προσωπικού της και εμμέσως, των μετόχων και της πελατείας της.

Πολιτισμός

Η στήριξη δραστηριοτήτων που αναδεικνύουν την Εθνική Κληρονομιά και προάγουν τον Πολιτισμό ήταν πάντα αναπόσπαστο τμήμα της κοινωνικής πολιτικής της Εθνικής Τράπεζας. Με σημαντικές ενέργειες και δράσεις σε όλους τους τομείς της πολιτιστικής δημιουργίας, αφιερώνει κάθε χρόνο ένα σημαντικό ποσοστό του χορηγικού της προϋπολογισμού, στηρίζοντας τις προσπάθειες που προάγουν την Ιστορία, τις Τέχνες, τα ήθη και έθιμα, την πνευματική δημιουργία του τόπου μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

«ΘΕΩΡΙΕΣ ΗΘΙΚΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»

«Ηθική» κατά τον φιλοσοφικό εννοιολογικό ορισμό της είναι η μελέτη των ηθών (αξιών, αντιλήψεων, συμπεριφορών) μιας κοινωνίας και κατ' επέκταση το σύστημα των κανόνων σκέψης και συμπεριφοράς που ρυθμίζει τις πράξεις και τις στάσεις μιας κοινωνίας σε ορισμένο τόπο και χρόνο. Ειδικότερα, με την έννοια «Επιχειρηματική Ηθική» εννοούμε την ενασχόληση και την αντιμετώπιση της επιχείρησης απέναντι στο εταιρικό της περιβάλλον και στην κοινωνία ώστε να προάγεται, παράλληλα με το επιχειρηματικό κέρδος, το κοινωνικό συμφέρον, την πρόοδο και τη δημιουργικότητα. Όπως ένα σωστά δομημένο και συνεχώς προσαρμοζόμενο νομικό πλαίσιο αποτελεί την προϋπόθεση του κοινωνικώς αποδεκτού γίνεσθαι και κατά παράλληλο τρόπο, η σύγχρονη επιχείρηση «οφείλει» να έχει κοινωνικά αποδεκτές διαδικασίες, ή καλύτερα, μία επιχειρηματική ηθική διατυπωμένη με συνέπεια και κοινωνική συμβατότητα. Οι επιχειρηματικές βάσεις ηθικής και κοινωνικής ευθύνης καθορίζουν τους συγκεκριμένους κώδικες επιχειρηματικής δεοντολογίας, οι οποίοι καταγράφουν, αξιολογούν και κρίνουν κάθε επιχειρησιακή δράση και συμπεριφορά.

Είναι κοινά αποδεκτό ότι ο κύριος σκοπός μιας επιχείρησης είναι να δημιουργεί αξία, παράγοντας αγαθά και προσφέροντας υπηρεσίες που απαιτεί η κοινωνία, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό κέρδη για τους ιδιοκτήτες και τους μετόχους της αλλά και ευημερία για την κοινωνία.

Βασική αποστολή της επιχείρησης είναι η συνεχής προσθήκη αξίας στην επιχείρηση και στον επενδυτή μέτοχο. Αυτό θα πρέπει να πραγματοποιηθεί μέσα στο πλαίσιο του σημερινού έντονου ανταγωνισμού που γεννά η παγκοσμιοποίηση, όπου η επιβίωση και η ανάπτυξη μιας επιχείρησης είναι συνάρτηση της ανταγωνιστικότητάς της. Και για να είναι μία επιχείρηση ανταγωνιστική απαιτείται η ύπαρξη σύγχρονου και διορατικού management το οποίο χαράζει και υλοποιεί στρατηγικές, διατηρώντας όμως τις διαχρονικές αξίες στις οποίες η επιχείρηση παραδοσιακά πιστεύει και κρατούν την εταιρεία μέσα στο παγκόσμιο επιχειρηματικό γίνεσθαι. Το πώς οφείλει να συμπεριφέρεται μία σύγχρονη επιχείρηση συναρτάται με τις αρχές επιχειρηματικής ηθικής που έχει αποδεχθεί. Οι αρχές αυτές πηγάζουν από ένα γενικότερο πλαίσιο ηθικής που οι μέτοχοι, οι εργαζόμενοι, οι πελάτες, οι stakeholders και όλοι όσοι συνδέονται με την επιχείρηση, αποδέχονται ως αποδεκτά στοιχεία της κοινωνίας στην οποία αναπτύσσονται.

Το πλαίσιο αυτό της ηθικής περιγράφεται μέσα σε ευρύτερες φιλοσοφικές εταιρικές αποδοχές.

Προκειμένου να ερευνηθεί σε βάθος η εταιρική κοινωνική ευθύνη, η διεθνής βιβλιογραφία μας εφοδιάζει με δύο βασικές θεωρίες : την **Stakeholder Theory** καθώς και την **Legitimacy theory**.

Οι δύο αυτές θεωρίες είναι αρκετά παραπλήσιες, προέρχονται από το ευρύτερο πεδίο της πολιτικής οικονομίας και παρουσιάζονται σαν επεξήγηση των κινήτρων που ωθούν τις επιχειρήσεις στην δημοσίευση πληροφοριών κοινωνικού περιεχομένου. Οι εν λόγω θεωρίες αποτελούν ένα αλληλεπικαλυπτόμενο πεδίο μελέτης όπου σύμφωνα με τους Gray, Kouhy και Laver (1995) είναι αδύνατο να ερευνηθεί το οικονομικό πεδίο χωρίς την ανάλυση του πολιτικού, κοινωνικού και οργανικού πλαισίου της κοινωνίας.

4.1 Stakeholder Theory

Η θεωρία των συμμετεχόντων ατόμων μιας εταιρείας χρησιμοποιείται σαν το βασικό υπόστρωμα (Lance Moir, 2001) πάνω στο οποίο αναλύονται οι ομάδες ατόμων στις οποίες η εταιρεία θα πρέπει να είναι υπεύθυνη και υπόλογη για την πορεία και την ανάπτυξη της. Όπως τόνισε ο Friedman (1970) , μια εταιρεία μπορεί να περιγραφεί σαν μια σωρεία συνδέσμων μεταξύ των συμμετεχόντων ατόμων , τους οποίους οι υπεύθυνοι της προσπαθούν να διοικήσουν αποτελεσματικά. Ο κλασικός ορισμός του ανωτέρω ερευνητή για την απόδοση της ορολογίας των συμμετεχόντων είναι: «κάθε μεμονωμένο άτομο ή ομάδα ατόμων που επηρεάζουν ή επηρεάζονται από την επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών της εταιρείας». Ωστόσο, ο Clarkson (1995) ορίζει σαν συμμετέχοντες εκείνα τα άτομα , χωρίς τα οποία μια επιχείρηση δεν μπορεί να είναι βιώσιμη.

Ο D.Attas(2004), έχει ξεχωρίσει πέντε συνθήκες που πρέπει να ισχύουν , έτσι ώστε μια προτεινόμενη θεωρία να αποτελεί βάση για την δημιουργία και την παραγωγή ηθικών διαταγών. Αυτές οι συνθήκες δεν προέρχονται από τις ήδη υπάρχουσες θεωρίες για την μελέτη των συμμετεχόντων μερών, αλλά αντιθέτως καμία θεωρία δεν ικανοποιεί τουλάχιστον μια από τις ακόλουθες συνθήκες:

1. Κάθε τέτοια θεωρία θα πρέπει να κινείται σε ένα πλαίσιο αποδεκτών ηθικών αρχών. Αυτό συνεπάγεται ότι αυτό το πλαίσιο που δημιουργεί μια θεωρία δεν θα πρέπει να σχηματίζεται με βάση αποκλειστικά τις ανάγκες που απαιτεί το πεδίο μελέτης της προκειμένου να καλύψει τους δικούς της αναγκαίους σκοπούς, αλλά αντιθέτως να αποτελεί ένα εργαλείο ικανό να χρησιμοποιηθεί για κάθε είδους τέτοια ανάλυση.
2. Η θεωρία θα πρέπει να καθορίζει ρητά τις ομάδες των συμμετεχόντων ατόμων. Υπάρχουν σαφή όρια στο εύρος των ομάδων που αποτελούν τους συμμετέχοντες και δεν είναι αποδεκτό το γεγονός ότι ο οποιοσδήποτε σχετίζεται με την εταιρεία μπορεί να αποτελεί μέλος αυτών των ομάδων. Με μια ανάλογη λογική στους συμμετέχοντες μιας εταιρείας θα άνηκαν και οι ανταγωνιστές της , λόγω του ότι επηρεάζονται έμμεσα από την πολιτική που υιοθετεί η κάθε επιχείρηση, κάτι το οποίο όμως είναι άτοπο.
3. Οι ομάδες των ενδιαφερόντων μερών θα πρέπει να αναγνωρίζονται πάνω σε ένα κατάλληλο ηθικά υπόβαθρο. Αυτό περιορίζει την αντίληψη ότι οι συμμετέχοντες διακρίνονται από την δύναμη που κατέχουν για να επηρεάζουν την εταιρεία (θετικά ή αρνητικά), σε μια πιο ηθική κατάσταση μεταχείρισης όπως είναι η υποχρέωση και η αξία.
4. Το είδος των απαιτήσεων που αποδίδεται στους συμμετέχοντες σαν χαρακτηριστικό γνώρισμα καθώς και τα καθήκοντα που οφείλουν να εκπληρώνουν δεν είναι κοινώς αποδεκτά σε παγκόσμιο επίπεδο. Αντιθέτως προκύπτουν από κάποια ξεχωριστή κατάσταση , όπως η σχέση που έχουν αναπτύξει με την εκάστοτε εταιρεία.
5. Το είδος των απαιτήσεων των συμμετεχόντων δεν θα πρέπει να τίθεται εναντίον κανενός, γιατί προκύπτουν ύστερα από τη διαδικασία ομαλοποίησης των σχέσεων μεταξύ των διοικούντων και της εταιρείας .

Από τις συνθήκες που προαναφέρθηκαν προκύπτει ότι το υπόδειγμα των συμμετεχόντων μερών βασίζεται σε κάποιο ξεχωριστό ηθικό υπόβαθρο σχέσεων που δημιουργούνται μεταξύ των διάφορων ομάδων stakeholders και των διοικούντων μιας επιχείρησης.

Ποιες είναι όμως αυτές οι ομάδες των ενδιαφερομένων μερών; Μπορούμε να ταυτοποιήσουμε τις διάφορες ομάδες συμμετεχόντων από τα στοιχεία που εκδηλώνει η συμπεριφορά τους, όπως αυτές εκφράζονται μέσω της ουσιαστικής υποχρέωσης που φέρουν απέναντι στον οργανισμό και της προσπάθειας που εκδηλώνουν προκειμένου η σχέση που έχουν αναπτύξει με τον κάθε οργανισμό να διατηρηθεί, γεγονός που προσδίδει ότι οι συμμετέχοντες είναι άμεσα συνδεδεμένοι με την τύχη και την πορεία της εκάστοτε εταιρείας.

Με βάση τα προηγούμενα οι ακόλουθες ομάδες αποτελούν τους συμμετέχοντες και τα ενδιαφερόμενα μέρη μιας επιχείρησης.

Μέτοχοι:

Είναι εκείνα τα άτομα που παραμένουν κοντά στην εταιρεία ανεξαρτήτως της πορείας που αυτή διαγράφει. Εκείνοι που έχουν τοποθετήσει μερίδια των περιουσιακών στοιχείων τους προς επένδυση στην εταιρεία και εκφράζουν μακροχρόνιο ενδιαφέρον για την εταιρεία. Σε όλα αυτά τα άτομα η εταιρεία οφείλει να είναι υπεύθυνη, εκτελώντας τις λειτουργικές δραστηριότητες της. Αυτή η κατηγορία μετόχων εκδηλώνει μέγιστο ενδιαφέρον για την ανάπτυξη της εταιρείας, την κερδοφορία της, τους μακροπρόθεσμους στόχους της και την βιωσιμότητα της.

Εργαζόμενοι:

Στην ομάδα αυτή υπάγονται μόνο όσοι εργαζόμενοι έχουν περάσει ένα μακροχρόνιο διάστημα από την καριέρα τους στην εν λόγω εταιρεία και έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον να παραμείνουν σε αυτήν. Με αυτή την στάση τους εκφράζουν ότι δεν αντιμετωπίζουν την εταιρεία ως μέσο απασχόλησης, αλλά ως κοινωνικό οργανισμό που συντελεί με την ύπαρξη του στην επίτευξη κάποιου είδους κοινωνικής ευημερίας. Επομένως, πρόκειται για ένα τμήμα των εργαζομένων και όχι για το σύνολο τους.

Προμηθευτές:

Όπως στην κατηγορία των εργαζομένων έτσι και εδώ οι προμηθευτές εισέρχονται με περιορισμούς. Επομένως στα ενδιαφερόμενα μέρη ανήκουν όσοι προμηθευτές έχουν αναπτύξει μια αποκλειστικά ουσιαστική σχέση με την εταιρεία είτε εθελοντικά, είτε γιατί η εταιρεία αποτελεί μονοπώλιο για την αγορά στην οποία δραστηριοποιούνται.

Καταναλωτικό κοινό:

Κάποιες εταιρείες παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών χαρακτηρίζονται από μια προοδευτική σχέση μεταξύ αυτών και των καταναλωτών. Οι αναγνώστες των έντυπων μέσων ενημέρωσης αποτελούν ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα για την συγκεκριμένη περίπτωση. Αυτός ο σύνδεσμος μεταξύ εταιρείας και καταναλωτών υφίσταται γιατί είτε οι καταναλωτές δεν έχουν εναλλακτικές επιλογές, είτε εξαιτίας της μονοπωλιακής θέσης που κατέχει η εταιρεία, είτε εξαιτίας του υψηλού κόστους μεταστροφής από ένα προϊόν σε κάποιο άλλο. Έτσι η κάθε εταιρεία καταβάλλει μεγάλες προσπάθειες ώστε να συνδέσει το καταναλωτικό κοινό με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες της μέσω ειδικών προσφορών, όπως είναι οι κάρτες μέλους.

Αυτές οι τέσσερις κατηγορίες των ενδιαφερομένων μερών αποτελούν εκείνες τις ομάδες απέναντι στις οποίες η εταιρεία οφείλει να είναι κοινωνικά υπεύθυνη και να βρίσκεται σε διαρκή προσπάθεια προκειμένου να υποστηρίξει την σχέση που υπάρχει μεταξύ τους, θεωρώντας ότι αυτή η σχέση είναι πιο σημαντική από τα οφέλη τα οποία αποκομίζουν από την επίδοση της εταιρείας. Αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με την μελέτη του L. Moir(2001), οι συμμετέχοντες σε μια εταιρεία ταξινομούνται επιπλέον σε δύο κατηγορίες: στους **κύριους συμμετέχοντες** και στους **δευτερεύοντες**.

Οι **κύριοι συμμετέχοντες** είναι οι μέτοχοι και οι επενδυτές, οι εργαζόμενοι, οι προμηθευτές, οι καταναλωτές (μαζί με τις κυβερνήσεις και τις Κοινότητες, οι οποίες παρέχουν την απαραίτητη υποδομή)και οι αγορές (οι οποίες παρέχουν τα διάφορα θεσμικά πλαίσια για την ορθή λειτουργία των εταιρειών).

Οι **δευτερεύοντες συμμετέχοντες** είναι όλα εκείνα τα άτομα τα οποία επηρεάζουν και επηρεάζονται από την επιχείρηση , αλλά δεν λαμβάνουν μέρος στις συναλλαγές και δεν είναι σημαντικά για την βιωσιμότητα της επιχείρησης.

Ο ρόλος της διοίκησης μιας εταιρείας είναι να θέσει σε εφαρμογή το κάθε θεωρητικό υπόδειγμα , δηλαδή στην περίπτωση που μελετάται εδώ να λειτουργεί η εταιρεία προς όφελος όλων των συμμετεχόντων . Επομένως , για την εφαρμογή της θεωρίας των ενδιαφερομένων μερών διακρίνονται πέντε στάδια σύμφωνα με τον D. Attas (2004):

1. Προσδιορίζονται οι συμμετέχοντες ομάδες. Ένα βασικό προσδιοριστικό χαρακτηριστικό των συμμετεχόντων είναι η εκδήλωση ηθελημένης δέσμευσης και η μειωμένη δυνατότητα εξόδου απ' την εταιρεία.
2. Εκτιμάται η ισχύς των απαιτήσεων των συμμετεχόντων. Το γεγονός ότι όλοι οι συμμετέχοντες αποτελούν μέλη των επιχειρήσεων και έχουν νόμιμες προσδοκίες - οι οποίες εκφράζονται από τα ενδιαφέροντα τους- δεν συνεπάγεται ότι όλοι έχουν τις ίδιες βλέψεις . Η έκδηλη δέσμευση τους ωστόσο είναι ένας τρόπος απόδειξης ότι η σπουδαιότητα για τον κάθε συμμετέχοντα ξεχωριστά ίσως διαφέρει. Επίσης, ο βαθμός στον οποίο η έξοδος τους εμποδίζεται είναι άλλο ένα ενδεικτικό στοιχείο ότι διαφέρει μεταξύ των συμμετεχόντων η άποψη τους για την εταιρεία. Όσο μεγαλύτερο είναι το χρονικό διάστημα που βρίσκεται κάποιος στην εταιρεία τόσο μεγαλύτερη βαρύτητα αποδίδει η εταιρεία στις απαιτήσεις του. Αυτό συμβαίνει όχι μόνο για τους προμηθευτές και τους εργαζόμενους , αλλά και για τους μετόχους και τους καταναλωτές.
3. Εξακριβώνονται τα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων (stakeholders). Σε πρώτο στάδιο , το κοινό ενδιαφέρον των συμμετεχόντων μιας επιχείρησης είναι η βιωσιμότητα της και η κατατομή των ενδιαφερομένων μερών ως προς την θέση που λαμβάνουν απέναντι στην επιχείρηση. Για παράδειγμα πρωταρχικό ρόλο για τους εργαζομένους μιας εταιρείας κατέχει η ασφάλεια ότι θα συνεχίσουν να απασχολούνται στην συγκεκριμένη εταιρεία.
Σε δεύτερο στάδιο , εμφανίζονται τα αποκλίνοντα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων της εταιρείας όπως :
α) η αυξημένη κερδοφορία για τους μετόχους
β) για τους εργαζομένους οι υψηλότεροι μισθοί και το ασφαλές περιβάλλον εργασίας
γ) για τους καταναλωτές η δίκαιη τιμολόγηση των προϊόντων, η δυνατότητα επισκευής τους μετά την αγορά και η ασφάλεια των προϊόντων που χρησιμοποιούν.
4. Αποτιμούνται οι διάφορες προτεραιότητες που θέτουν οι συμμετέχοντες και τα συγκρουόμενα συχνά συμφέροντα τους και επιδίδεται η ανάλογη βαρύτητα σε αυτά. Εν συνεχεία , συναθροίζονται οι διάφορες απαιτήσεις των ενδιαφερομένων μερών προκειμένου να επιτευχθεί κάποια ικανοποιητική λύση.
5. Επιβάλλονται οι αναγκαίοι διακανονισμοί που θα οδηγήσουν στην ικανοποίηση των απαιτήσεων των συμμετεχόντων.

Όλα τα προηγούμενα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η κάθε εταιρεία έχει ως αντικειμενικό στόχο την ισορροπία των αντιμαχόμενων απαιτήσεων των συμμετεχόντων της (Robert, 1992).

Η διαδικασία εμπλοκής με τα ενδιαφερόμενα μέρη εμπεριέχει

1. Την ανταλλαγή πληροφοριών.
2. Τον αμοιβαίο σεβασμό για τις απόψεις των δύο πλευρών.
3. Τη συμβουλευτική υποστήριξη .
4. Την εξασφάλιση ουσιαστικής συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων (όταν αυτό συνάδει με τις επιχειρηματικές προτεραιότητες) .
5. Την ανάπτυξη συνεργασιών.

Σημαντικά ζητήματα που τίθενται είναι αυτό της εμπιστοσύνης που σταδιακά πρέπει να οικοδομηθεί ανάμεσα στην επιχείρηση και τα ενδιαφερόμενα μέρη, ώστε να καταστεί η συνεργασία τους εποικοδομητική. Επίσης, και το ζήτημα του περιεχομένου του διαλόγου που πρέπει να οριστεί ανάλογα με το είδος της σχέσης και το εύρος της συνεργασίας που επιδιώκεται. Ο διάλογος δεν πρέπει να επιλέγεται ως μέθοδος για τη νομιμοποίηση αποφάσεων που έχουν ήδη ληφθεί , σε περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει ο απαραίτητος χρόνος ή οι αναγκαίοι πόροι για να καταστεί ουσιαστικός.

4.2 Legitimacy theory

Η θεωρία της νομιμότητας επιβεβαιώνει ότι οι διάφοροι οργανισμοί προσπαθούν διαρκώς να εξασφαλίσουν ότι λειτουργούν μέσα στα όρια και τους κανονισμούς που επιβάλλει η κοινωνία στην οποία υπάγονται (Deegan, 2000).

Η νομιμότητα « Legitimacy» αποτελεί μια γενικευμένη αντίληψη ότι οι δραστηριότητες μιας οντότητας είναι επιθυμητές, ορθές ή κατάλληλες εντός κάποιου κοινωνικά δομημένου συστήματος κανονισμών, αξιών, πεποιθήσεων και ορισμών (Suchman, 1995). Η θεωρία της νομιμότητας των εταιρειών αποτελεί μια από τις πιο ενδιαφέρουσες θεωρίες στο πεδίο της κοινωνικής και περιβαλλοντικής λογιστικής.

Οι εταιρείες μέσα σε αυτό το πλαίσιο καταβάλλουν προσπάθειες προκειμένου να επιτύχουν την επιθυμητή ταύτιση μεταξύ των κοινωνικών ηθικών αξιών που σχετίζονται με τις δραστηριότητες τους και των κανονισμών της αποδεκτής συμπεριφοράς που επιβάλλει το κοινωνικό σύστημα στο οποίο ανήκουν (Dowling and Pfeffer, 1975). Σύμφωνα με αυτή την άποψη είναι και ο Richardson (1987), ο οποίος αναφέρει ότι η λογιστική συνιστά ένα νομιμοποιημένο θεσμό και παρέχει τα μέσα εκείνα με τα οποία οι κοινωνικές αξίες συνδέονται με τις οικονομικές δραστηριότητες.

Στην πραγματικότητα υπάρχουν δύο βασικές κατηγορίες της θεωρίας της νομιμότητας:

1. Η **μάκρο-θεωρία της νομιμότητας**, η οποία είναι γνωστή ως θεωρία της καθιερωμένης νομιμότητας (institutional legitimacy) και ασχολείται με το πώς η οργανωτική δομή σαν σύνολο επιτυγχάνει αποδοχή από την κοινωνία και
2. Η **θεωρία της οργανωτικής νομιμότητας** (Organizational Legitimacy ή Strategic Legitimacy Theory), που είναι μια διαδικασία σύμφωνα με την οποία μια εταιρεία ερευνά ώστε να επιτύχει την έγκριση που αναζητά από τις κοινωνικές ομάδες (Kaplan and Ruland, 1991).

Από οργανωτικής απόψεως , η νομιμότητα αποτελεί έναν λειτουργικό πόρο τον οποίο οι εταιρείες λαμβάνουν από το μορφωτικό- πολιτιστικό τους περιβάλλον και τον οποίο χρησιμοποιούν προς επίτευξη των στόχων τους (Suchman, 1995). Η νομιμότητα μπορεί να θεωρηθεί ως ένας επιπλέον παραγωγικός συντελεστής, ο

ο οποίος είναι απαραίτητος για μια εταιρεία προκειμένου αυτή να δραστηριοποιείται. Αρκετές δραστηριότητες και γεγονότα αυξάνουν τη νομιμότητα και άλλα οδηγούν σε μείωση της. Χαμηλά επίπεδα νομιμότητας σε μια επιχείρηση θα επιφέρουν ανεπιθύμητες συνέπειες για αυτήν, ενώ σταδιακά αυτή η κατάσταση τείνει να οδηγήσει την εταιρεία σε δυσοίωνα αποτελέσματα σχετικά με την βιωσιμότητα της. Αν και επιφέρει ουσιαστικές συνέπειες σε μια εταιρεία, η νομιμότητα από την φύση της αποτελεί μια αφηρημένη έννοια η οποία λαμβάνει πραγματική υπόσταση χάρη στη βοήθεια των πολλαπλών δραστηριοτήτων του κοινωνικού περιβάλλοντος.

Σύμφωνα με τον Hybel (1995), η νομιμότητα είναι ένας επιπλέον πόρος τον οποίο οι οργανισμοί επιθυμούν να αποκτήσουν από το περιβάλλον τους. Ωστόσο, αντί να θεωρείται η νομιμότητα σαν κάτι το οποίο γίνεται αντικείμενο συναλλαγής μεταξύ παραδοσιακών θεσμών, θεωρείται ως το πλαίσιο μέσα στο οποίο πραγματοποιούνται οι συναλλαγές και ως το αποτέλεσμα των συναλλαγών που έλαβαν χώρα. Ο ίδιος ερευνητής, αναφέρει ότι ένα αποδεκτό υπόδειγμα στην θεωρία της νομιμότητας οφείλει να ερευνά τις διάφορες ομάδες των συμμετεχόντων μερών καθώς και το πώς αυτές επηρεάζουν με την σειρά τους την ροή των πόρων που είναι κρίσιμοι για την ίδρυση, ανάπτυξη και βιωσιμότητα μιας εταιρείας: είτε μέσω άμεσου ελέγχου, είτε εξαιτίας της καλής θελήσεως και επικοινωνίας μεταξύ της εταιρείας και των ενδιαφερομένων μερών.

Επιπρόσθετα ο Suchman(1995), αναγνωρίζει τρεις τύπους οργανωτικής νομιμότητας: α)την πραγματική, β) την ηθική και γ) την γνωστική νομιμότητα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η θεωρία της οργανωτικής νομιμότητας επισημαίνει ότι μια εταιρεία μπορεί να βρίσκεται σε μια από τις τέσσερις παρακάτω φάσεις, αναφορικά με τη νομιμότητα της:

1. **Εγκατάσταση νομιμότητας (Establishing Legitimacy):**
Αυτό το πρώτο στάδιο αντανακλά τα πρώιμα στάδια ανάπτυξης μιας εταιρείας και τείνει να περιστρέφεται γύρω από θέματα επάρκειας, κυρίως χρηματοοικονομικών στοιχείων. Ο οργανισμός οφείλει να είναι ενήμερος για τα κοινωνικά αποδεκτά πρότυπα ποιότητας, όπως αυτά ορίζονται σύμφωνα με τα αποδεκτά επαγγελματικά πρότυπα (Hearit, 1995).
2. **Διατήρηση νομιμότητας (Maintaining Legitimacy):**
Σε αυτό το στάδιο οι περισσότερες εταιρείες προσπαθούν να λειτουργήσουν μέσα στα πλαίσια της νομιμότητας που έχουν προσδιοριστεί στο προηγούμενο στάδιο. Οι δραστηριότητες των εταιρειών εμπεικλείουν τον συνεχώς αυξανόμενο ρόλο της επίδοσης τους και μια συμβολική εγγύηση ότι όλα βαίνουν ευνοϊκά, -προσπάθειες για την πρόβλεψη και τον εμπλοτισμό πιθανών προκλήσεων που αφορούν την νομιμότητα των εταιρειών (Ashford and Gibbs, 1990). Αξίζει να σημειωθεί ότι η διατήρηση της νομιμότητας δεν είναι τόσο εύκολη όσο παρουσιάζεται αρχικά και αποτελεί ένα δυναμικό οικοδόμημα. Οι προσδοκίες των κοινοτήτων δεν θεωρούνται στατικές, αλλά αντιθέτως μεταβάλλονται διαχρονικά και με αυτό τον τρόπο απαιτείται από τους οργανισμούς να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του περιβάλλοντος εντός του οποίου λειτουργούν. Ένας οργανισμός μπορεί να χάσει τη νομιμότητα του ακόμη και εάν δεν μεταβάλλει τις δραστηριότητες του οι οποίες στο παρελθόν ήταν αποδεκτές (Deegan et al., 2002).
3. **Επέκταση της νομιμότητας:**
Υπάρχουν περιπτώσεις όπου μια εταιρεία εισέρχεται σε νέες αγορές ή μεταβάλλει τη διαδικασία με την οποία λειτουργεί στην ήδη υπάρχουσα αγορά, επομένως αναδύεται η ανάγκη για επέκταση της νομιμότητας. Αυτό συνεπάγεται

ότι η διοίκηση της εταιρείας θα πρέπει να προσπαθήσει να κερδίσει εκ νέου την εμπιστοσύνη και την υποστήριξη των βασικών συμμετεχόντων της καθώς και του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου (Ashford and Gibbs, 1990).

4. **Υπεράσπιση της νομιμότητας:**

νομιμότητα μιας εταιρείας ίσως κινδυνεύσει από κάποιο περιστατικό (εσωτερικό ή εξωτερικό) και επομένως απαιτεί υπεράσπιση. Οι δραστηριότητες της νομιμότητας τείνουν να είναι έντονες και ευερέθιστες, όσο η διοίκηση προσπαθεί να εκμηδενίσει τον κίνδυνο (Ashford and Gibbs, 1990). Σχεδόν κάθε εταιρεία χρειάζεται να υπερασπίζεται την νομιμότητα της, λόγω της ανάγκης εκπλήρωσης των απαιτήσεων της κοινωνίας ώστε να επιτύχει τη νομιμότητα. Η ικανοποίηση των απαιτήσεων των συμμετεχόντων μερών συχνά επιτυγχάνεται εις βάρος του κοινωνικού συνόλου, ενώ από την άλλη πλευρά η υπευθυνότητα που απαιτεί η κοινωνία από την εκάστοτε εταιρεία επιτυγχάνεται εις βάρος των συμμετεχόντων μερών (Hearit, 1995).

Στο τελευταίο αυτό στάδιο επικεντρώνεται κυρίως το ενδιαφέρον όλων των μελετητών της λογιστικής, σύμφωνα με τον Tilling M.(2004), ο ουσιαστικός σύνδεσμος μεταξύ νομιμότητας και διαθέσιμων πόρων δύναται να ερευνηθεί σε αυτό το στάδιο. Η καινοτομία που εισάγουν οι Tilling M. και O'Donovan (2002) συνιστάται στην περαιτέρω ανάπτυξη του επιπέδου της οργανωτικής νομιμότητας. Πλέον, εισέρχεται στο υπόδειγμα η περίπτωση μια εταιρεία να μην δύναται να υποστηρίξει τη νομιμότητα της απέναντι στις διάφορες απειλές και όπως είναι αναμενόμενο να έχει απώλειες σε αυτήν. Σε αυτό το προτεινόμενο υπόδειγμα η υποστήριξη της νομιμότητας ενός οργανισμού πραγματοποιείται μετά την εμφάνιση κάποιων περιστατικών τα οποία αποτελούν απειλή για αυτή, αλλά συνήθως με τον κατάλληλο χειρισμό εκ μέρους της διοίκησης ο οργανισμός μπορεί να διατηρήσει ή εν τέλει να αποκαταστήσει τη νομιμότητα του. Ωστόσο εάν τα συμβάντα που πραγματοποιούνται είναι αρκετά σοβαρά, όπως για παράδειγμα η διαπίστωση ότι ένα προϊόν είναι επικίνδυνο για το καταναλωτικό κοινό, τότε η νομιμότητα του οργανισμού θα εμφανίζει φθίνουσα τάση διαχρονικά, καθώς αποτελεί ένα ιδιαίτερα δύσκολο θέμα προς χειρισμό για την διοίκηση της εταιρείας. Η απώλεια βέβαια μπορεί να διαχειριστεί από την διοίκηση της εκάστοτε εταιρείας και να φθίνει με αργούς ρυθμούς σε μακροχρόνιο διάστημα.

Η κατάσταση αυτή όμως μπορεί εύκολα να μετατραπεί, εξαιτίας της προβολής της από τα μέσα ενημέρωσης ή την λεπτομερή έρευνα εκ μέρους μη κυβερνητικών οργανισμών συνδυαστικά με αυξημένη φορολογία ή από έλεγχο και επιβολή αυστηρής νομοθεσίας από την κυβέρνηση. Προκειμένου να ανταπεξέλθει ένας οργανισμός σε μια τέτοια κατάσταση θα αυξήσει τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές εκθέσεις απολογισμού που δημοσιεύει εθελοντικά, σε μια προσπάθεια του να καθυστερήσει τις επικείμενες απειλές και να προβεί σε μια εταιρική συστηματική μεταβολή.

Ο Lindblom(1993) και οι Dowling & Pfeffer (1975) σχετικά με την απειλή της νομιμότητας μιας εταιρείας ή την διαπίστωση της ύπαρξης χάσματος σε αυτήν, προτείνουν τις ακόλουθες τέσσερις στρατηγικές:

1. Μεταβολή των προϊόντων ή της παραγωγικής διαδικασίας, ώστε να συμμορφώνονται με τις προσδοκίες του κοινωνικού συνόλου και έπειτα κοινοποίηση αυτού του γεγονότος.
2. Παρουσίαση στο κοινωνικό σύνολο διαφόρων πτυχών του προϊόντος που τονίζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του και την αναγκαιότητα της ύπαρξής του.

3. Μεταβολή των αντιλήψεων του κοινωνικού συνόλου , η οποία προκαλείται ύστερα από συσχετισμό του προϊόντος με στοιχεία αναφοράς αυξημένου κύρους νομιμότητας.
4. Μεταβολή των κοινωνικών προσδοκιών, με τέτοιο τρόπο ώστε οι τελευταίες να ευθυγραμμίζονται με τα προϊόντα και με τους αντικειμενικούς σκοπούς της εταιρείας.

Εξ' ορισμού οι εταιρικοί κοινωνικοί απολογισμοί οφείλουν να συμμορφώνονται με τουλάχιστον μία στρατηγική από τις προαναφερθείσες.

Οι δύο ανωτέρω θεωρίες: **η θεωρία των συμμετεχόντων μερών** και **η θεωρία της νομιμότητας** , σύμφωνα με τους Woodward, Edwards και Birkin (1996) από κοινού αντιλαμβάνονται τον κάθε οργανισμό ως μέλος του ευρύτερου κοινωνικού συστήματος. Η θεωρία της νομιμότητας εξετάζει την κοινωνία στο σύνολο της, ενώ η θεωρία των συμμετεχόντων μερών αποδέχεται ότι κάποιες ομάδες ατόμων μέσα στην κοινωνία είναι πιο ισχυρές από τις υπόλοιπες. Ωστόσο, σύμφωνα με την Khor KahHim A.(2004) αυτές οι δύο θεωρίες δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ανταγωνιστικές , αλλά ως εναλλακτικές προσεγγίσεις για την ανάλυση και εξέταση της εταιρικής συμπεριφοράς , σχετικά με την απόφαση της να κοινοποιήσει πληροφορίες στο κοινωνικό σύνολο.

Έτσι ενώ η θεωρία των συμμετεχόντων και η θεωρία της νομιμότητας μπορεί να ανταγωνίζονται για να εξηγήσουν τα διευθυντικά κίνητρα για την εθελοντική εταιρική κοινωνική δημοσίευση πληροφοριών, μπορούν και οι δύο πειστικά να εξηγήσουν το φαινόμενο .Ωστόσο , ταυτοποιώντας τις διαφορετικές μορφές της εταιρικής κοινωνικής δημοσίευσης πληροφοριών , την εθελοντική ή κατόπιν αιτήσεως ,οι θεωρητικές προοπτικές που προσφέρονται και κρίνονται μπορούν να παρέχουν καλύτερη ερμηνευτική δύναμη αν ήταν ανάλογες με τη φύση της εταιρικής κοινωνικής αποκάλυψης (Sandra van der Laan , 2009) .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

«ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ»

Η εμφάνιση και η εξάπλωση του φαινομένου της κοινωνικής λογιστικής με το πέρασμα των δεκαετιών καθιστά αναγκαία την διαμόρφωση προτύπων και θεσμικών πλαισίων με βάση τα οποία οι οργανισμοί και οι επιχειρήσεις θα καταρτίζουν τις κοινωνικές εκθέσεις και απολογισμούς τους. Με αυτό τον τρόπο οι διάφορες εταιρείες θα μπορούν να εκτιμούν τις επιπτώσεις που φέρουν οι λειτουργικές δραστηριότητες τους στο κοινωνικό σύνολο και να λογοδοτούν για αυτές.

Μια διεθνή πρωτοβουλία που μετρά ποσοτικά τον τρόπο με τον οποίο οι οργανισμοί αναπτύσσουν και επικοινωνούν πρακτικές υπευθυνότητας στο πλαίσιο της επιχειρηματικής τους δράσης αποτελεί το Accountability Rating.

Το accountability rating είναι ένα παγκόσμιο μη κερδοσκοπικό δίκτυο με εκπροσώπους σε : Λονδίνο, Ουάσινγκτον, Πεκίνο, Γενεύη , Σάο Πάολο και Σαν Φρανσίσκο. Ιδρύθηκε το 1995 για να προωθήσει καινοτομίες κοινωνικής ευθύνης που προωθούν την αειφόρο ανάπτυξη. Τα κύρια σημεία τα οποία μελετά το Accountability Rating είναι τα κάτωθι:

1. Ο βαθμός ενσωμάτωσης, εκ μέρους των εταιρειών, των υπεύθυνων πρακτικών στον τρόπο με τον οποίο ασκούν την δραστηριότητα τους.
2. Ο βαθμός κατά τον οποίο οι εταιρείες λογοδοτούν προς τους συμμετέχοντες τους (Stakeholders) και συνδιαλέγονται μαζί τους.
3. Οι πραγματικές επιδράσεις που έχει η λειτουργία των εταιρειών στην αγορά, το φυσικό περιβάλλον και την κοινωνία μέσα στην οποία λειτουργούν.

Η μέτρηση Accountability Rating που υλοποιείται από το 2004, έχει δημιουργηθεί από το διεθνές think- tank AccountAbility , σε συνεργασία με την κορυφαία συμβουλευτική εταιρεία σε θέματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης CSRnetwork. Στην Ελλάδα το θεσμό Accountability Rating υλοποιεί από το 2007 το Ινστιτούτο Κοινωνικής Καινοτομίας, αποκλειστικός εκπρόσωπος και εθνικός εταίρος του Accountability Rating.

Οι κύριοι σκοποί της διεξαγωγής του Accountability Rating είναι οι ακόλουθοι:

1. Να προάγει τη στρατηγική και συστηματική προσέγγιση στη διαχείριση της εταιρικής υπευθυνότητας.
2. Να βοηθήσει τις εταιρείες να βελτιώσουν το επίπεδο της υπευθυνότητας και της λογοδοσίας τους, μέσα από τον εντοπισμό των ισχυρών και αδύναμων σημείων τους και στην υπόδειξη βέλτιστων πρακτικών που αναδεικνύονται στην ευρύτερη αγορά.
3. Να συνεισφέρει στην ενεργό δημόσια συζήτηση αναφορικά με τον τρόπο με τον οποίο οι επιχειρήσεις μπορούν να συμβάλλουν στην εκπλήρωση των μακροπρόθεσμων αναγκών της κοινωνίας, προσφέροντας ταυτόχρονα πολύτιμη τεκμηρίωση για τη διαμόρφωση σχετικών πολιτικών και τη συλλογική δράση.
4. Να ενθαρρύνει την υγιή άμιλλα μεταξύ των επιχειρήσεων στον τομέα της υπευθυνότητας και της λογοδοσίας.

Η μεθοδολογία που ακολουθεί το Accountability Rating βασίζεται στις πρωτοβουλίες που έχουν αναλάβει διαχρονικά οι επιχειρήσεις και τα δίκτυα με τα οποία συνεργαζόμαστε, καθώς και στα ακόλουθα πλαίσια και πρότυπα:

1. **Τα πρότυπα : AA1000 Assurance Standard (Πρότυπο Πιστοποίησης) και AA1000 Stakeholder Engagement Standard (Πρότυπο διαλόγου με τα ενδιαφερόμενα μέρη)**, τα οποία έχουν αναπτυχθεί μέσα από πολυμερή διεθνή διάλογο για την ενίσχυση της ποιότητας και αξιοπιστίας των εταιρικών δράσεων και αναφορών σχετικά με την βιωσιμότητα. Αυτά παρέχουν το κύριο εννοιολογικό πλαίσιο του Accountability Rating.
2. **Το Οικουμενικό Σύμφωνο (Global Compact)** των Ηνωμένων Εθνών, που προσκαλεί τις επιχειρήσεις να υιοθετήσουν δέκα (10) οικουμενικές αρχές βιωσιμότητας για το περιβάλλον, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα εργασιακά πρότυπα και την καταπολέμηση της διαφθοράς με καθολική εφαρμογή σε όλες τους τις δραστηριότητες παγκοσμίως.
3. **Τις κατευθυντήριες οδηγίες Global Reporting Initiative (GRI)** για την σύνταξη αναφορών βιωσιμότητας –ένα σύνολο αρχών και δεικτών που αξιοποιούνται στην ομοιόμορφη κατάρτιση εκθέσεων δημοσιοποίησης των εταιρικών οικονομικών, οικολογικών και κοινωνικών επιτευγμάτων. Οι οποίες συνοδεύονται από ευρύ φάσμα τεχνικών και εξειδικευμένων κατευθυντήριων σημειώσεων και παραρτημάτων ανάλογα με τον κάθε κλάδο, που έχουν δημιουργηθεί μέσα σε από μια παγκόσμια συνεργασία πολλαπλών ενδιαφερομένων.
4. **Το διεθνές πρότυπο κοινωνικής ευθύνης Social Accountability- SA8000**, το οποίο αποτελεί ένα οικειοθελές πρότυπο που μπορεί να εφαρμοστεί σε οποιοδήποτε μεγέθους οργανισμούς και επιχειρήσεις σε όλους τους τομείς της βιομηχανίας. Το πρότυπο μπορεί να αντικαταστήσει ή να επαυξήσει ειδικούς κώδικες κοινωνικής ευθύνης επιχειρήσεων ή βιομηχανικών τομέων. Το SA8000 θέτει βασικά πρότυπα για: παιδική εργασία, καταναγκαστική εργασία, υγιεινή και ασφάλεια, ελευθερία συνδικαλιζέσθε και δικαίωμα συλλογικών διαπραγματεύσεων, διακρίσεις, πρακτικές πειθαρχίας καθώς και για ώρες εργασίας.

Πρέπει να τονιστεί ότι ο όρος εταιρική λογοδοσία που αναφέρθηκε παραπάνω ορίζεται ως η ικανότητα μιας εταιρείας να εξηγεί και να δικαιολογεί τις δράσεις τις καθώς και να αναλαμβάνει την ευθύνη για τις συνέπειες αυτών των δράσεων.

Σύμφωνα με το πλαίσιο AA1000, μια υπεύθυνη εταιρεία διακρίνεται από:

Διαφάνεια: γνωστοποιεί με ειλικρίνεια τις δράσεις της, τους λόγους για αυτές τις δράσεις και την επίδραση τους στους ανθρώπους και στο περιβάλλον.

Ανταπόκριση: ανταποκρίνεται στις ανησυχίες των ανθρώπων και των φορέων (ενδιαφερόμενα μέρη) που μπορούν να επηρεάσουν ή να επηρεάζονται από τη δραστηριότητα της εταιρείας.

Συμμόρφωση: δρα σύμφωνα προς τις ισχύουσες κανονιστικές διατάξεις αλλά και προς προαιρετικά πρότυπα.

Η μέτρηση Accountability Rating αξιολογεί τις εταιρείες σε τέσσερα ισοβαρή κύρια πεδία: στρατηγικές επιδιώξεις, εταιρική διακυβέρνηση και διοίκηση, συνεργασία με τους συμμετέχοντες, επιχειρησιακές επιδόσεις. Σε κάθε ένα από τα προαναφερθέντα πεδία οι εταιρείες βαθμολογούνται ως προς μια σειρά από κριτήρια τα οποία απαντούν σε καίρια ερωτήματα:

1. **Στρατηγικές επιδιώξεις:** στην βασική εταιρική στρατηγική, περιλαμβάνεται η πρόθεση της εταιρείας να αντιμετωπίσει κρίσιμα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και ευρύτερα οικονομικά ζητήματα;
2. **Εταιρική διακυβέρνηση και διοίκηση:** λογοδοτούν τα ανώτερα στελέχη της εταιρείας και το διοικητικό συμβούλιο προς τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη όταν

διαμορφώνουν στρατηγικές και διατυπώνουν πολιτικές σε σχέση με τα ζητήματα πέραν των στενά οικονομικών θεμάτων; Μεταφράζονται αυτά τα ζητήματα σε συστήματα διοίκησης, τυποποιημένες διαδικασίες, κίνητρα και μετρήσεις απόδοσης έναντι καθορισμένων στόχων;

3. **Συμμετοχή ενδιαφερομένων:** αναπτύσσει η εταιρεία διάλογο με τα άτομα και τις ομάδες ανθρώπων που έχουν εύλογο ενδιαφέρον για τη δραστηριότητα της, την επηρεάζουν ή επηρεάζονται από αυτή; Δημοσιοποιεί η εταιρεία τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές της επιδόσεις; Τα στοιχεία που δημοσιοποιεί συνοδεύονται από αξιόπιστη ανεξάρτητη πιστοποίηση;
4. **Επιχειρησιακές επιδόσεις:** πόσο αποτελεσματική είναι η εταιρεία ως προς την εφαρμογή της στρατηγικής, των συστημάτων διοίκησης και των μηχανισμών διαλόγου με τα ενδιαφερόμενα μέρη της; Μετρούνται οι επιδόσεις της εταιρείας ως προς το ευρύ φάσμα κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιδράσεων;

Τα παραπάνω ερωτήματα ικανοποιούνται ως επί το πλείστον από τις πληροφορίες που δημοσιοποιούν οι ίδιες οι εταιρείες, δηλαδή από τους ετήσιους απολογισμούς, τους κοινωνικούς απολογισμούς (ή εκθέσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη) και τα στοιχεία που εκτίθενται στις εταιρικές ιστοσελίδες, μέχρι και τον Αύγουστο κάθε έτους αναφοράς. Ως προς τις επιχειρησιακές επιδόσεις αξιολογούνται και αξιόπιστα δημοσιεύματα τρίτων, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν η εταιρεία έχει ενδεχομένως εμπλακεί σε αμφιλεγόμενα ζητήματα περιβαλλοντικής, κοινωνικής ή γενικότερα οικονομικής φύσης.

Υπάρχουν δύο στάδια τα οποία αξιολογούν τα τέσσερα προαναφερθέντα πεδία μέσω εξειδικευμένων αναλυτών:

Το **πρώτο στάδιο** αποτελείται από 145 δυαδικές ερωτήσεις (απαντώνται με ναι /όχι) σχετικά με την προσέγγιση και την επίδραση της διοίκησης της εταιρείας. Επιπλέον, απαντώνται τριάντα εξειδικευμένες ερωτήσεις που αφορούν τον εκάστοτε κλάδο που ανήκει κάθε εταιρεία και καταγράφουν το βαθμό στον οποίο η κάθε εταιρεία αναγνωρίζει και αντιμετωπίζει τα ειδικότερα ζητήματα του κλάδου.

Στο **δεύτερο στάδιο** γίνεται η αξιολόγηση του ευρύτερου πλαισίου αναφοράς, που αποτελείται από πέντε ερωτήσεις οι οποίες εμβαθύνουν στις εταιρικές επιδόσεις.

Ανώτεροι αναλυτές απαντούν σε αυτές τις ερωτήσεις με πλήρη και διεξοδική τεκμηρίωση της αξιολόγησης τους, την οποία ο κάθε αναλυτής θέτει προς συζήτηση και έγκριση προς όλους τους ομολόγους του.

Η συγκεκριμένη μεθοδολογία υπόκειται σε ετήσια επανεξέταση ούτως ώστε να αποτυπώνονται διαρκώς τα πλέον επίκαιρα ζητήματα και οι βελτιωμένες πρακτικές που αναδεικνύονται.

Η αξιολόγηση Accountability Rating στηρίζεται κυρίως στα στοιχεία που δημοσιοποιούν οι ίδιες οι εταιρείες και εν μέρει – για την ανάλυση του πεδίου επιχειρησιακών επιδόσεων- σε έγκυρα δημοσιεύματα του τύπου. Η μέθοδος αυτή εμπερικλείει τα παρακάτω πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα:

Στοιχεία που κοινοποιούν οι εταιρείες:

1. Δεδομένου ότι το Rating δεν σχετίζεται μόνο με τις υπεύθυνες πρακτικές, αλλά και με τη σχετική ενημέρωση των συμμετεχόντων και του ευρύτερου κοινού, η αξιολόγηση εύλογα βασίζεται σε στοιχεία που ζητούνται από τις εταιρείες για τους σκοπούς της αξιολόγησης.
2. Η άντληση των στοιχείων από δημόσια διαθέσιμες πηγές καθιστά διαφανή τη διαδικασία αξιολόγησης, δεδομένου ότι τα σχετικά στοιχεία τεκμηρίωσης είναι επαληθεύσιμα από οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο.

3. Παρόλα αυτά, οι απολογισμοί των εταιρειών συχνά καθυστερούν να εκδοθούν και οι εταιρικές ιστοσελίδες καθυστερούν να ενημερωθούν. Οι εταιρείες ενημερώνονται άμεσα για την επικείμενη αξιολόγηση και διασφαλίζεται η κρίση επί των πλέον πρόσφατων στοιχείων. Όμως αυτά συχνά απεικονίζουν την κατάσταση σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή του παρελθόντος –συνήθως στο τέλος του προηγούμενου οικονομικού έτους ή το μήνα Αύγουστο του έτους αναφοράς-. Οι τρέχουσες επιδόσεις της εκάστοτε εταιρείας ενδέχεται να έχουν ήδη διαφοροποιηθεί.

Δημοσιεύσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης:

1. Αρκετά συχνά, κάποια αμφιλεγόμενα ζητήματα που αφορούν τη λειτουργία μιας εταιρείας, δεν προβάλλονται από την ίδια την εταιρεία, αλλά αποτελούν αντικείμενο της επικαιρότητας και δημοσιότητας μέσω της προβολής τους από έντυπα και ηλεκτρονικά ΜΜΕ. Τα ζητήματα αυτά εύλογα οφείλουν να λαμβάνονται υπόψη σε μία αξιολόγηση της δημόσιας λογοδοσίας των εταιρειών.
2. Ορισμένες φορές, ωστόσο, τα ΜΜΕ ενδέχεται να τοποθετούν υπερβολική έμφαση στην κάλυψη ορισμένων αμφιλεγόμενων ζητημάτων, ενώ άλλα ζητήματα να μην καλύπτονται επαρκώς ή και καθόλου. Για το λόγο αυτό, χρησιμοποιούνται μόνο έντυπες ή ηλεκτρονικές πηγές ευρέως αποδεκτής εγκυρότητας και αξιοπιστίας και μόνο στον περιορισμένο βαθμό που απαιτείται για την ανάλυση του πεδίου Επιχειρησιακών Επιδόσεων.

Ο χαρακτήρας της Κατάταξης:

Με βάση το σύνολο της μεθοδολογίας του Accountability Rating και τις παραδοχές που προαναφέρθηκαν, προκύπτει με σαφήνεια ο χαρακτήρας της Κατάταξης ως ενδεικτικό μέτρο αξιολόγησης της υπευθυνότητας και λογοδοσίας των εταιρειών, ως μέσο παρακίνησης και εργαλείο βελτίωσης των επιδόσεων κάθε εταιρείας, σε σχέση με τα δικά της περιθώρια βελτίωσης και σε σχέση με τις βέλτιστες πρακτικές του κλάδου και της αγοράς, καθώς και ως μέθοδος αποτύπωσης της εξέλιξης αυτών των επιδόσεων από χρόνο σε χρόνο.

Εφαρμογή του Accountability Rating:

Η μέτρηση Accountability Rating εφαρμόζεται κάθε χρόνο στις 100 μεγαλύτερες (σε κύκλο εργασιών) εταιρείες του κόσμου, σύμφωνα με την κατάταξη Fortune Global 500 που δημοσιεύει κάθε Ιούλιο το περιοδικό Fortune. Τα αποτελέσματα της μέτρησης δημοσιεύονται στο Fortune το Νοέμβριο κάθε έτους. Σε συνεργασία με κατά τόπους εθνικούς εταίρους, διενεργούνται και δημοσιεύονται μετρήσεις και σε επίπεδο χωρών. Εκτός από την Ελλάδα, το 2008 διενεργήθηκαν εθνικές μετρήσεις για τις μεγαλύτερες εταιρείες και στη Βουλγαρία, Ιταλία, Νότια Κορέα, Ουγγαρία, Πορτογαλία, Ρωσία και Τουρκία.

Μέσω της εφαρμογής του Accountability Rating διασφαλίζεται η ποιότητα και η αντικειμενικότητα των κοινωνικών απολογισμών που καταρτίζουν οι εταιρείες γιατί:

1. Η ομοιόμορφη ερμηνεία και αντιμετώπιση των ερωτήσεων διασφαλίζεται μέσω της άρτιας διαρκούς εκπαίδευσης του συνόλου των αναλυτών στην τρέχουσα μεθοδολογία του Accountability Rating και μέσω της διαβούλευσης εντός της ομάδας αναλυτών κατά την αξιολόγηση των ερωτήσεων εμβάθυνσης.
2. Η αντικειμενικότητα των απαντήσεων διασφαλίζεται μέσω της υποχρεωτικής παραπομπής, σε κάθε απάντηση δυαδικής ερώτησης και σε κάθε τεκμηρίωση

ερώτησης εμπάθυνας, στο συγκεκριμένο σημείο άντλησης της σχετικής πληροφορίας από τις δημόσια διαθέσιμες πηγές.

3. Ως προς την αξιολόγηση των 100 μεγαλύτερων εταιρειών του κόσμου (G100), μία ανεξάρτητη επιτροπή ειδικών επιθεωρεί τη βαθμολογία των εταιρειών πριν από τη δημοσίευσή της. Εάν η επιτροπή κρίνει ότι κάποια βαθμολογία δεν αποτυπώνει με ακρίβεια το πραγματικό επίπεδο υπευθυνότητας και λογοδοσίας κάποιων εταιρειών, τότε η συγκεκριμένη αξιολόγηση τίθεται προς επανεξέταση και η βαθμολογία ενδέχεται να αναθεωρηθεί. Μετά την ολοκλήρωση και αυτής της διαδικασίας, οι βαθμολογίες συγκρίνονται με στοιχεία της Ελβετικής εταιρείας επενδυτικής έρευνας και παροχής πληροφοριών ASSET4. Αυτή η σύγκριση επιτρέπει τον εντοπισμό συσχετισμών ή αντιφάσεων ανάμεσα στη βαθμολογία του Accountability Rating και στις λοιπές επιχειρησιακές επιδόσεις των εταιρειών.
4. Ως προς την αξιολόγηση των 100 μεγαλύτερων εταιρειών σε εθνικό επίπεδο, οι απαντήσεις των αναλυτών των εθνικών εταίρων υποβάλλονται σε ενδελεχή έλεγχο ποιότητας από τον οργανισμό Accountability πριν από τη δημοσίευσή τους.

5.1 Το Πρότυπο AA1000

Το πρότυπο διαχείρισης AA1000 αναπτύχθηκε από το Institute of Social and Ethical AccountAbility (ISEA), έναν πρωτοποριακό διεθνή οργανισμό που αποτελείται από μέλη και συνεργάτες από τον επιχειρηματικό κόσμο, τη δημόσια διοίκηση και το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Στόχος του είναι η προώθηση της υπευθυνότητας και της βιώσιμης ανάπτυξης. Το πρότυπο αυτό, βοηθάει τις επιχειρήσεις να βελτιώσουν την ποιότητα της κοινωνικής λογιστικής τους και τις διαδικασίες κοινωνικού απολογισμού και ελέγχου. Μπορεί να λειτουργήσει, είτε ως ο συνδυαστικός κρίκος των υπαρχόντων προτύπων και συστημάτων διαχείρισης της ποιότητας, του περιβάλλοντος και της κοινωνικής επίδρασης της επιχείρησης, είτε ως αυτόνομο σύστημα για τη διαχείριση και επικοινωνία της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

Το AA1000 αποτελείται από συγκεκριμένες αρχές που συνθέτουν ένα πρότυπο διαδικασιών για την ανάληψη και διαχείριση της κοινωνικής ευθύνης μιας επιχείρησης και δεν θέτει συγκεκριμένα επίπεδα απόδοσης και συνεπώς, είναι κατάλληλο για επιχειρήσεις και οργανισμούς από κάθε τομέα δραστηριότητας ανεξαρτήτως μεγέθους και πολυπλοκότητας. Μπορεί να εφαρμοστεί σταδιακά και επικεντρώνεται στη συνεχή βελτίωση των διαδικασιών μιας επιχείρησης.

Το AA1000 επικεντρώνεται κυρίως στις αρχές της διαφάνειας, της ανταπόκρισης, της συμμόρφωσης και στην ευρύτερη διαδικασία της κοινωνικής λογιστικής, μέσω της οποίας η επιχείρηση μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες και τις απαιτήσεις των συμμετεχόντων μερών, προωθώντας ταυτόχρονα τα επιχειρηματικά της συμφέροντα. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η κοινωνική λογιστική, δε διαφέρει σημαντικά από τη λογιστική όπως εφαρμόζεται για τα οικονομικά μεγέθη της επιχείρησης. Ο κύριος σκοπός είναι να εξηγηθούν οι ενέργειες, οι παραλήψεις, το ρίσκο και οι αλληλεξαρτήσεις για τις οποίες η επιχείρηση είναι κοινωνικά υπεύθυνη απέναντι σε όσους έχουν νόμιμο ενδιαφέρον. Όλη αυτή η διαδικασία οφείλει να διέπεται από διαφάνεια (transparency), ανταπόκριση (responsiveness) και συμμόρφωση (compliance). Η αρχή της διαφάνειας εκφράζει την υποχρέωση να αποδίδεται λογαριασμός σε όσους έχουν νόμιμο ενδιαφέρον, δηλαδή τα ενδιαφερόμενα μέρη της επιχείρησης (Stakeholders), χωρίς σκόπιμες αποκρύψεις. Η αρχή της ανταπόκρισης συνεπάγεται ότι η εταιρεία είναι υπεύθυνη για την ανάπτυξη διαδικασιών και στόχων

που να υποστηρίζουν τη συνεχή βελτίωση της κοινωνικής απόδοσης. Η αρχή της συμμόρφωσης υπονοεί την υποχρέωση της επιχείρησης να τηρεί τους νόμους, τα πρότυπα, τις εσωτερικές διαδικασίες και τις πολιτικές που έχουν υιοθετηθεί για την κοινωνική λογιστική της.

Οι Αρχές του AA1000

Οι αρχές που διέπουν το πρότυπο AA1000, και αναλύονται αμέσως παρακάτω, μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο σχεδιασμό και διαχείριση ενός εταιρικού συστήματος κοινωνικής λογιστικής στην προετοιμασία του κοινωνικού απολογισμού και τον έλεγχο της.

Με τον όρο περιεκτικότητα (inclusivity) εννοείται η υποχρέωση να λαμβάνονται υπ' όψιν σε όλα τα στάδια της κοινωνικής λογιστικής, του κοινωνικού απολογισμού και ελέγχου οι επιθυμίες και οι ανάγκες όλων των συμμετεχόντων μερών που επηρεάζονται από την επιχείρηση. Το εύρος και η φύση της διαδικασίας αντανακλούνται στις ακόλουθες έννοιες.

Η προσέγγιση οφείλει να είναι ολοκληρωμένη (completeness - πληρότητα) και να περιλαμβάνει όλους τους τομείς δραστηριότητας που σχετίζονται με την κοινωνική ευθύνη της επιχείρησης. Η προσέγγιση πρέπει να είναι απτή και να συμπεριλαμβάνει τις σημαντικές πληροφορίες που ενδέχεται να επηρεάσουν τα ενδιαφερόμενα μέρη στην κρίση τους επί της κοινωνικής ευθύνης της επιχείρησης (materiality- απτή προσέγγιση). Ταυτόχρονα, οι διαδικασίες της κοινωνικής λογιστικής γίνονται με συστηματικό και προκαθορισμένο τρόπο και επαναλαμβάνονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα (regularity and timeless- τακτική επανάληψη).

Οι πληροφορίες πρέπει να δίνονται με τρόπο κατανοητό. Αυτό επιτυγχάνεται με τον έλεγχο των διαδικασιών από ανεξάρτητο ελεγκτή (quality assurance- διασφάλιση ποιότητας) και την ελεύθερη διάδοση των αποτελεσμάτων της κοινωνικής λογιστικής – συνήθως υπό την μορφή του κοινωνικού απολογισμού - προς κάθε συμμετέχοντα (accessibility-προσβασιμότητα). Οι πληροφορίες που παρέχονται στους συμμετέχοντες υπόκεινται σε εσωτερικές και εξωτερικές συγκρίσεις και οφείλουν να είναι αξιόπιστες, σχετικές με τα ζητήματα που αφορούν και σε μορφή που να ευνοεί την κατανόηση τους (quality of information- ποιότητα πληροφοριών).

Η διαδικασία της κοινωνικής λογιστικής είναι συνεχής, οφείλει να αποτελεί μέρος της καθημερινής λειτουργίας της εταιρείας, των επιχειρηματικών συστημάτων που εφαρμόζει όπως επίσης και της διαδικασίας λήψης αποφάσεων και να μην θεωρείται μια απομονωμένη διαδικασία παραγωγής απολογισμού (embeddedness- ενσωμάτωση). Τέλος, η διαδικασία πρέπει να στοχεύει στη συνεχή βελτίωση διαμέσου της εκτίμησης της απόδοσης και της υιοθέτησης στόχων βελτίωσης για τα επιμέρους ζητήματα (continuous improvement-συνεχής βελτίωση).

Η διαδικασία του AA1000

Το AA1000 είναι ένα πρότυπο που σχετίζεται ως επί το πλείστον με τις διαδικασίες και λιγότερο με τα αποτελέσματα. Από πλευρά φιλοσοφίας είναι αρκετά κοντά με τα αντίστοιχα διεθνή πρότυπα ασφάλισης και ποιότητας, ιδιαίτερα όσον αφορά τους στόχους και την δομή του, αν και διαφέρει στην εφαρμογή, καθώς δεν απαιτεί πιστοποίηση για τις επιχειρήσεις –χρήστες, παρά μόνο για τους ελεγκτές. Περιγράφει επίπεδα οργάνωσης και στάδια ενεργειών, χωρίς όμως να καθορίζει την ποιότητα των αποτελεσμάτων. Η διαδικασία του προτύπου αυτού αποτελείται από τέσσερα στάδια:

1. Το στάδιο του σχεδιασμού
2. Το στάδιο της λογιστικής
3. Το στάδιο της προετοιμασίας της έκθεσης απολογισμού και ελέγχου, και
4. Το στάδιο της ενσωμάτωσης.

Κατά το στάδιο του **σχεδιασμού (planning)** η κάθε εταιρεία δεσμεύεται στη διαδικασία της κοινωνικής λογιστικής, καθορίζει τις αξίες που τη διακρίνουν και αναγνωρίζει τα ενδιαφερόμενα μέρη που σχετίζονται με την λειτουργία της εκάστοτε εταιρείας και έχουν νόμιμο ενδιαφέρον για την κοινωνική ευθύνη της. Ο σχεδιασμός ξεκινά από το σύστημα αξιών που έχει υιοθετήσει η επιχείρηση. Αυτές οι αρχές συνήθως αντικατοπτρίζονται στην αποστολή ή τις επιχειρηματικές αρχές της εταιρείας και καλύπτουν τις σχέσεις με τα πιο σημαντικά ενδιαφερόμενα μέρη. Οι αξίες της επιχείρησης επηρεάζουν τον τρόπο που αυτή αντιμετωπίζεται από τους συμμετέχοντες, την εταιρική φήμη και εικόνα και γενικότερα τον τρόπο που η επιχείρηση δραστηριοποιείται σε όλο το φάσμα των ενεργειών της. Σύμφωνα με το AA1000, οι αξίες αποτελούν τη βάση για την κατανόηση της κοινωνικής λογιστικής μιας εταιρείας, καθώς καθορίζουν τους στόχους και τις ενέργειες και παρέχουν μια σταθερή βάση για συγκρίσεις της απόδοσης. Για τις ανάγκες της κοινωνικής λογιστικής οι αξίες πρέπει να διαπιστωθούν σε τέτοια μορφή, ώστε να είναι εύκολα διαθέσιμες στα ενδιαφερόμενα μέρη.

Στο στάδιο της **λογιστικής (accounting)** αναγνωρίζονται τα ζητήματα κλειδιά για την κοινωνική ευθύνη της επιχείρησης, καθορίζεται το εύρος της διαδικασίας, συγκεκριμενοποιούνται οι δείκτες σύμφωνα με τους οποίους θα μετρηθεί η απόδοση, συλλέγονται οι απαραίτητες πληροφορίες και δημιουργείται ένα σχέδιο βελτίωσης. Τα ζητήματα κλειδιά αφορούν ζητήματα ευρείας εφαρμογής και σημασίας, καθώς επίσης και στενά καθορισμένα επιχειρηματικά ή εργασιακά θέματα. Μετά την ταυτοποίηση τους αξιολογούνται ανάλογα με το βάρος των πιθανών επιπτώσεων τους για την εταιρεία και τους συμμετέχοντες σε αυτή και επιλέγονται τα πιο βασικά. Ακολούθως τίθενται τα όρια λειτουργίας του συστήματος κοινωνικής λογιστικής. Καθορίζεται το εύρος των διαδικασιών και του ελέγχου και αιτιολογούνται πιθανές εξαιρέσεις συγκεκριμένων περιοχών και δράσεων της επιχείρησης από την κοινωνική λογιστική. Η δημιουργία ενός συστήματος δεικτών απόδοσης για τα ζητήματα- κλειδιά που έχουν επιλεγεί αποτελεί το αμέσως επόμενο βήμα. Οι δείκτες αυτοί οφείλουν να είναι τεχνικώς άρτιοι, κατανοητοί και να επιδέχονται αναθεώρηση. Το AA1000 προτείνει οι δείκτες να αντιπροσωπεύουν τις αξίες και τους στόχους της επιχείρησης, τις προσδοκίες των συμμετεχόντων μερών και τις ευρύτερες απαιτήσεις του κοινωνικού συνόλου. Οι δείκτες πρέπει να μετρούν την απόδοση, τόσο των συστημάτων- διαδικασιών, όσο και τα αποτελέσματα τους να διευκολύνουν την αναγνώριση τάσεων και προβλημάτων, την ανάλυση και αντιμετώπιση τους. Το Global Reporting Initiative (GRI) και άλλες παρόμοιες πρωτοβουλίες παρέχουν κάποιους ενδεικτικούς δείκτες για χρήση σε επιχειρήσεις διαφορετικών κλάδων παγκοσμίως για τα κύρια επιμέρους ζητήματα της οικονομικής, περιβαλλοντικής και κοινωνικής απόδοσης.

Κατά το **στάδιο της προετοιμασίας της έκθεσης απολογισμού και ελέγχου (audit and reporting)**, ετοιμάζεται ο κοινωνικός απολογισμός στηριζόμενος στα αποτελέσματα του προηγούμενου σταδίου. Ακολούθως υποβάλλεται σε ανεξάρτητο ελεγκτή και δημοσιεύεται προς τα ενδιαφερόμενα μέρη. Δεν υφίσταται κάποιο συγκεκριμένο πρότυπο κοινωνικού απολογισμού. Κατά κοινή ομολογία θα πρέπει ο κοινωνικός απολογισμός να αντικατοπτρίζει την πραγματικότητα και να διέπεται από τις αρχές του AA1000, χωρίς όμως να καθίσταται απαραίτητη η συμμόρφωση με

συγκεκριμένη μορφή ή μέθοδο παρουσίασης. Οι περισσότερες εταιρείες επιλέγουν έτσι ώστε ο κοινωνικός απολογισμός που δημοσιεύουν να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες τους. Η διαδικασία του ελέγχου από ανεξάρτητο και διαπιστευμένο στο AA1000 ελεγκτή επικεντρώνεται στην εξέταση των αρχείων, των δηλώσεων, των συστημάτων και των διαδικασιών μιας επιχείρησης μαζί με τους ισχυρισμούς της για την απόδοση της στα ζητήματα κοινωνικής ευθύνης. Οι ελεγκτές παρέχουν τόσο στην εταιρεία, όσο και στους συμμετέχοντες αυτής την διασφάλιση και την επιβεβαίωση που αφορά την ακρίβεια των στοιχείων με βάση τα οποία καταρτίζεται ο κοινωνικός απολογισμός.

Στο τελευταίο στάδιο της **ενσωμάτωσης (embeddedness)**, συστηματοποιείται η παραπάνω διαδικασία που αναφέρθηκε ως τώρα, ώστε να αποτελεί φυσικό μέρος της επιχειρηματικής λειτουργίας. Εκτελούνται συχνοί εσωτερικοί έλεγχοι και οργανώνεται η συλλογή και διαχείριση των πληροφοριών που είναι αναγκαίες για την κοινωνική λογιστική.

Και τα τέσσερα παραπάνω στάδια διέπονται από το διάλογο, τη συνεργασία και την αλληλεπίδραση με τα ενδιαφερόμενα μέρη (Stakeholder Engagement) λαμβάνοντας υπ' όψιν κατά το δυνατόν και πιθανές σιωπηρές ομάδες ενδιαφερομένων. Σημαντικά ζητήματα που έρχονται στο προσκήνιο είναι αυτό της εμπιστοσύνης που σταδιακά θα πρέπει να οικοδομηθεί μεταξύ της επιχείρησης και των συμμετεχόντων μερών της, ώστε αυτή να καταστεί εποικοδομητική, καθώς και το ζήτημα του περιεχομένου του διαλόγου που πρέπει να οριστεί ανάλογα με το είδος της σχέσης και το εύρος της συνεργασίας που επιδιώκεται.

5.2 Το Οικουμενικό Σύμφωνο

Το Οικουμενικό Σύμφωνο αποτελεί ένα πλαίσιο για τις επιχειρήσεις που δεσμεύονται να ευθυγραμμίσουν τις λειτουργίες τους και τις στρατηγικές τους με 10 παγκόσμια αποδεκτές αρχές στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των συνθηκών εργασίας, του περιβάλλοντος και της καταπολέμησης της διαφθοράς.

Ως η μεγαλύτερη, παγκόσμια πρωτοβουλία εταιρικής υπευθυνότητας –με χιλιάδες συμμετέχοντες από περισσότερες από 100 χώρες- το Οικουμενικό Σύμφωνο έχει ως πρωταρχικό στόχο την οικοδόμηση και προώθηση της κοινωνικής νομιμότητας των επιχειρήσεων και των αγορών. Μία επιχείρηση που υπογράφει για το Οικουμενικό Σύμφωνο μοιράζεται την πεποίθηση ότι εταιρικές πρακτικές στηριζόμενες σε παγκόσμιες αρχές, συμβάλλουν σε μία σταθερότερη, δίκαιότερη και περιεκτικότερη παγκόσμια αγορά και βοηθούν στην οικοδόμηση πιο ευημερών κοινωνιών.

Η επιχειρηματικότητα, το εμπόριο και οι επενδύσεις αποτελούν βασικούς πυλώνες για την ευημερία και την ειρήνη. Η επιχειρηματική δραστηριότητα, όμως, συχνά συνδέεται με σοβαρά διλήμματα, πχ. πρακτικές εκμετάλλευσης, διαφθορά, ανισότητα εισοδημάτων και εμπόδια που αποθαρρύνουν την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα. Υπεύθυνες επιχειρηματικές πρακτικές μπορούν με πολλούς τρόπους να οικοδομήσουν κλίμα εμπιστοσύνης και ένα κοινωνικό κεφάλαιο, συμβάλλοντας σε μια ολοκληρωμένη ανάπτυξη και σε αειφόρες αγορές.

Το Οικουμενικό Σύμφωνο είναι μια καθαρά εθελοντική, διεθνής πρωτοβουλία με δύο κυρίαρχους στόχους:

1. Να αποτελέσουν, οι δέκα αρχές, κυρίαρχο ρεύμα στις επιχειρηματικές δραστηριότητες σε ολόκληρο τον κόσμο.
2. Να λειτουργήσει, η πρωτοβουλία, ως καταλύτης για δράσεις που στηρίζουν τους αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας των Ηνωμένων Εθνών.

Για να επιτύχει αυτούς τους στόχους, το Οικουμενικό Σύμφωνο προσφέρει δυνατότητες για μάθηση και δέσμευση μέσα από διάφορους μηχανισμούς: Διάλογους Πολιτικής, Μάθηση, Τοπικά Δίκτυα, και Συμπράξεις.

Το Οικουμενικό Σύμφωνο ΕΙΝΑΙ...

Μία εθελοντική πρωτοβουλία για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης και της εταιρικής υπευθυνότητας

Το Οικουμενικό Σύμφωνο ΔΕΝ είναι...

Νομικά δεσμευτικό

Ένα σύνολο αξιών που βασίζονται σε παγκόσμια αποδεκτές αξίες

Ένα μέσο για έλεγχο της εταιρικής συμπεριφοράς και την επιβολή συμμόρφωσης

Ένα δίκτυο εταιριών και λοιπών ενδιαφερόμενων μελών

Ένα πρότυπο, ένα σύστημα διοίκησης, ή ένας κώδικας συμπεριφοράς

Ένα forum για μάθηση και ανταλλαγή εμπειριών

Ένα κανονιστικό όργανο ή ένα εργαλείο για δημόσιες σχέσεις

Η εταιρική δέσμευση

Η συμμετοχή στο Οικουμενικό Σύμφωνο συνεπάγεται μια ορατή δέσμευση στις 10 αρχές της πρωτοβουλίας. Προϋποθέτει, δε, τις παρακάτω ενέργειες:

1. Το ξεκίνημα αλλαγών στις λειτουργίες της επιχείρησης έτσι ώστε το Οικουμενικό Σύμφωνο και οι αρχές του να ενσωματωθούν στην διοίκηση, στην στρατηγική, την κουλτούρα και τις καθημερινές λειτουργίες της επιχείρησης.
2. Τη δημοσίευση ως τμήμα του ετήσιου απολογισμού ή παρόμοιας δημόσιας εταιρικής αναφοράς ,π.χ. αναφορά αειφορίας - μιας περιγραφής των τρόπων με τους οποίους η επιχείρηση υποστηρίζει το Οικουμενικό Σύμφωνο και τις αρχές του (COP) -και
3. Τη δημόσια υπεράσπιση του Οικουμενικού Συμφώνου και των αρχών του μέσω επικοινωνιακών εργαλείων όπως δελτία τύπου, ομιλίες, κτλ.

Επιπλέον στα παραπάνω, οι επιχειρήσεις μπορούν να μεγιστοποιήσουν τα οφέλη από τη συμμετοχή τους στο Οικουμενικό Σύμφωνο μέσω συμμετοχής σε διάλογους πολιτικής, εκπαιδευτικά forum, και συνεργασίες.

Μία ηγετική πρωτοβουλία

Ένα ακόμα μοναδικό χαρακτηριστικό του Οικουμενικού Συμφώνου είναι η προσωπική δέσμευση της διεύθυνσης μιας επιχείρησης. Η προσωπική συμμετοχή ενός υψηλά ιστάμενου διευθυντικού στελέχους αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς τους εργαζόμενους και στους υπόλοιπους συμμετέχοντες ότι η δέσμευση της εταιρίας στην κοινωνική ευθύνη αποτελεί λειτουργική και στρατηγική προτεραιότητα. Αυτού του είδους η δέσμευση μπορεί ως εκ τούτου να έχει εξαιρετική επιρροή στην ποιότητα της εφαρμογής του Οικουμενικού Συμφώνου.

Οι 10 αρχές

Οι 10 αρχές του Οικουμενικού Συμφώνου στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των συνθηκών εργασίας, του περιβάλλοντος, και της αντιμετώπισης της διαφθοράς έχουν κερδίσει την παγκόσμια συναίνεση και βασίζονται στα παρακάτω:

1. Στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.
2. Στη Διακήρυξη για τις Βασικές Αρχές και τα Δικαιώματα στην Εργασία από το Διεθνή Οργανισμό Εργασίας.

3. Στη Διακήρυξη του Ρίο για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη.
4. Στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών ενάντια στη Διαφθορά.

Οι αρχές αυτές είναι:

Ανθρώπινα Δικαιώματα

Αρχή 1η:

Οι επιχειρήσεις οφείλουν να υποστηρίζουν και να σέβονται την προστασία των διεθνώς διακηρυγμένων ανθρώπινων δικαιωμάτων

Αρχή 2η:

Οι επιχειρήσεις οφείλουν να διασφαλίζουν ότι οι δικές τους δραστηριότητες δεν εμπλέκονται σε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Συνθήκες εργασίας

Αρχή 3η:

Οι επιχειρήσεις οφείλουν να προασπίζουν το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι και την αποτελεσματική αναγνώριση του δικαιώματος της συλλογικής διαπραγμάτευσης.

Αρχή 4η:

Οι επιχειρήσεις οφείλουν να προασπίζουν την εξάλειψη κάθε μορφής καταναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας.

Αρχή 5η:

Οι επιχειρήσεις οφείλουν να προασπίζουν την ουσιαστική κατάργηση της παιδικής εργασίας.

Αρχή 6η:

Οι επιχειρήσεις οφείλουν να προασπίζουν την εξάλειψη των διακρίσεων στις προσλήψεις και την απασχόληση.

Περιβάλλον

Αρχή 7η:

Οι επιχειρήσεις οφείλουν να ακολουθούν προληπτική προσέγγιση ως προς τις περιβαλλοντικές προκλήσεις.

Αρχή 8η:

Οι επιχειρήσεις οφείλουν να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της περιβαλλοντικής υπευθυνότητας.

Αρχή 9η:

Οι επιχειρήσεις οφείλουν να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη και διάδοση τεχνολογιών που είναι φιλικές προς το περιβάλλον.

Καταπολέμηση της Διαφθοράς

Αρχή 10η:

Οι επιχειρήσεις οφείλουν να αντιτίθενται σε κάθε μορφής διαφθορά, συμπεριλαμβανομένου του εκβιασμού και της δωροδοκίας.

Το Οικουμενικό Σύμφωνο δεν είναι μία παραδοσιακή υπηρεσία του Ο.Η.Ε., αλλά ένα δίκτυο που υφίσταται για την προώθηση μιας πρωτοβουλίας. Στον πυρήνα του βρίσκεται το Γραφείο του Οικουμενικού Συμφώνου με έξι υπηρεσίες του Ο.Η.Ε. – το Γραφείο του Ύπατου Αρμοστή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (OHCHR), η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ILO), το Πρόγραμμα Περιβάλλοντος του Ο.Η.Ε. (UNEP), το Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Ο.Η.Ε. (UNDP), ο Οργανισμός Βιομηχανικής Ανάπτυξης του Ο.Η.Ε. (UNIDO) και το Γραφείο Καταπολέμησης των Ναρκωτικών και της Εγκληματικότητας του Ο.Η.Ε. (UNODC). Επί πλέον του Ο.Η.Ε., που δρα κεντρικά και συντονιστικά, στην Πρωτοβουλία καλούνται να συμπράξουν: Εταιρίες, των οποίων τη δράση φιλοδοξεί να επηρεάσει.

Εργαζόμενοι, από τους οποίους ουσιαστικά πραγματοποιείται η παγκόσμια παραγωγή.

Μη κυβερνητικές οργανώσεις, που εκπροσωπούν την ευρύτερη κοινότητα των ενδιαφερομένων .

Κυβερνήσεις, οι οποίες προσδιόρισαν τις αρχές πάνω στις οποίες βασίζεται η πρωτοβουλία.

Τα οφέλη που προκύπτουν για τις επιχειρήσεις που συμμετέχουν στην πρωτοβουλία αυτή είναι:

1. Παραγωγή πρακτικών λύσεων σε σύγχρονα προβλήματα της παγκοσμιοποίησης, της βιώσιμης ανάπτυξης και της κοινωνικής υπευθυνότητας σ' ένα πολύσυμμετοχικό πλαίσιο.
2. Μάθηση από καλές πρακτικές και διδάγματα.
3. Αξιοποίηση της διεθνούς εμπειρίας του Ο.Η.Ε. και ένωση των δυνάμεων με κυβερνήσεις, άλλες επιχειρήσεις, την κοινωνία των πολιτών και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.
4. Διαχείριση κινδύνων αναπτύσσοντας καλύτερη προληπτική δράση σε καίρια θέματα.
5. Πρόσβαση στην ευρύτατη γνώση του Ο.Η.Ε. σε αναπτυξιακά θέματα.
6. Ανάληψη ηγετικών πρωτοβουλιών, μέσω της ανάπτυξης κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνων πρακτικών.
7. Βελτίωση της εταιρικής εικόνας, της ικανότητας διοίκησης , του ηθικού των εργαζομένων και της παραγωγικότητάς τους , όπως και της λειτουργικής αποτελεσματικότητάς τους.

5.3 Global Reporting Initiative (GRI, πηγή: www.globalreporting.org)

Οι κοινωνικοί απολογισμοί ή απολογισμοί βιωσιμότητας πρέπει να παρέχουν μια ισορροπημένη και εύλογη παρουσίαση της επίδοσης του οργανισμού που τους καταρτίζει ως προς τη βιωσιμότητα – συμπεριλαμβανομένης της θετικής και της αρνητικής συνεισφοράς.

Οι Κατευθυντήριες Οδηγίες Global Reporting Initiative (GRI) για τη Σύνταξη Αναφορών Βιωσιμότητας συνιστούν ένα σύνολο αρχών και δεικτών που αξιοποιούνται στην ομοιόμορφη κατάρτιση εκθέσεων δημοσιοποίησης των εταιρικών οικονομικών, οικολογικών και κοινωνικών επιτευγμάτων. Συνοδεύονται από ευρύ φάσμα τεχνικών και εξειδικευμένων κατευθυντήριων σημειώσεων και παραρτημάτων, ανάλογα με τον κάθε κλάδο, που έχουν διαμορφωθεί μέσα από μία παγκόσμια συνεργασία πολλαπλών ενδιαφερομένων.

Οι απολογισμοί βιωσιμότητας που βασίζονται στο Πλαίσιο Έκδοσης Απολογισμών GRI δημοσιοποιούν τα συμπεράσματα και τα αποτελέσματα που εξήχθησαν κατά την περίοδο του απολογισμού όσον αφορά τις δεσμεύσεις, τη στρατηγική και τη διοικητική πρακτική του οργανισμού. Οι απολογισμοί με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές του GRI μπορούν να χρησιμοποιηθούν, μεταξύ άλλων, για τους παρακάτω σκοπούς:

Συγκρισιμότητα (benchmarking) και αξιολόγηση των επιδόσεων βιωσιμότητας όσον αφορά στη νομοθεσία, στα πρότυπα, στους κώδικες, στα πρότυπα επιδόσεων και στις εθελοντικές πρωτοβουλίες,

Υπόδειξη του τρόπου με τον οποίο ο οργανισμός επηρεάζει και επηρεάζεται από τις προσδοκίες για τη βιώσιμη ανάπτυξη και

Σύγκριση των επιδόσεων ενός οργανισμού και μεταξύ διαφορετικών οργανισμών με την πάροδο του χρόνου.

Προσανατολισμός με βάση το Πλαίσιο Έκδοσης Απολογισμών GRI

Όλα τα έγγραφα του Πλαισίου Έκδοσης Απολογισμών GRI καταρτίζονται μέσω μιας διαδικασίας που επιδιώκει τη συναίνεση μέσα από το διάλογο μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών που προέρχονται από τις επιχειρήσεις, την επενδυτική κοινότητα, τα εργατικά σωματεία, τους κοινωνικούς φορείς, τις ενώσεις λογιστών, την ακαδημαϊκή κοινότητα και άλλους τομείς. Όλα τα έγγραφα του πλαισίου έκδοσης απολογισμών ελέγχονται και βελτιώνονται διαρκώς.

Το Πλαίσιο Έκδοσης Απολογισμών GRI προορίζεται να λειτουργήσει ως ένα γενικά αποδεκτό πλαίσιο για την κατάρτιση απολογισμών για την οικονομική, την περιβαλλοντική και την κοινωνική επίδοση ενός οργανισμού. Έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να χρησιμοποιείται σε οργανισμούς οποιοδήποτε μεγέθους ή κλάδου, όπου κι αν βρίσκονται. Λαμβάνει υπ' όψιν τα πρακτικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν διάφοροι οργανισμοί – από τις πιο μικρές έως τις πιο εκτεταμένες και γεωγραφικά διασπαρμένες εταιρείες. Το Πλαίσιο Έκδοσης Απολογισμών GRI περιλαμβάνει γενικό και ειδικό για κάθε κλάδο περιεχόμενο, το οποίο έχει συμφωνηθεί από ευρύ φάσμα συμμετοχών από όλο τον κόσμο, να εφαρμόζεται γενικά για την κατάρτιση απολογισμών σχετικά με την επίδοση βιωσιμότητας ενός οργανισμού.

Οι Κατευθυντήριες Οδηγίες Έκδοσης Απολογισμών Βιωσιμότητας (οι Κατευθυντήριες Οδηγίες) αποτελούνται από τις Αρχές που καθορίζουν το περιεχόμενο των απολογισμών και διασφαλίζουν την ποιότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στον απολογισμό. Επίσης, περιλαμβάνουν τις τυπικές δημοσιοποιήσεις που αποτελούνται από τους δείκτες επίδοσης και άλλα θέματα δημοσιοποίησης, καθώς και καθοδήγηση σε ειδικά τεχνικά θέματα που αφορούν στην κατάρτιση απολογισμών.

Υπάρχουν **Πρωτόκολλα δείκτη** για κάθε Δείκτη επίδοσης που περιλαμβάνεται στις Κατευθυντήριες Οδηγίες. Αυτά τα πρωτόκολλα παρέχουν ορισμούς, καθοδήγηση για τη συγκέντρωση πληροφοριών και άλλες πληροφορίες που βοηθούν τους συντάκτες των απολογισμών και διασφαλίζουν τη συνέπεια κατά την ερμηνεία των Δεικτών Επίδοσης. Οι χρήστες των κατευθυντήριων οδηγιών θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιούν τα Πρωτόκολλα Δείκτη.

Τα Συμπληρώματα για συγκεκριμένους κλάδους συμπληρώνουν τις Κατευθυντήριες Οδηγίες με ερμηνείες και καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής των Κατευθυντήριων οδηγιών σε έναν συγκεκριμένο κλάδο και περιλαμβάνουν Δείκτες Επίδοσης για κάθε κλάδο ξεχωριστά. Τα ισχύοντα Συμπληρώματα για συγκεκριμένους κλάδους θα πρέπει να χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό με τις Κατευθυντήριες οδηγίες, αντί να τις αντικαθιστούν.

Τα Τεχνικά πρωτόκολλα δημιουργούνται για την παροχή καθοδήγησης σε θέματα έκδοσης απολογισμών, όπως ο καθορισμός των ορίων των απολογισμών. Έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό με τις Κατευθυντήριες οδηγίες και τα Συμπληρώματα για συγκεκριμένους κλάδους, ενώ καλύπτουν τα θέματα που αντιμετωπίζουν οι περισσότεροι οργανισμοί κατά τη διάρκεια της διαδικασίας κατάρτισης απολογισμών.

Προσανατολισμός στις Κατευθυντήριες οδηγίες GRI .

Οι Κατευθυντήριες οδηγίες έκδοσης απολογισμών βιωσιμότητας αποτελούνται από τις Αρχές έκδοσης απολογισμών, την Καθοδήγηση για κατάρτιση απολογισμών

και τις Τυπικές δημοσιοποιήσεις (συμπεριλαμβανομένων των Δεικτών επίδοσης). Αυτά τα στοιχεία θεωρούνται ίσης βαρύτητας και σημασίας.

1ο Μέρος : Αρχές έκδοσης απολογισμών και καθοδήγηση.

Τρία κύρια στοιχεία της διαδικασίας έκδοσης απολογισμών περιγράφονται στο 1ο Μέρος. Προκειμένου να καθοριστεί τι θα πρέπει να περιλαμβάνεται στον απολογισμό, η ενότητα αυτή καλύπτει τις Αρχές έκδοσης απολογισμών για την ουσιαστικότητα, τη συμμετοχή των συμμετοχών, το πλαίσιο βιωσιμότητας και την πληρότητα, καθώς και ένα συνοπτικό σύνολο δοκιμασιών για κάθε Αρχή. Η εφαρμογή αυτών των Αρχών μαζί με τις Τυπικές δημοσιοποιήσεις καθορίζουν τα θέματα και τους Δείκτες που θα συμπεριληφθούν στον απολογισμό. Αυτό συνοδεύεται από τις Αρχές ισορροπίας, συγκρισιμότητας, ακρίβειας, επικαιρότητας, αξιοπιστίας και σαφήνειας, καθώς και από τις δοκιμασίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν, προκειμένου να επιτευχθεί η ικανοποιητική ποιότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στον απολογισμό. Αυτή η ενότητα ολοκληρώνεται με την παροχή καθοδήγησης στους οργανισμούς που καταρτίζουν τον απολογισμό σχετικά με τον τρόπο καθορισμού του εύρους των φορέων που εκπροσωπούνται από τον απολογισμό (ονομάζεται επίσης «Όριο απολογισμού»).

2ο Μέρος : Τυπικές δημοσιοποιήσεις

Το 2ο Μέρος περιέχει τις Τυπικές δημοσιοποιήσεις που θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στους απολογισμούς βιωσιμότητας. Οι Κατευθυντήριες οδηγίες προσδιορίζουν τις πληροφορίες που είναι σχετικές και ουσιαστικές για τους περισσότερους οργανισμούς και αποτελούν αντικείμενο ενδιαφέροντος για τους περισσότερους συμμετόχους, όσον αφορά την κατάρτιση απολογισμών για τους τρεις τύπους Τυπικών δημοσιοποιήσεων:

1. **Προφίλ:** Οι δημοσιοποιήσεις που καθορίζουν το συνολικό πλαίσιο για την κατανόηση της επίδοσης του οργανισμού, όπως η στρατηγική, το προφίλ και τη διακυβέρνησή της.
2. **Διοικητική Πρακτική:** Οι δημοσιοποιήσεις που καλύπτουν τον τρόπο με τον οποίο ο οργανισμός αντιμετωπίζει ένα σύνολο θεμάτων, προκειμένου να παρέχεται ένα πλαίσιο για την κατανόηση της επίδοσης σε έναν συγκεκριμένο τομέα.
3. **Δείκτες επίδοσης:** Οι δείκτες που αποκαλύπτουν συγκρίσιμα στοιχεία σχετικά με την οικονομική, την περιβαλλοντική και την κοινωνική επίδοση του οργανισμού.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ GRI

Συγκέντρωση δεδομένων και Αξιολόγηση εφικτότητας .

Μέσα από τη διαδικασία του καθορισμού του περιεχομένου του απολογισμού προκύπτει το σύνολο των θεμάτων και των Δεικτών για τα οποία θα πρέπει ο οργανισμός να εκδώσει απολογισμούς. Ωστόσο, οι προκλήσεις που τίθενται από τα πρακτικά ζητήματα, όπως η διαθεσιμότητα των δεδομένων, το κόστος συγκέντρωσής τους, η εμπιστευτικότητα των πληροφοριών, το απόρρητο ή άλλα νομικά ζητήματα, η αξιοπιστία των διαθέσιμων πληροφοριών και άλλοι παράγοντες ενδέχεται να οδηγήσουν στη δικαιολογημένη απόφαση να μην δημοσιοποιηθούν ορισμένες πληροφορίες. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες παραλείπονται σημαντικές πληροφορίες, αυτό θα πρέπει να υποδεικνύεται με σαφήνεια στον απολογισμό και να αναφέρονται οι λόγοι για αυτή την παράλειψη.

Συσσώρευση και επιμερισμός δεδομένων

Οι επιχειρήσεις που εκδίδουν απολογισμούς θα πρέπει να καθορίσουν το επίπεδο συσσώρευσης με βάση το οποίο θα παρουσιάζονται οι πληροφορίες. Αυτή η διαδικασία απαιτεί την εξισορρόπηση της απαιτούμενης προσπάθειας με την αυξημένη σημασία των αναφερόμενων πληροφοριών σε επιμερισμένη βάση (π.χ. χώρα ή εγκατάσταση). Η συσσώρευση των πληροφοριών ενδέχεται να έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια της σημασίας σε σημαντικό βαθμό και ενδέχεται επίσης να μην δοθεί η απαραίτητη έμφαση στην ιδιαίτερα καλή ή κακή επίδοση σε συγκεκριμένους τομείς. Από την άλλη, ο περιττός επιμερισμός δεδομένων μπορεί να επηρεάσει την ευκολία κατανόησης των πληροφοριών. Οι επιχειρήσεις που εκδίδουν απολογισμούς θα πρέπει να επιμερίζουν τις πληροφορίες σε κατάλληλο επίπεδο χρησιμοποιώντας τις αρχές και την καθοδήγηση που παρέχονται στους αναφερόμενους Δείκτες. Ο επιμερισμός ενδέχεται να διαφέρει ανάλογα με τον Δείκτη, αλλά παρέχει λεπτομερέστερες πληροφορίες απ' ό,τι τα ενιαία, συσσωρευμένα νούμερα

ΜΟΡΦΗ ΚΑΙ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Ορισμός του απολογισμού βιωσιμότητας

Ο απολογισμός βιωσιμότητας αναφέρεται σε μία ενιαία, ενοποιημένη δημοσιοποίηση που παρέχει εύλογη και ισορροπημένη παρουσίαση της επίδοσης για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Οι συμμετοχοί θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να προσπελαίνουν άμεσα όλες τις πληροφορίες που περιέχονται στον απολογισμό από μία τοποθεσία, όπως το ευρετήριο περιεχομένων του GRI. Οι υπόλοιπες εκδόσεις δεν θα πρέπει να αναφέρονται ως πηγή πληροφοριών για ένα στοιχείο Τυπικής δημοσιοποίησης GRI (π.χ. Δείκτης επίδοσης), εκτός εάν παρέχονται στο ενδιαφερόμενο μέρος τα μέσα για να προσπελάσει άμεσα τις πληροφορίες (π.χ. σύνδεσμος για συγκεκριμένη ιστοσελίδα ή αριθμός σελίδας της αντίστοιχης έκδοσης). Δεν υπάρχει ελάχιστη διάρκεια για τους απολογισμούς που εκδίδονται με βάση το Πλαίσιο GRI, με την προϋπόθεση ότι ο οργανισμός έχει εφαρμόσει σωστά τις Κατευθυντήριες οδηγίες και τα έγγραφα του Πλαισίου που επέλεξε να χρησιμοποιήσει.

Μέσο έκδοσης απολογισμού

Η κατάρτιση απολογισμών σε ηλεκτρονική μορφή (π.χ. δίσκος CD-ROM) ή μέσω Διαδικτύου και οι απολογισμοί σε έντυπη μορφή είναι κατάλληλα μέσα έκδοσης απολογισμών. Οι επιχειρήσεις μπορεί να επιλέξουν να χρησιμοποιήσουν έναν συνδυασμό απολογισμών σε ηλεκτρονική και έντυπη μορφή ή να χρησιμοποιήσουν ένα μόνον είδος μέσου. Για παράδειγμα, ένας οργανισμός μπορεί να επιλέξει να παρουσιάσει έναν λεπτομερή απολογισμό στη διαδικτυακή του τοποθεσία και να καταθέσει μια λεπτομερή περίληψη σε έντυπη μορφή, η οποία θα περιλαμβάνει τη στρατηγική και την ανάλυση, καθώς και πληροφορίες για την επίδοση. Η επιλογή εξαρτάται συχνά από τις αποφάσεις που λαμβάνει ο οργανισμός για την περίοδο του απολογισμού, τα σχέδιά του για την ενημέρωση του περιεχομένου, τους πιθανούς χρήστες του απολογισμού και άλλους παράγοντες πρακτικής φύσεως, όπως η στρατηγική διανομών. Τουλάχιστον ένα από τα μέσα (Διαδίκτυο ή έντυπο) θα πρέπει να παρέχει στους χρήστες πρόσβαση στο πλήρες σύνολο των πληροφοριών που αφορούν στην περίοδο του απολογισμού.

Συχνότητα έκδοσης απολογισμών

Οι επιχειρήσεις πρέπει να καθορίζουν έναν σταθερό και περιοδικό κύκλο έκδοσης του απολογισμού. Πολλές επιχειρήσεις εφαρμόζουν έναν ετήσιο κύκλο, ενώ άλλες επιλέγουν να εκδίδουν απολογισμούς κάθε έξι μήνες. Ένας οργανισμός ενδέχεται να επιλέξει να ενημερώνει τις πληροφορίες σε τακτά διαστήματα, μεταξύ των εκδόσεων ενοποιημένων αναφορών για την επίδοση. Αυτό παρέχει ορισμένα πλεονεκτήματα ως προς το ότι οι συμμετοχοί έχουν πιο άμεση πρόσβαση στις πληροφορίες, αλλά το μειονέκτημα είναι ότι δημιουργούνται προβλήματα στη συγκρισιμότητα των πληροφοριών. Ωστόσο, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να εξακολουθούν να τηρούν έναν προβλεπόμενο κύκλο κατά τον οποίο όλες οι πληροφορίες που αναφέρονται καλύπτουν μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Η κατάρτιση απολογισμών για την οικονομική, την περιβαλλοντική και την κοινωνική επίδοση θα πρέπει να συμπίπτει ή να ενσωματώνεται με τους απολογισμούς άλλων επιχειρήσεων, όπως οι ετήσιες οικονομικές εκθέσεις. Ο συγχρονισμός θα ενισχύσει τους δεσμούς ανάμεσα στην χρηματοοικονομική και την οικονομική, την περιβαλλοντική και την κοινωνική επίδοση.

Ενημέρωση του περιεχομένου του απολογισμού

Κατά την κατάρτιση ενός νέου απολογισμού, ο οργανισμός μπορεί να εντοπίσει κάποιες ενότητες πληροφοριών που δεν έχουν τροποποιηθεί από την έκδοση του προγενέστερου απολογισμού (π.χ. μια πολιτική που δεν τροποποιήθηκε). Ο οργανισμός μπορεί να επιλέξει να ενημερώσει μόνο τα θέματα και τους Δείκτες που άλλαξαν και να επανεκδώσει τις Δημοσιοποιήσεις που δεν άλλαξαν. Για παράδειγμα, ένας οργανισμός μπορεί να επιλέξει να αναπαραγάγει τις πληροφορίες σχετικά με τις πολιτικές που δεν άλλαξαν και να ενημερώσει μόνο τους Δείκτες επίδοσης. Η ευελιξία να χρησιμοποιηθεί αυτή η προσέγγιση εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το μέσο έκδοσης απολογισμού που θα επιλέξει ο οργανισμός. Θέματα όπως η στρατηγική, η ανάλυση και οι Δείκτες επίδοσης υποδεικνύουν πιθανότατα τις αλλαγές που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια κάθε περιόδου έκδοσης απολογισμών, ενώ άλλα θέματα όπως το επιχειρησιακό προφίλ ή η διακυβέρνηση ενδέχεται να αλλάζουν με πιο αργό ρυθμό. Ανεξάρτητα από τη στρατηγική που εφαρμόστηκε, το σύνολο των πληροφοριών που ισχύουν για την περίοδο έκδοσης του απολογισμού θα πρέπει να είναι προσπελάσιμο σε μία τοποθεσία (έγγραφο σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή).

ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ

Επιλογές σχετικά με τη διασφάλιση

Οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν διάφορες προσεγγίσεις για τη βελτίωση της αξιοπιστίας των απολογισμών τους και ενδέχεται να εφαρμόζουν συστήματα εσωτερικών ελέγχων, όπως ο εσωτερικός λογιστικός έλεγχος, στο πλαίσιο των διαδικασιών τους για τη διαχείριση και την αναφορά των πληροφοριών. Αυτά τα εσωτερικά συστήματα έχουν ουσιώδη σημασία για τη συνολική ακεραιότητα και αξιοπιστία του απολογισμού. Ωστόσο, ο GRI συνιστά τη χρήση εξωτερικής διαδικασίας διασφάλισης για τους απολογισμούς βιωσιμότητας, σε συνδυασμό με τη διασφάλιση από εσωτερικούς πόρους. Οι συντάκτες των απολογισμών χρησιμοποιούν αυτή τη στιγμή διάφορες προσεγγίσεις για την εφαρμογή των εξωτερικών διαδικασιών διασφάλισης, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης παροχών διασφάλισης επαγγελματικού επιπέδου, επιτροπών που αποτελούνται από συμμετοχούς και άλλων εξωτερικών ομάδων ή ατόμων. Εντούτοις, ανεξάρτητα από τη συγκεκριμένη προσέγγιση, η διασφάλιση θα πρέπει να εκτελείται από αρμόδιες

ομάδες ή άτομα εκτός του οργανισμού. Σε αυτές τις διαδικασίες ενδέχεται να εμπλακούν ομάδες ή άτομα που ακολουθούν επαγγελματικά πρότυπα διασφάλισης ή ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν προσεγγίσεις που ακολουθούν συστηματικές και τεκμηριωμένες διαδικασίες που βασίζονται σε αποδεικτικά στοιχεία, αλλά δεν διέπονται από συγκεκριμένο πρότυπο. Το GRI χρησιμοποιεί τον όρο «εξωτερικές διαδικασίες διασφάλισης» όταν αναφέρεται στις δραστηριότητες που έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να καταλήγουν σε δημοσιευμένα συμπεράσματα σχετικά με την ποιότητα του απολογισμού και των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτόν. Αυτό περιλαμβάνει, αλλά δεν περιορίζει την εξέταση των βασικών διαδικασιών που εκτελούνται για την προετοιμασία των πληροφοριών. Επίσης, διαφέρει από τις δραστηριότητες που έχουν σχεδιαστεί για την αξιολόγηση ή την επικύρωση της ποιότητας ή του επιπέδου της επίδοσης ενός οργανισμού, όπως η έκδοση πιστοποιητικών επίδοσης ή αξιολογήσεων συμμόρφωσης. Συνολικά, τα θετικά στοιχεία της εξωτερικής διασφάλισης των απολογισμών, με βάση το Πλαίσιο έκδοσης απολογισμών GRI, συνίστανται στα εξής:

1. Διεξάγεται από ομάδες ή άτομα εκτός του οργανισμού, που έχουν αποδεδειγμένες ικανότητες τόσο όσον αφορά στο συγκεκριμένο θέμα όσο και στις πρακτικές διασφάλισης.
2. Εφαρμόζεται με συστηματικό, τεκμηριωμένο και βασισμένο σε αποδεικτικά στοιχεία τρόπο, ενώ χαρακτηρίζεται από προκαθορισμένες διαδικασίες.
3. Αξιολογεί το εάν ο απολογισμός παρέχει εύλογη και ισορροπημένη παρουσίαση της επίδοσης, λαμβάνοντας υπ' όψιν την ακρίβεια των δεδομένων που περιέχονται στον απολογισμό, καθώς και την επιλογή του περιεχομένου συνολικά.
4. Χρησιμοποιεί ομάδες ή άτομα για τη διεξαγωγή της διαδικασίας διασφάλισης, τα οποία δεν περιορίζονται υπερβολικά από τη σχέση τους με τον οργανισμό ή με τους συμμετόχους της, ώστε να είναι σε θέση να εξάγουν και να εκδώσουν ένα ανεξάρτητο και αμερόληπτο συμπέρασμα για τον απολογισμό.
5. Αξιολογεί το βαθμό στον οποίο ο συντάκτης του απολογισμού εφάρμοσε το Πλαίσιο έκδοσης απολογισμών GRI (συμπεριλαμβανομένων των Αρχών έκδοσης απολογισμών) κατά τη διάρκεια της εξαγωγής των συμπερασμάτων.
6. Καταλήγει σε μια άποψη ή σε ένα σύνολο συμπερασμάτων που διατίθενται στο κοινό σε έντυπη μορφή και μια δήλωση από τον πάροχο διασφάλισης για τη σχέση του με τον συντάκτη του απολογισμού.

5.4 Social Accountability 8000 (SA8000)

Το SA8000 είναι ένα από τα πλέον αναγνωρίσιμα πρότυπα διεθνώς, κοινωνικής ευθύνης που δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία της Social Accountability International (SAI), ενός φορέα που δημιούργησε το Council on Economic Priorities Accreditation Agency (CEPAA) στις ΗΠΑ. Ενσωματώνει την αποτελεσματική χρήση ενός συστήματος διαχείρισης της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, παρέχοντας παράλληλα κίνητρο για τη διαρκή βελτίωση των εργασιακών συνθηκών στην επιχείρηση. Το πρότυπο εκδόθηκε για πρώτη φορά από τον SAI (Social Accountability International) το 1997, αναθεωρήθηκε το 2001 και εκδόθηκε για τρίτη φορά το 2008.

Παρέχει μία κατανοητή και ευρύτατα αποδεκτή βάση για την διασφάλιση δίκαιων και με σεβασμό προς τον άνθρωπο συνθηκών εργασίας. Η πιστοποίηση κατά το SA 8000 ενισχύει τη δέσμευση της επιχείρησης σε θέματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

Παρέχει στα ενδιαφερόμενα μέρη απτή απόδειξη της υπευθυνότητας και της ορθής πρακτικής της επιχείρησης σε θέματα κοινωνικής ευαισθησίας.

Το SA8000 αποτελεί μία διεθνής σειρά προτύπων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης που εκπονήθηκε με στόχο τον εντοπισμό και τη μείωση των αθέμιτων και απάνθρωπων πρακτικών εργασίας ώστε να επιτευχθεί η βελτίωση των εργασιακών συνθηκών σε όλο τον κόσμο. Επίσης, κάθε συντονισμένη προσπάθεια καταπολέμησης των σοβαρών παραβιάσεων των δικαιωμάτων των εργαζομένων παρακωλύεται από την έλλειψη σαφών ορισμών και συναίνεσης. Η κύρια διαφορά μεταξύ του προτύπου SA8000 και των αντιστοίχων της σειράς ISO 9000 και ISO 14000 είναι ότι τα νέα πρότυπα SA8000 περιλαμβάνουν και απαιτήσεις απόδοσης ,εκτός από απαιτήσεις συστημάτων διαχείρισης. Για παράδειγμα, το SA8000 απαιτεί από τους εργοδότες να καταβάλουν επαρκείς αμοιβές που ικανοποιούν τις βασικές ανάγκες των εργαζομένων, να παρέχουν ένα ασφαλές εργασιακό περιβάλλον και να μην χρησιμοποιούν παιδική ή εξαναγκασμένη εργασία. Το πρότυπο απαρτίζεται από τέσσερα τμήματα. Το τέταρτο, με τον τίτλο «απαιτήσεις κοινωνικής ευθύνης», περιλαμβάνει εννέα υποενότητες που ορίζουν απαιτήσεις στα ακόλουθα θέματα:

1. Παιδική Εργασία :

Μη χρησιμοποίηση ανήλικων ατόμων (κάτω των 15 ετών ή σε ειδικές περιπτώσεις των 14) σύμφωνα με τις εξαιρέσεις περί αναπτυσσόμενων χωρών στο πλαίσιο της Συνθήκης 138 του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας (ILO).

Σε περίπτωση χρήσης ανήλικων στην εργασία, λήψη μέτρων για ενθάρρυνση – διευκόλυνση στη συμμετοχή τους στη μόρφωση.

2. Καταναγκαστική Εργασία :

Μη χρήση και υποστήριξη καταναγκαστικής εργασίας (ως καταναγκαστική εργασία ορίζεται «η εργασία ή η υπηρεσία που λαμβάνονται από οποιοδήποτε πρόσωπο υπό την απειλή οποιασδήποτε ρήτρας ή ποινής...»)

3. Υγεία και Ασφάλεια :

Ορισμός υπεύθυνου για θέματα σχετικά με την υγεία και ασφάλεια στους χώρους εργασίας.

Παροχή ενός υγιεινού και ασφαλούς χώρου εργασίας.

Συνεχής εκπαίδευση του προσωπικού.

4. Ελευθερία συνδικαλισμού και Συλλογική διαπραγμάτευση :

Δικαίωμα του προσωπικού για τη δημιουργία και συμμετοχή σε συλλογικά όργανα εντός του χώρου εργασίας

Οι εκπρόσωποι συλλογικών οργάνων των εργαζομένων δεν τυγχάνουν οποιασδήποτε κακομεταχείρισης λόγω της θέσης τους αυτής.

5. Διακρίσεις :

Ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών και γενικότερα όλων των εργαζομένων ανεξαρτήτως φύλου, εθνικότητας, χρώματος, πολιτικών και θρησκευτικών πεποιθήσεων, σεξουαλικών προτιμήσεων.

Μη ύπαρξη διακρίσεων μεταξύ ανδρών και γυναικών στις διαδικασίες πρόσληψης, αμοιβών, προαγωγών και εκπαίδευσης.

6. Πειθαρχικές πρακτικές :

Αποφυγή κυρώσεων που αφορούν οποιαδήποτε μορφή φυσικού ή πνευματικού εξαναγκασμού καθώς και φραστικής κακοποίησης.

7. Ωράριο εργασίας :

Τήρηση του εκάστοτε ισχύοντος ωραρίου εργασίας.

Τήρηση της νομοθεσίας για θέματα υπερωριών.

8.Αποδοχές - Αποζημιώσεις .:

Τήρηση της νομοθεσίας για τα κατώτερα όρια αμοιβών.

Τήρηση της νομοθεσίας για την πολιτική κρατήσεων στις αμοιβές.

9.Σύστημα διαχείρισης:

Ύπαρξη τεκμηριωμένου συστήματος για την παρακολούθηση και προώθηση των αρχών – απαιτήσεων του προτύπου.

Οφέλη: Στο τμήμα «της αναγκαιότητας» το πρότυπο περιγράφει τα πολλά πλεονεκτήματα που αναμένονται να προκύψουν από την εφαρμογή του, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας πιστοποίησης επιχειρήσεων μέσω επιθεωρήσεων (τρίτου μέρους από ανεξάρτητο φορέα πιστοποίησης), της ανάπτυξης των εταιρικών συστημάτων διαχείρισης που θα εγγυώνται την εταιρική κοινωνική ευθύνη, της δημιουργίας ενός σημαντικού κινήτρου για τη διασφάλιση δίκαιων και μόνιμων διεργασιών για τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών (π.χ., εργαζόμενων, οργανισμών προστασίας ανθρώπινων δικαιωμάτων και συνδικάτων).

Στα έμμεσα οφέλη, που προκύπτουν από την εφαρμογή του προτύπου SA8000, δεν πρέπει να λησμονήσουμε το γεγονός ότι η επιβολή ανθρώπινων όρων εργασίας μπορεί να οδηγήσει σε υψηλότερη ποιότητα προϊόντων. Η καταναλωτική συνείδηση μπορεί να αυξηθεί, επίσης, δεδομένου ότι οι καταναλωτές συνειδητοποιούν τη δύναμή τους να επηρεάσουν προς το καλύτερο τις συνθήκες εργασίας σε άλλα μέρη του κόσμου, απλά, επιλέγοντας προϊόντα που προέρχονται από πιστοποιημένες ως προς το SA8000 επιχειρήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

«ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ»

6.1 ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ

Οι μεταβλητές που θα χρησιμοποιήσουμε στους επόμενους πίνακες είναι οι πωλήσεις, τα ίδια κεφάλαια, το μετοχικό κεφάλαιο, τα κέρδη, τα πάγια περιουσιακά στοιχεία καθώς και οι συνολικές υποχρεώσεις των επιχειρήσεων.

Τα «ίδια Κεφάλαια» είναι τα κεφάλαια που έχουν συνεισφέρει οι μέτοχοι στην εταιρία είτε άμεσα, είτε έμμεσα. Οι μέτοχοι συνεισφέρουν άμεσα κεφάλαια συμμετέχοντας σε αυξήσεις με καταβολή μετρητών (οπότε τα κεφάλαια κατατίθενται στο ταμείο της εταιρίας) ή έμμεσα μη εισπράττοντας τα κέρδη της εταιρίας που τους αναλογούν τα οποία παραμένουν στην εταιρία και επανεπενδύονται. Τα ίδια κεφάλαια στις περισσότερες των περιπτώσεων περιλαμβάνουν το Μετοχικό Κεφάλαιο, τη Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο, τις Διαφορές Αναπροσαρμογής, τις Επιχορηγήσεις Επενδύσεων, τα Αποτελέσματα εις νέο και τα Λοιπά αποθεματικά. Τα κοινά ίδια κεφάλαια (common equity) είναι εκείνο το τμήμα της συνολικής καθαρής θέσης που ανήκει στους κατόχους των κοινών μετοχών. Τα συνολικά ίδια κεφάλαια (totalequity) περιλαμβάνουν και τις προνομιούχες μετοχές. Οι όροι καθαρής θέση (net worth) και κοινά /ίδια κεφάλαια χρησιμοποιούνται συχνά εναλλακτικά.

Το «Μετοχικό-εταιρικό κεφάλαιο» είναι το ποσό που αναγράφεται στο καταστατικό και ισοδυναμεί με την αξία των εισφορών των μετόχων. Εκφράζεται σε χρήμα, διαιρείται σε μετοχές το άθροισμα της ονομαστικής αξίας των οποίων ισούται με το κεφάλαιο.

Τα «κέρδη» (profit) είναι η αμοιβή του επιχειρηματία για το ρίσκο (κίνδυνο) που παίρνει επενδύοντας στην επιχείρηση.

Οι «συνολικές υποχρεώσεις» αποτελούν τα ξένα κεφάλαια στην επιχείρηση. Διαιρώντας τις συνολικές υποχρεώσεις με τα ίδια κεφάλαια μπορούμε να δούμε ποιο μέρος της εταιρείας ανήκει στους μετόχους και ποιο στους δανειστές της.

Οι «πωλήσεις» είναι έσοδα για την επιχείρηση τα οποία όμως δημιουργούν απαιτήσεις.

Τα «περιουσιακά στοιχεία» είναι ιδιοκτησιακά δικαιώματα επί υλικών ή άυλων στοιχείων που διαρκούν χρονικά και χρησιμοποιούνται από μία επιχείρηση για την παραγωγή του εισοδήματός της.

«Δείκτης εσόδων προς το ενεργητικό της επιχείρησης -return On Assets (ROA)». Ένας δείκτης που χρησιμοποιείται για την μέτρηση των θεμελιωδών μεγεθών στην ανάλυση των στοιχείων των επιχειρήσεων (fundamental analysis). Καθορίζεται ως το πηλίκο της διαίρεσης των πωλήσεων της επιχείρησης για τους τελευταίους 12 μήνες, προς την αξία του συνολικού ενεργητικού της. Εκφράζεται ως ποσοστό επί τοις εκατό.

«Δείκτης Δραστηριότητας ROCE (return on capital employed)» = καθαρά κέρδη προ τόκων και φόρων / μέσα απασχολούμενα κεφάλαια. Άριστος δείκτης, ο οποίος συγκρίνει απευθείας την αποδοτικότητα των κεφαλαίων που μας εμπιστεύτηκαν οι μέτοχοι και οι δανειστές, με εκείνη που θα είχαν σε μια διαφορετική επένδυση. Αν π.χ. το δικό μας ROCE ισούται με 4% φέτος, ενώ του κλάδου μας με 3%, με μια πρώτη σύγκριση θα λέγαμε ότι όλα πάνε καλά. Εάν όμως την ίδια χρονιά ένα νέο

ομόλογο του Ελληνικού Δημοσίου απέδωσε 5%, τότε ίσως οι χρηματοδότες μας σκεφτούν να αποσύρουν χρήματα από την εταιρία μας, χρησιμοποιώντας τα λίγο πιο αποδοτικά.

6.2 CORRELATION (ΣΥΣΧΕΤΗΣΗ)

Η συσχέτιση μετρά το βαθμό συνάφειας- αλληλεπίδρασης ανάμεσα σε δύο ή περισσότερες μεταβλητές. Πρακτικά σημαίνει, ότι από την τιμή ενός δείκτη (συντελεστή συσχέτισης) κατανοούμε πόσο έντονη ή χαλαρή είναι η συσχέτιση δύο μεταβλητών.

Υπάρχουν δύο είδη συσχέτισης, η **θετική συσχέτιση** (positive correlation) κατά την οποία όταν αυξάνεται η μία μεταβλητή αυξάνεται και η άλλη και η **αρνητική συσχέτιση** (negative correlation) όπου όταν αυξάνεται η μία μεταβλητή μειώνεται η άλλη.

Η διαδικασία συσχέτισης παρουσιάζεται όχι μόνο σε ποσοτικές μεταβλητές(συντελεστής Pearson) αλλά και σε ποιοτικές ή κατηγορικές μεταβλητές. Θα πρέπει να διακρίνουμε μία διαφορά. Το γεγονός της ύπαρξης ή μη έντονης συνάφειας-συσχέτισης ανάμεσα σε δύο μεταβλητές, δεν συνεπάγεται απαραίτητα και την ύπαρξη μίας συναρτησιακής σχέσης αυτών .Το θέμα αυτό αναλύεται στη διαδικασία Regression.

Οι συντελεστές συσχέτισης χωρίζονται σε δύο κατηγορίες:

Η πρώτη αφορά το συντελεστή γραμμικής συσχέτισης του Pearson και αναφέρεται σε ποσοτικές μεταβλητές και η δεύτερη κατηγορία αφορά τους συντελεστές Spearman και Kendall, οι οποίοι χρησιμοποιούνται σε ποιοτικές μεταβλητές και κατηγορικές μεταβλητές(δηλαδή μεταβλητές των οποίων οι τιμές δεν επιδέχονται ιεράρχηση).

6.2.1 ΠΙΝΑΚΑΣ 1(ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ)

6.2.2 ΣΧΟΛΙΑ

Από τον πίνακα 1 εξετάζοντας την συσχέτιση (correlation) μεταξύ των κοινωνικών δαπανών και των υπολοίπων μεταβλητών κάθε φορά προκύπτει ο παρακάτω πίνακας

Correlation matrix	ΠΩΛΗΣΕΙΣ	ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛ.	ΜΕΤΟΧΙΚΟ	ΚΕΡΔΗ	ΣΥΝΟΛ. ΥΠΟΧΡ.	ΠΑΓΙΑ	ROA	ROCE
ΚΟΙΝ. ΔΑΠΑΝΕΣ	-0.156497	0.37431616	0.363689883	0.1429	0.32546	0.038	-0.09	0.085

Ο συντελεστής συσχέτισης μπορεί να πάρει τιμές από -1 έως 1 ανάλογα με το είδος της σχέσης μεταξύ των υπό εξέταση μεταβλητών. Όταν η τιμή πλησιάζει ή είναι ίση με 1 τότε οι δύο μεταβλητές κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση με την ίδια “ένταση”.

Δηλαδή, αν η μία αυξηθεί κατά 10% τότε αναμένουμε ότι και η άλλη θα αυξηθεί κατά το ίδιο ποσοστό.

Στην άλλη ακραία περίπτωση όταν η τιμή είναι -1 τότε οι δύο μεταβλητές κινούνται σε αντίθετες κατευθύνσεις ενώ η μεταβολή τους είναι ισόποση. Για τιμές του συντελεστή συσχέτισης ανάμεσα στο 1 και το 0 οι μεταβλητές κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση, όταν η μία αυξάνεται παρατηρούμε αύξηση και στην άλλη ενώ το αντίθετο συμβαίνει για τις τιμές μεταξύ του 0 και του -1.

Στην περίπτωση που ο συντελεστής πλησιάζει την τιμή 0 τότε μπορούμε να θεωρήσουμε ότι δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών. Όσο πιο κοντά είναι στο 1 τόσο καλύτερη αυτοσυσχέτιση έχουμε. Συγκεκριμένα όταν παίρνει την τιμή -1, σημαίνει ότι υπάρχει πλήρης (τέλεια) αρνητική συσχέτιση και μάλιστα οι τιμές της μιας μεταβλητής αυξάνουν, ενώ οι τιμές της άλλης μεταβλητής μειώνονται. Ομοίως η τιμή +1 σημαίνει πλήρης(τέλεια) θετική συσχέτιση των δύο μεταβλητών και μάλιστα οι τιμές και των δύο είναι αύξουσες ή φθίνουσες.

Στα πλαίσια της εξέτασης του δείγματος έγιναν όλοι οι απαραίτητοι στατιστικοί έλεγχοι των μεταβλητών που χρησιμοποιήθηκαν για τον εντοπισμό της ύπαρξης πολυσυγγραμμικότητας, ετεροσκεδαστικότητας και αυτοσυσχέτισης. Κανένα από τα ανωτέρω προβλήματα δεν εμφανίζεται στις μεταβλητές μας.

6.3 REGRESSION (ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗ)

Με την ανάλυση παλινδρόμησης (regression analysis) εξετάζουμε τη σχέση μεταξύ δύο ή περισσότερων μεταβλητών με σκοπό την πρόβλεψη των τιμών της μιας, μέσω των τιμών της άλλης (ή των άλλων). Σε κάθε πρόβλημα παλινδρόμησης διακρίνουμε δύο είδη μεταβλητών:

1. Τις ανεξάρτητες ή ελεγχόμενες ή επεξηγηματικές (independent, predictor, casual, input, explanatory variables) και
2. Τις εξαρτημένες ή απόκρισης (dependent, response variables).

Σε πειραματικές έρευνες, ανεξάρτητη μεταβλητή X είναι εκείνη την οποία μπορούμε να ελέγξουμε, δηλαδή, να καθορίσουμε τις τιμές της (π.χ. το ύψος της διαφημιστικής δαπάνης ενός προϊόντος, ο αριθμός των λειτουργούντων ταμείων σε ένα υποκατάστημα τραπεζής, η ποσότητα λιπάσματος, η θερμοκρασία επεξεργασίας ενός προϊόντος). Εξαρτημένη μεταβλητή Y είναι εκείνη στην οποία αντανakλάται το αποτέλεσμα των μεταβολών στις ανεξάρτητες μεταβλητές (π.χ. η ζήτηση ενός προϊόντος, ο χρόνος αναμονής των πελατών ενός υποκαταστήματος τραπεζής, η απόδοση μιας καλλιέργειας, η αντοχή ενός υλικού).

Σε μη πειραματικές έρευνες (δειγματοληψίες) η διάκριση μεταξύ ανεξάρτητων και εξαρτημένων μεταβλητών δεν είναι πάντοτε σαφής γιατί καμία μεταβλητή δεν είναι ελεγχόμενη αλλά όλες είναι τυχαίες (π.χ. το ύψος και το βάρος των φοιτητών, οι ώρες μελέτης των φοιτητών ενός πανεπιστημιακού τμήματος και η απόδοση τους σε ένα τεστ, οι εβδομάδες εμπειρίας ενός εργατή σε μια επιχείρηση και ο αριθμός των ελαττωματικών προϊόντων που παράγει, η κατάταξη δέκα προϊόντων από έναν κριτή και η κατάταξη των ιδίων προϊόντων από έναν άλλο κριτή, ο αριθμός των πωλήσεων μουσικών CD σε μια περιοχή και ο αριθμός των νέων στην ίδια περιοχή).

Αν έχουμε μία μόνο επεξηγηματική μεταβλητή, τότε βρισκόμαστε στην περίπτωση της **Γραμμικής Παλινδρόμησης (Linear Regression)**, όπου η σχέση μιας εξαρτημένης μεταβλητής Y από την ανεξάρτητη μεταβλητή X είναι $y = \alpha + \beta \cdot x$, όπου α και β είναι παράμετροι.

Ο προσδιορισμός των α και β δίνει μια προσεγγιστική ευθεία, που συνδέει τις τιμές της Y δοθέντων των τιμών της X .

Η ευθεία που προκύπτει λέγεται **ευθεία παλινδρόμησης της Y πάνω στην X**

6.3.1 ΣΧΟΛΙΑ

Από τον πίνακα 1 υπολογίζοντας την παλινδρόμηση μεταξύ των κοινωνικών δαπανών και των υπολοίπων μεταβλητών χωριστά προκύπτει ο παρακάτω πίνακας (2) καθώς επίσης και η εξίσωση παλινδρόμησης:

$$F(\text{κοιν.δαπ}) = \beta_0 + \beta_1 \text{roce} + \beta_2 \text{roa} + \beta_3 \text{fixed assets} + \beta_4 \text{liabilities} + \beta_5 \text{profit} + \beta_6 \text{capital} + \beta_7 \text{share cap} + \beta_8 \text{sales} + u$$

Πίνακας 2

Exp	Coef	Std.Err	T	P> t
Roce	4.324.245	1.591.357	-0.27	0.790
Roa	-253.245	2.918.028	-0.87	0.399
Fixed assets	2.551.896	321.143	0.79	0.439
Liabilities	1.180.117	3.289.165	3.59	0.003
Profit	1.078.931	7.964.726	1.35	0.196
Capital total	3.470.889	5.146.964	0.67	0.510
Share cap	-162.448	5.268.991	-3.08	0.008
Sales	2.020.312	3.066.002	0.66	0.520
Cons	-499.662	7.762.326	-0.64	0.529

Coefficient, είναι η κλίση της γραμμικής παλινδρόμησης, όταν η γραμμή παλινδρόμησης είναι γραμμική ($y = ax + b$) και ο συντελεστής παλινδρόμησης είναι η σταθερά (a) που αντιπροσωπεύει το ρυθμό μεταβολής της μιας μεταβλητής (y) σαν μία συνάρτηση των μεταβολών στο άλλο (x)

T_x είναι ένα στατιστικό στοιχείο και υπολογίζεται με τη διαίρεση της εκτιμώμενης αξίας του β συντελεστή από το τυπικό σφάλμα του. Αυτό το στατιστικό στοιχείο είναι

ένα μέτρο της πιθανότητας ότι η πραγματική τιμή της παραμέτρου δεν είναι μηδέν. Όσο μεγαλύτερη είναι η απόλυτη τιμή του t , τόσο λιγότερο πιθανό ότι η πραγματική τιμή της παραμέτρου μπορεί να είναι μηδέν.

Prob(t), είναι η πιθανότητα απόκτησης της εκτιμώμενης αξίας του συντελεστή εάν η πραγματική τιμή του συντελεστή είναι μηδέν. Όσο μικρότερη είναι η τιμή του Prob (t), το πιο σημαντικό είναι το coefficient και τόσο λιγότερο πιθανό ότι η πραγματική τιμή είναι μηδέν.

Από την ανάλυση προκύπτει ότι $R^2=0.4959$. Όπου R^2 είναι ένα στατιστικό στοιχείο, ο συντελεστής προσδιορισμού, ο οποίος μας δείχνει το πόσο αξιόπιστα η γραμμική παλινδρόμηση προσεγγίζει τα πραγματικά σημεία των δεδομένων μας. Μία γραμμική παλινδρόμηση είναι περισσότερο αξιόπιστη όταν η τιμή του R^2 προσεγγίζει το 1 και επίσης ταιριάζει απόλυτα στα δεδομένα όταν η τιμή αυτού ισούται με 1.

Επομένως, από τον παραπάνω πίνακα συμπεραίνουμε ότι στατιστικά οι πιο σημαντικές μεταβλητές είναι το ύψος των υποχρεώσεων (liabilities), δηλαδή το ύψος των ξένων κεφαλαίων στην επιχείρηση, διότι $|t|=3.59$ καθώς επίσης και το μετοχικό κεφάλαιο (share cap), διότι $|t|=3,08$. Η πιο στατιστικά σημαντική μεταβλητή είναι οι υποχρεώσεις καθώς $3,59 > 3,08$. Είναι φανερό ότι τα αποτελέσματά μας επηρεάζονται από την ανεξάρτητη μεταβλητή (x) και όχι από την εξαρτημένη μεταβλητή (y). Συνεπώς, αναμένουμε ότι οι επιχειρήσεις οι οποίες πραγματοποιούν περισσότερες δαπάνες κλπ (αύξηση των υποχρεώσεων) θα επιτύχουν και υψηλότερη περιβαλλοντική επίδοση. Οι υπόλοιπες μεταβλητές, σύμφωνα με το δείγμα μας, δεν έχουν σημαντικά στατιστική επίδραση στην εξαρτημένη μεταβλητή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

«ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ»

Κύριος και σκοπός αυτής της διπλωματικής εργασίας ήταν να διερευνηθεί ο βαθμός δημοσιοποίησης κοινωνικών πληροφοριών, ως προσέγγιση της κοινωνικής επίδοσης, μελετώντας ένα δείγμα Ελληνικών επιχειρήσεων, καθώς και οι παράγοντες που προσδιορίζουν το ύψος της επίδοσης αυτής. Για τον λόγο αυτό αρχικά παρουσιάζονται οι κύριες πτυχές της κοινωνικής λογιστικής, σύμφωνα με την διεθνή βιβλιογραφία. Στην συνέχεια μελετώνται οι κοινωνικοί απολογισμοί που εκδίδουν οι εταιρίες του δείγματος, είτε με την μορφή αυτόνομων απολογισμών είτε με την μορφή προσαρτημάτων στις ετήσιες οικονομικές εκθέσεις.

Το δείγμα που μελετήσαμε αποτελείται από τις επιχειρήσεις ALPHABANK, COSMOTE, EUROBANK, NBG, ΟΠΑΠ και ΟΤΕ. Οι μεταβλητές που χρησιμοποιήθηκαν αποτελούνται τόσο από οικονομικά στοιχεία όσο και από μία σύνθετη μεταβλητή για την προσέγγιση της κοινωνικής επίδοσης. Η μελέτη μας ξεκινάει από την ανάλυση της συσχέτισης των μεταβλητών μεταξύ τους. Με την βοήθεια της συσχέτισης (correlation) συμπεράναμε πως στο δείγμα μας δεν υπάρχει καμία πλήρης συσχέτιση μεταξύ των κοινωνικών δαπανών και των μεταβλητών που εξετάσαμε. Η καλύτερη εκ των αυτών είναι μεταξύ των κοινωνικών δαπανών και των ιδίων κεφαλαίων όπου κατά την μοναδιαία μεταβολή των ιδίων κεφαλαίων, οι κοινωνικές δαπάνες αυξάνονται κατά 0,37. Αντιθέτως η λιγότερο καλή αυτοσυσχέτιση είναι μεταξύ των κοινωνικών δαπανών και του συνόλου των υποχρεώσεων, όπου κατά την μοναδιαία μεταβολή των υποχρεώσεων, οι κοινωνικές δαπάνες αυξάνονται κατά 0,032.

Στην συνέχεια μελετώντας την παλινδρόμηση μεταξύ της μεταβλητής κοινωνικής επίδοσης (ως εξαρτημένης μεταβλητής) και των χρηματοοικονομικών μεταβλητών ως ανεξάρτητων εξετάσαμε την επίδραση που έχουν οι τελευταίες στην πρώτη ελέγξαμε την υπόθεσή μας για την θετική διασύνδεσή τους. Τα αποτελέσματά μας αποδεικνύουν ότι η μεταβλητή που επηρεάζει περισσότερο τις κοινωνικές δαπάνες είναι οι συνολικές υποχρεώσεις, ενώ οι υπόλοιπες μεταβλητές αν και έχουν θετική επίδραση στο επίπεδο της κοινωνικής επίδοσης δεν θεωρούμε ότι αυτή είναι στατιστικά σημαντική.

Ολοκληρώνοντας την παρούσα μελέτη πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η κοινωνική ευθύνη των Ελληνικών εταιρειών στο σύνολο τους βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο ανάπτυξης συγκριτικά με άλλες χώρες του εξωτερικού. Γίνονται προσπάθειες ευαισθητοποίησης των επιχειρήσεων διαμέσου του ινστιτούτου κοινωνικής καινοτομίας, ενός μη κυβερνητικού οργανισμού, ο οποίος όμως αποτελεί έναν εθελοντικό θεσμό, με συνέπεια να μην υπακούουν σε αυτόν όλες οι επιχειρήσεις παρά μόνο όσες ανήκουν στην κατηγορία μεγάλης και μεσαίας κεφαλαιοποίησης. Επομένως το κράτος οφείλει να δημιουργήσει κίνητρα για τις επιχειρήσεις μικρού μεγέθους ούτως ώστε να υιοθετήσουν αυτό το θεσμό και να ενσωματώσουν στις διαδικασίες τους την ιδέα της κοινωνικής λογιστικής.

Με βάση τα αποτελέσματα από την κοινωνική επίδοση των επιχειρήσεων διαμέσου του εμπειρικού τμήματος, την λεπτομερή εξέταση των ετήσιων δελτίων των υπό μελέτη επιχειρήσεων όπως και των κοινωνικών απολογισμών τους, σε συνδυασμό

ταυτοχρόνως και με όσα στοιχεία βρίσκονται δημοσιευμένα στις ιστοσελίδες τους είναι πλέον προφανές ότι οι περισσότερες Ελληνικές επιχειρήσεις έχουν υιοθετήσει ένα διευρυμένο ορισμό της υπευθυνότητας. Πολλές από αυτές όχι μόνο αναγνωρίζουν και διαχειρίζονται τους κινδύνους που προκύπτουν από τον κοινωνικό, περιβαλλοντικό και ευρύτερο οικονομικό αντίκτυπο των δραστηριοτήτων τους, αλλά πλέον αναζητούν τρόπους να εξελίξουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες τους, ώστε να ανταποκριθούν στις μεγάλες κοινωνικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις της εποχής, όπως είναι η κλιματική αλλαγή, η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η παγκόσμια φτώχεια.

Ακόμη όμως και οι εταιρείες που δεν έχουν υιοθετήσει πρακτικές διαφανούς και συστηματικής αναφοράς των επιδράσεων τους στην κοινωνία, στο περιβάλλον και στην ευρύτερη λειτουργία της οικονομίας φαίνεται ότι αναγνωρίζουν το μερίδιο ευθύνης που τους αναλογεί και αισθάνονται την ανάγκη να ταυτιστούν με κοινωνικά-οικολογικά μηνύματα. Αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι στις ιστοσελίδες τους υπάρχουν οι έννοιες «εταιρική κοινωνική ευθύνη», «βιώσιμη ανάπτυξη» ή «αιεφορία», έννοιες που μέχρι πριν λίγα χρόνια ήταν ξένες για το λεξιλόγιο των μεγάλων εταιρειών. Η πρόκληση όμως που προβάλλεται τώρα για τις μεγάλες εταιρείες έγκειται στο εάν θα μπορέσουν να αναπτύξουν διαδικασίες και συστήματα που θα μετατρέψουν τις έννοιες «υπευθυνότητα» και «βιώσιμη ανάπτυξη» σε οφέλη επί του πρακτέος για την κοινωνία και σε ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για τις ίδιες στον επιχειρηματικό στίβο.

Πέρα των επιχειρήσεων όμως, οφείλουν και οι επενδυτές, οι εργαζόμενοι και οι καταναλωτές να ακολουθήσουν και να στηρίξουν τις εταιρείες που δεν παραμένουν μόνο στα ωραία λόγια περί κοινωνικής ευθύνης και περί σεβασμού του ανθρώπου και του φυσικού περιβάλλοντος, αλλά εταιρείες οι οποίες πρωτοστατούν στην καινοτομία και δημιουργούν κέρδη, παρέχοντας διέξοδο στα κοινωνικοοικονομικά και περιβαλλοντικά προβλήματα που απειλούν το επίπεδο ευημερίας της ευρύτερης κοινωνίας αλλά και το μέλλον του πλανήτη.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΠΙΝΑΚΑΣ 1**

ΕΤΑΙΡΙΑ	ΕΤΟΣ	ΠΩΛ.	ΙΔΙΑ ΚΕΦ.	ΜΕΤΟΧ.	ΚΕΡΔΗ	ΣΥΝ. ΥΠΟΧ.	ΠΑΓΙΑ	ROA	ROCE	ΚΟΙΝ. ΔΑΠ.
ALPHA BANK	2008	2,34	3,94	1,93	0,51	61,33	1,25	0,03	0,15	8,6
ALPHA BANK	2007	2,24	4,29	1,6	0,85	50,39	1,17	0,04	0,22	11,58
ALPHA BANK	2009	2,38	5,97	3,45	0,35	63,62	1,6	0,03	0,08	4,76
ALPHA BANK	2010	2,25	5,78	3,45	0,09	61,01	1,24	0,03	0,03	5,5
COISMOTE	2007	30,6	0,75	0,16	0,34	3,76	0,11	0,07	0,64	3,45
COISMOTE	2008	3,26	0,96	0,16	0,45	3,78	0,11	0,09	0,58	4,2
COISMOTE	2009	3,04	0,92	0,16	0,38	3,44	1,89	0,08	0,6	2,65
COISMOTE	2010	2,8	0,99	0,16	0,23	3,31	0,81	0,05	0,38	1,36
EURO BANK	2007	2,82	5,36	1,43	0,83	63,03	1,12	0,04	0,19	20
EURO BANK	2008	3,28	4,62	1,38	0,68	77,58	1,23	0,03	0,17	651
EURO BANK	2009	3,04	6,31	1,48	0,32	77,96	1,25	0,03	0,06	1,89
EURO BANK	2010	2,92	6,09	1,48	0,08	81,09	1,24	0,03	0,02	1,6
JBG	2010	9,47	10,91	5,14	0,44	109,84	2,07	0,07	1,14	14,7
JBG	2009	9,8	9,83	3,3	0,96	103,57	2,1	0,08	0,64	23,1
JBG	2007	4,56	8,54	2,39	1,64	81,84	1,94	0,05	0,22	40,3
JBG	2008	4,91	8,27	2,49	1,58	93,57	1,98	0,04	0,23	24,7
OPAP	2007	5,07	0,57	0,1	1,02	0,6	0,11	3,61	1,19	50,5
OPAP	2008	5,52	0,68	0,1	1,16	0,72	0,1	4,73	1,35	9,09
OPAP	2009	5,44	0,62	0,1	0,95	0,68	0,09	4,17	1,42	25,77
OPAP	2010	5,14	0,7	0,1	0,89	0,52	0,09	4,21	1,25	18,63
OTE	2008	6,41	2,17	1,17	0,6	9,24	5,87	1,98	0	4,35
OTE	2009	5,98	1,88	1,17	0,41	8,44	5,6	2,35	0,57	3,71
OTE	2010	5,48	1,65	1,17	-0,14	7,89	5,06	2,26	0	3,38
OTE	2007	6,32	3,05	1,17	0,77	8,66	6,37	2,06	0,37	8,06
Average		4,480 0594	3,952 8315 83	1,471325	0,6415	40,6619 081	1,877	1,09	0,479	39,702 55825
Median		3,918 105	3,497 6485	1,27475	0,5556	29,8142 625	1,253	0,07	0,3	8,5730 455
Correlation	κ κάθε μία	- 0,095 562	0,063 2942 45	-0,00862	0,0895	0,21574 199	-0,11	-0,11	-0,1	

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

Cormier et Magnan (2003) "Environmental Reporting Management: A European Perspective".

Avenier,(1993),p.84"La problématique de l' éco- management

Boiral and Jolly, (1992), "Strategie, competitivité et écologie" p.88

Cohen and Perez,(1999) "Vingt ans d' analyse financieren France Comptabilité", p. 64, p.72

Mertens-Santamaria, (1997), "Enterprises européens et mondialisation""p. 55-59

Woodward.D.G Edwards P & Birkin F (1996) "Organizational Legitimacy and Stakeholder Information Provision". British Journal of Management 7. p.329-347

Lindblom C.K (1993) "The implications of organizational legitimacy for corporate social performance and disclosure"

Dowling , J & Pfeffer. J(1977), "Organizational legitimacy: Social values and organizational behaviour", Pacific Sociological review, Vol.18, Iss1, p. 122-136

Χρήστος Β. Ναούμ "Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική Λογιστική" Β' Έκδοση Αθήνα (1994), σελ.21

Πέτρος Α.Κιόχος,"ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ", σελ.196-264

Διπλωματική Εργασία της μεταπτυχιακής φοιτήτριας Βλάχου Παρασκευής με θέμα : «Social accounting : Χρηματοοικονομική Λογιστική και Κοινωνία. Διερεύνηση της χρηματοοικονομικής αποτύπωσης κοινωνικών πληροφοριών και μέτρηση της κοινωνικής επίδοσης των Ελληνικών επιχειρήσεων εισηγμένων και μη στο Χ.Α.Α.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

“Προσεγγίζοντας τον Τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα: Υφιστάμενη κατάσταση, Τάσεις και Προοπτικές”, Διαθέσιμο από <http://www.socialeconomy.gr>

“AA1000 Series of Standards”, Διαθέσιμο από <http://www.accountability21.net>

“Global Reporting Initiative”, Διαθέσιμο από <http://www.globalreporting.org>

“Social Accounting Theory”, Διαθέσιμο από <http://www.bized.co.uk>

“Social Responsible Investment”, Διαθέσιμο από <http://www.csrwire.com>

“Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Ευρωπαϊκή Ένωση”, διαθέσιμο από <http://www.bep.gr>

“Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Βιώσιμη Ανάπτυξη” , διαθέσιμο από <http://www.csrhellas.gr>

“Εθνικό Θεματικό Δίκτυο – Δραστηριότητες στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας”, διαθέσιμο από <http://equal-greece.gr>

“Σύστημα αξιολόγησης της κοινωνικής Επιχειρηματικότητας”, διαθέσιμο από <http://www.ec.europa.gr>

“Φορολογία, Αλαμάνης Παναγιώτης 21-9-2010 ”, διαθέσιμο από <http://e-forologia.gr>

Όμιλος Επιχειρήσεων Μυτιληναίος ,Διαθέσιμο από [http:// www.mytilineos.gr](http://www.mytilineos.gr)

Αλουμίνιο της Ελλάδος, Διαθέσιμο από <http://www.alhellas.gr>

COSMOTE ,Διαθέσιμο από <http://www.csrhellas.org>

ΟΠΑΠ ,Διαθέσιμο από www.opap.gr/web/corporate.opap.gr/49

Εθνική Τράπεζα, Διαθέσιμο από www.nbg.gr

Τράπεζα Πειραιώς, Διαθέσιμο από www.piraeusbank.gr

ALPHABANK, Διαθέσιμο από <http://www.alpha.gr>

EUROBANK, Διαθέσιμο από <http://www.eurobank.gr>

NBG, Διαθέσιμο από <http://www.nbg.gr>

OTE, Διαθέσιμο από <http://www.ote.gr>

Fortune Global 500, Διαθέσιμο από <http://money.cnn.com>

Social Accountability 800 , Διαθέσιμο από <http://sa-intl.org>

Ημερίδα του Ελληνικού Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών, με θέμα «Σημασία της Επιχειρηματικής Ηθικής για τις Σύγχρονες Επιχειρήσεις», Διαθέσιμο από http://www.fgi.org.gr/uploads/largefiles/Drapaniotis_speech.pdf

“Οικονομικές καταστάσεις Ελληνικών Εταιρειών Εισηγμένων στο Χ.Α.Α.”, διαθέσιμο από <http://www.ase.gr>
[PDF]

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και τράπεζες - Ελληνική Ένωση Τραπεζών
<62.1.43.74/5Ekdosis/UpIPDFs//deltia/1-2006/69-83.pdf>
[PDF]

The “AA1000” **Assurance Standard** Marking Licence - AccountAbility
www.accountability.org/.../aa1000aslic.
[PDF] CORPORATE ENVIRONMENTAL DISCLOSURE, FINANCIAL - UQAM
dsc.esg.uqam.ca/Prof/8358/JIBS.pdf